

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Studijní obor: Regionální rozvoj a správa

VÝVOJ SPÁDOVOSTI V REGIONU BUČOVICKO

Development of travelling to services in the region Bučovice

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc.

Autor:
Bc. Jaroslava Pecinová

Brno, 2013

MASARYKOVA UNIVERZITA
Ekonomicko-správní fakulta

Katedra regionální ekonomie a správy

Akademický rok 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pro: P E C I N O V Á J a r o s l a v a

Obor: Regionální rozvoj a správa

Název tématu: VÝVOJ SPÁDOVOSTI V REGIONU BUČOVICKO

Development of travelling to services in the region Bučovice

Zásady pro vypracování

Problémová oblast: region, regionotvorné procesy, hierarchie služeb, vývojové tendence

Cíl práce: Cílem práce je vymezit na základě analýzy procesů obslužné spádovosti komplexní obslužný region a parciální obslužné regiony (školský, zdravotnický, maloobchodu a služeb) v regionu Bučovicko a na základě komparace s předchozími výzkumy identifikovat hlavní vývojové tendence. Doporučuji před vlastní analýzou diskuzi s literaturou týkající se pojetí regionu, resp mikroregionu, regionotvorných procesů a hierarchie služeb. Základem pak bude analýza základních mikroregionálních obslužných procesů (školství, zdravotnictví, maloobchod, služby), současný stav a vývoj. Předpokládá se vlastní anketární šetření u obyvatelstva.

Postup práce a použité metody:

1. Vymezení předmětu, cíle práce a metod zkoumání.
2. Sběr informací a anketární šetření.
3. Analýza získaných informací, komparace poznatků.
4. Zhodnocení a závěry vyplývající z analýzy a komparací.

Rozsah grafických prací: nespecifikováno

Rozsah práce bez příloh: 65 – 80 stran

Seznam odborné literatury:

Hague, P.: Průzkum trhu. Computer Press, Brno 2003.

Haml, M.: Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta UK v Praze, Praha 2005.

Maryáš, J.: Nadmístní střediska maloobchodu a služeb v ČSSR a jejich sféry vlivu. [Výzkumná zpráva.] Geografický ústav ČSAV, Brno 1989.

Maryáš, J.: Dojížděka do škol a za službami. In Atlas obyvatelstva. Geografický ústav ČSAV - Federální statistický úřad, Brno - Praha 1987.

Další literatura bude upřesněna v průběhu zpracování diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc.**

Datum zadání diplomové práce: **20. 3. 2012**

Datum odevzdání diplomové práce: **15. 4. 2013**

.....
vedoucí katedry

.....
děkan

V Brně dne 15. 11. 2012

Jméno a příjmení autora: Jaroslava Pecinová
Název diplomové práce: Vývoj spádovosti v regionu Bučovicko
Název práce v angličtině: Development of travelling to services in the region
Bučovice
Katedra: regionální ekonomie a správy
Vedoucí diplomové práce: RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc.
Rok obhajoby: 2013

Anotace

Předmětem diplomové práce „Vývoj spádovosti v regionu Bučovicko“ je vymezení komplexního obslužného regionu a parciálních obslužných regionů školství, zdravotnictví, maloobchodu a služeb. Výsledné obslužné regiony se staly východiskem pro komparaci s předchozími výzkumy. V závěru jsou zhodnoceny změny spádovosti a vývojové trendy v období od roku 1970 do roku 2012. Dojížděka za obslužnými procesy byla zjišťována anketárním šetřením u reprezentativního vzorku 3 % obyvatelstva.

Annotation

The subject of the thesis "Development of travelling to services in the region Bučovice" is the definition of a comprehensive utility services of the region and partial regional provision of education, healthcare, retail and services. The results of operating regions became the base for comparison with previous studies. In the recapitulation there are evaluated changes and trends in the period from 1970 to 2012 . Commuting to service processes has been investigated through survey of a representative sample of 3% of the population.

Klíčová slova

region, Bučovicko, spádovost, hierarchie služeb, školství, zdravotnictví, maloobchod a služby, anketární šetření, středisko, zázemí

Keywords

region, Bučovicko, travel, hierarchy of services, education system, public health, retail and services, questionnaire survey, center, hinterland

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci *Vývoj spádovosti v regionu Bučovicko* vypracovala samostatně pod vedením RNDr. Jaroslava Maryáše, CSc., a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy univerzity a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně dne 15. dubna 2013

vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala RNDr. Jaroslavu Maryášovi, CSc. za poskytnutí originálních dotazníků z šetření Geografického ústavu ČSAV a za jeho vedení, cenné připomínky a odborné rady, které mi poskytoval během vypracování této diplomové práce. Dále děkuji Mgr. Bc. Petrovi Kučerovi za pomoc při zpracování map.

OBSAH

ÚVOD	7
1 TEORETICKÁ A METODICKÁ VÝCHODISKA	9
1.1 REGIONALIZACE V ČESKÉ LITERATUŘE	9
1.2 REGION	11
1.2.1 Typologie regionů	12
1.2.2 Mikroregion	13
1.2.3 Hierarchie regionů	13
1.3 METODY VÝBĚRU OBSLUŽNÝCH STŘEDISEK	15
1.3.1 Vymezení obslužných středisek na základě statistických charakteristik	16
1.3.2 Vymezení obslužných středisek na základě dynamických charakteristik	16
1.4 VYMEZENÍ SFĚR Vlivu OBSLUŽNÝCH STŘEDISEK	17
1.4.1 Vymezení sfér vlivu středisek na základě interakčních modelů	17
1.4.2 Vymezení sfér vlivu středisek na základě anketárních šetření	18
1.5 METODY SBĚRU DAT	20
1.5.1 Individuální osobní rozhovor	20
2 VYMEZENÍ A CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ	22
2.1 PŘÍRODNÍ POMĚRY A ADMINISTRATIVNÍ DĚLENÍ	22
2.2 OBCE SO ORP BUČOVICE	24
2.3 OBYVATELSTVO A EKONOMICKÉ UKAZATELE	26
2.4 DOPRAVA	29
2.5 DOJÍŽDKA OBYVATEL ORP BUČOVICE DLE SLDB 2001 A SLDB 1970	30
2.6 DOBROVOLNÉ SVAZKY OBCÍ ORP BUČOVICE	31
3 ANKETÁRNÍ ŠETŘENÍ	33
3.1 ANKETÁRNÍ ŠETŘENÍ V ROCE 2012	33
3.1.1 Dotazník	33
3.1.2 Sběr dat a struktura respondentů	35
3.2 ANKETÁRNÍ ŠETŘENÍ V ROCE 1970	37
3.2.1 Dotazník	37
3.2.2 Sběr dat a struktura respondentů	39
3.2.3 Vybavenost obcí	41
4 VYMEZENÍ OBSLUŽNÝCH REGIONŮ – ROK 2012	44
4.1 ŠKOLSKÝ REGION	44
4.1.1 Nadlokální a mikroregionální školský region	45
4.2 ZDRAVOTNICKÝ REGION	47
4.2.1 Nadlokální a mikroregionální zdravotnický region	47
4.3 REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB	48
4.3.1 Nadlokální a mikroregionální region maloobchodu a služeb	49
4.4 KOMPLEXNÍ OBSLUŽNÝ REGION	51
5 VYMEZENÍ OBSLUŽNÝCH REGIONŮ – ROK 1970	53
5.1 ZDRAVOTNICKÝ REGION	53
5.2 ŠKOLSKÝ REGION	54
5.3 REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB	55
5.3.1 Region maloobchodu a služeb – Bučovicko	56
5.3.2 Komplexní obslužný region – Bučovicko	57
5.3.3 Region maloobchodu a služeb – Vyškovsko	59
6 SROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ S PŘEDCHOZÍMI VÝZKUMY	61
6.1 SROVNÁNÍ OBSLUŽNÝCH REGIONŮ NA BUČOVICKU V ROCE 1970 A 2012	61
6.1.1 Zdravotnický region	61
6.1.2 Školský region	61

6.1.3	<i>Region maloobchodu a služeb</i>	62
6.1.4	<i>Komplexní obslužný region</i>	64
6.2	SROVNÁNÍ S VÝSLEDKY Z 80. LET 20. STOLETÍ.....	65
6.3	SROVNÁNÍ S VÝSLEDKY Z ROKU 2006.....	66
6.4	SROVNÁNÍ DÍLČÍCH VÝSLEDKŮ Z LET 2009 A 2010	68
6.5	SROVNÁNÍ OBSLUŽNÝCH REGIONŮ NA VÝŠKOVSKU V ROCE 1970 A 2010	69
ZÁVĚR		71
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ		74
SEZNAM GRAFŮ		77
SEZNAM OBRÁZKŮ		78
SEZNAM TABULEK		79
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK		80
SEZNAM PŘÍLOH		81

ÚVOD

Po zavedení střediskové soustavy sídel se vesnické osídlení rozvíjelo nerovnoměrně a s tím je spojená i nevyváženost vybavení obcí, zařízení občanské vybavenosti je koncentrováno v omezeném počtu středisek. Dostupnost služeb je klíčovou problematikou zejména venkovských a periferních oblastí, kde je vybavenost obcí většinou na nízké úrovni. Absence základních služeb v místě bydliště a také zvyšování nároků obyvatel na kvalitnější uspokojení svých potřeb, nutí obyvatele realizovat cesty do lépe vybavených sídel.

V této práci jsou analyzovány obslužné procesy, které formují vazby mezi sídly na území správního obvodu obce s rozšířenou působností (SO ORP) Bučovice. Jedná se o menší územní celek o rozloze 171 km², kde ve 20 obcích žije 15 957 obyvatel.

Cílem práce je vymezit na základě analýzy procesů obslužné spádovosti parciální obslužné regiony a komplexní obslužný region v regionu Bučovicko. Druhým cílem je na základě komparace s předchozími výzkumy identifikovat hlavní vývojové tendence. K dosažení cílů byla v práci použita deskriptivní metoda, metoda analýzy a komparace, spolu s interpretací výsledků prostřednictvím kartogramů a tabulek. Ke sběru dat byl proveden kvantitativní výzkum metodou dotazování.

Práce je rozdělena do šesti kapitol, přičemž první z nich mapuje teoretická a metodická východiska daného tématu. Kromě metod, které jsou v této práci využity, je zde obsažena také rešerše literatury a různé interpretace pojmu region a jeho členění. Navazující kapitola je věnována analýze zkoumaného území. Třetí kapitola přibližuje sběr dat a průběh vlastního anketárního šetření v roce 2012, včetně struktury respondentů. Obsahem této kapitoly je také popis přímého anketárního šetření a struktura respondentů z roku 1970. Tento obsáhlý výzkum provedl Geografický ústav ČSAV a zatím nebyl v žádné práci analyzován a hodnocen. Podklady ve formě originálních dotazníků poskytl ke zpracování vedoucí této práce RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc.

V souladu s cílem práce jsou v následujících dvou kapitolách vymezeny obslužné regiony v letech 1970 a 2012, podkladem je analýza údajů z anketárních šetření, která byla provedena u reprezentativního vzorku 3 % obyvatel. Vymezené obslužné regiony jsou východiskem ke splnění dalšího cíle diplomové práce, kterým je identifikace hlavních vývojových tendencí.

Předmětem závěrečné kapitoly je komparace s předchozími výzkumy a z toho plynoucí hodnocení odchylek a vývoje v uplynulých čtyřiceti letech. Počátkem hodnocení je rok 1970, dalším časovým bodem komparace jsou 80. léta 20. století, kdy je vymezený obslužný region porovnán s výzkumem Geografického ústavu ČSAV. Následuje porovnání se závěry diplomové práce Petra Mašíčka z roku 2006. Několik obcí zkoumaného regionu byly součástí

diplomové práce Ivany Bartákové a Jany Brablíkové v letech 2009 a 2010, jejich vymezení spádovosti obcí zájmového území bylo také použito pro dílčí srovnání s výsledky této práce. Pro ucelenější pohled na vývojové tendence spádovosti v této oblasti byla vymezena střediska maloobchodu a služeb a jejich sféry vlivu v sousedním správním obvodu ORP Vyškov v roce 1970 a výsledky byly srovnány s jejich vymezením v roce 2010 v práci Ivany Bartákové.

1 TEORETICKÁ A METODICKÁ VÝCHODISKA

Úvodní část práce je zaměřena na teoretická východiska a metodické postupy při výběru středisek maloobchodu, vymezení sfér jejich vlivu a metodiku sběru dat.

1.1 Regionalizace v české literatuře

Regionalizací se na území ČR zabývala v průběhu 20. století řada autorů. Problematice vymezování center a jejich zázemí se v 60. letech 20. století věnoval Ctirad Votrubec. Ve své práci¹ z roku 1963 se věnoval rozmištění hospodářství, střediskům a jejich sférám vlivu v oblasti středních a severních Čech.

První ekonomicko-geografické členění celého Československa po roce 1945 předložil ve své práci² Miroslav Blažek. Rozhodujícím činitelem koncentrace určil průmyslovou výrobu a integračním faktorem obyvatelstvo a jeho mobilitu. V souborné regionalizaci rozčlenil území státu s respektováním místních zvláštností. Prvním krokem bylo určení hierarchie středisek v šesti stupních, při vymezování sfér vlivu použil kartografickou metodu použití průsvitek. Výsledná podoba regionalizace ČSR vymezuje území státu jako makroregion, kde je střediskem Praha a 11 mezoregionů. Oblasti bez vlivu mezoregionů dělí dále na 120 subregionů a 27 mikroregionů.

S regionalizací Miroslava Blažka souvisí práce³ Jaroslava Mareše, ve které se zabýval problematikou průmyslové regionalizace. Průmyslová oblast je zde nodálním regionem, kde jádrem je průmyslový uzel a zázemí je s jádrem spojeno vztahy, které vyplývají z průmyslové výroby – dojíždka pracovních sil. Na území tehdejšího Československa autor vymezil 155 průmyslových regionů, které zaujímaly 79 % rozlohy tehdejšího státu.

Studiu prostorového uspořádání maloobchodu se ve svých pracích systematicky věnuje další významný autor Jaroslav Maryáš. Ve spolupráci se Stanislavem Řehákem vypracoval k roku 1980 ucelenou regionalizaci území Československa. Základními hodnocenými procesy byla spádovost za občanským vybavením a dojíždka do zaměstnání. Zpracování dat proběhlo pomocí počítače, výsledek je graficky znázorněn na mapovém listu Regionální působnost středisek osídlení⁴. V Atlase obyvatelstva⁵ jsou prezentovány v podobě mapového listu také

¹ VOTRUBEC, Ctirad a kolektiv. *K problému hospodářsko-geografických středisek*. Nakladatelství ČSAV, Praha. 1963. 91 s.

² BLAŽEK, Miroslav. *Ekonomickogeografická regionalizace*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1977, 60 s.

³ MAREŠ, Jaroslav. *Průmyslové regiony ČSR*. Akademia, Praha. 1980. 82 s.

⁴ MARYÁŠ, Jaroslav., ŘEHÁK, Stanislav.: Regionální působnost středisek osídlení. In: *Atlas obyvatelstva ČSSR*. Brno – Praha, Geografický ústav ČSAV – Federální statistický úřad, 1987

⁵ MARYÁŠ, Jaroslav. Dojíždka do škol a za službami. In *Atlas obyvatelstva ČSSR*. Geografický ústav ČSAV - Federální statistický úřad, Brno - Praha 1987.

výsledné nodální regiony město – zázemí v oblasti služeb a školství. Jeho práce⁶ z roku 1983 poskytuje přehled metod výběru středisek maloobchodu, ve své disertační práci v roce 1988 zaměřil svoji pozornost na výzkum středisek maloobchodu a služeb v Československu a jejich sfér vlivu.

Přední osobností české regionalizace je oprávněně označován Martin Hampl, který v současnosti působí na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty UK a studiu vývoje geografické organizace společnosti se věnuje zhruba třicet let. Ve spolupráci s Josefem Ježkem a Karlem Kühnlem zpracovali v roce 1978 komplexní sociálněgeografickou regionalizaci⁷ Československa, podkladem byla data z období 1966 – 1973. Na tuto práci v roce 1987 navazuje publikace⁸ Hampla, Gardavského a Kühnla, kde se autoři věnují regionální organizaci a jejím vývojovým tendencím. Hamplova regionalizace⁹ z roku 2005 je čtvrtá v řadě a navazuje na předchozí práce. V tomto díle autor shrnuje metodiku z předchozích prací a zabývá se současným stavem a vývojovými změnami v období transformace. Datovou základnou jsou cenzy z let 1991 a 2001, základními hodnocenými procesy je dojížděka do zaměstnání a škol. Pro určení středisek je kritériem populační velikost, regionální systém dělí na mikroregiony 1. a 2. stupně, mezoregiony a makroregiony.

V současnosti se problematikou spádovosti zabývají např. autoři Josef Kunc, Bohumil Frantál, Petr Tonev a Zdeněk Szczyrba. Ve své práci¹⁰ analyzovali dojížděku za maloobchodem, intenzitu a charakter vazeb mezi brněnskou aglomerací a obcemi v zázemí. Na základě dotazníkového šetření autoři Josef Kunc, Bohumil Frantál a Petr Tonev vyhodnotili nákupní spád návštěvníků brněnského nákupního centra – Galerie Vaňkovka¹¹. Spádovost za službami je tématem také řady diplomových prací. Petr Mašíček se ve své práci¹² věnoval problematice středisek maloobchodu a jejich spádovému území v regionu

⁶ MARYÁŠ, Jaroslav. K metodám výběru středisek maloobchodu a sfér jejich vlivu. In: *Zprávy geografického ústavu ČSAV*. roč. 20, č. 3. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1983, s. 61-81. ISSN 0375-6122.

⁷ Hampl, M., Ježek, J., Kühnl, K.: *Sociálněgeografická rajonizace ČSR*, Československá demografická společnost při ČSAV, Praha 1978, 304 s.

⁸ Hampl, M., Gardavský, V., Kühnl, K.: *Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČR, UK*, Praha 1987, 255 s.

⁹ HAMPL, Martin. *Geografická organizace společnosti v České republice: Transformační procesy a jejich obecný kontext*. 1. vyd. Praha: DemoArt, 2005, 147 s. ISBN 80-89746-02-X.

¹⁰ KUNC, Josef, Bohumil FRANTÁL, Petr TONEV a Zdeněk SZCZYRBA. Nákupní spád, nákupní chování a nákupní centra: příklad brněnské aglomerace: (příspěvek ke studiu denních urbánních systémů). *Sociologický časopis* [online]. 2012, č. 5 [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/159-sociologicky-casopis-czech-sociological-review-5-2012/3295>

¹¹ KUNC, Josef, Bohumil FRANTÁL a Petr TONEV. Nákupní spád a vybrané nákupní zvyklosti návštěvníků Galerie Vaňkovka. In: Viktorie Klímová, Vladimír Žitek. *Sborník příspěvků z XIV. Mezinárodního kolokvia o regionálních vědách*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 47-55, 9 s. ISBN 978-80-210-5513-1.

¹² MAŠÍČEK, Petr. Střediska regionu Jihovýchod a jejich vybavenost v obchodu a službách [online]. 2007 [cit. 2013-03-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Stanislav Řehák. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/78032/prif_m/.

Jihovýchod. Ivana Bartáková¹³ zpracovala v roce 2010 spádovost za službami na Vyškovsku, podobně jako autorka Jana Brablíková¹⁴, která zpracovala spádovost za službami na území Kroměřížska. Výsledky z těchto jmenovaných diplomových prací byly použity v této práci pro další komparaci a sledování vývojových tendencí.

1.2 Region

Region jako pojem není jednotně definován, vymezení regionu by mělo odpovídat účelu, pro který je region vytvářen. Obecně je přijímána definice chápající region jako složitý dynamický prostorový systém, který se formuje na zemském povrchu na základě určitých znaků, které jej odlišují od okolí. Z definice je patrné, že pro stanovení regionu jsou důležitá kritéria, na základě kterých regiony vymezujeme¹⁵. Mimo nejobecnější definici, která považuje region za určitý typ teritoria (fyzický prostor) se stejnými geografickými vlastnostmi, existuje několik dalších možných definičních přístupů. Ekonomické definice regionu zohledňují, na rozdíl od zeměpisných, společné výrobní vzorce, tržní vazby, směr ekonomické závislosti či povahu trhu práce. Funkcionální definice pak kladou důraz na sociální vztahy a interakce. Z institucionálního hlediska je možno regiony považovat za institucionální struktury, buď historicky konstituované, či vytvořené uměle s určitou rolí ve vztahu k administrativě vyššího celku. Některé studie vymezují regiony v rámci umístění na škále centrum – periferie, jiné zase podle vztahu politického systému regionu k politickému systému vyššího celku¹⁶.

V odborné literatuře se k vymezení tohoto pojmu přistupuje ve dvou základních pojetích – objektivním a subjektivním. Historicky starší pojetí je založeno na objektivních přístupech a vychází z konceptu geografické determinovanosti. Podstatou tohoto přístupu je předpoklad, že geografické prostředí a jeho jednotlivé složky předurčují lidské a ekonomické charakteristiky. V objektivních přístupech je region vymezen na základě reálných a jasně definovatelných kategorií (např. administrativní hranice, geografické prostředí apod.). Mladší, subjektivní pojetí vychází z předpokladu, že region a jeho hranice jsou dány lidskou představivostí, resp. region je spojen s určitými charakteristickými rysy, které jednotlivci pro dané území definují (např. kultura, historie aj.) a které není možné objektivně vymezit. Z pohledu regionalistického jde o oblast, která je určována geografickými, geologickými, historickými,

¹³ BARTÁKOVÁ, Ivana. Spádovost za službami na Vyškovsku [online]. 2010 [cit. 2013-03-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/51022/esf_m/>

¹⁴ BRABLÍKOVÁ, Jana. Spádovost za službami ve vybraném regionu [online]. 2009 [cit. 2013-03-06]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/136048/esf_m/>.

¹⁵ ANDĚL, Jiří. *Sociogeografická regionalizace*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1996. skripta. ISBN 80-7044-112-7.

¹⁶ DOČKAL, Vít. Ústřední pojmy regionální politiky EU. *Středoevropské politické studie*, Brno: Mezinárodní politologický ústav MU Brno, 1/2004. ISSN 1212-7817. 2004.

kulturními, sociálně-ekonomickými podmínkami a v neposlední řadě i administrativním vymezením¹⁷.

1.2.1 Typologie regionů

Stejnorodost regionu se stala východiskem pro rozlišení dvou základních druhů regionů:

- homogenní
- nodální
-

Homogenní regiony se vyznačují stejnorodostí základních znaků. Mají stejný charakter v celém území, jsou vymezené na základě prioritní koncentrace jednoho nebo určité kombinace odvětví. Takto se vymezují např. regiony průmyslové, zemědělské, turistické apod¹⁸. Homogenní region je území, kde zvolené regionalizační kritérium chápeme jako určitý fyzickogeografický nebo humánněgeografický jev, na jehož základě je region vymezen¹⁹. Pro tento region jsou příznačné dvě charakteristiky: již zmíněná homogenita, tedy vnitřní vzájemný vztah a na druhou stranu i určitá diferenciac²⁰. Vymezování homogenních regionů není zaměřeno na zjištění vzájemných vztahů, ale na nalezení shody.

Nodální regiony (heterogenní, spádové, funkční, uzlové) lze charakterizovat jako určitý komplex jednotek v prostoru, které jsou vzájemně propojené především prostřednictvím sídelního centra. Vazby mezi sídly vznikají na bázi poskytování určitých služeb, pracovních příležitostí, administrativních funkcí soustředěných v centrálním městě²¹. Kritériem pro vymezování těchto regionů je intenzita vazeb mezi centrem a prvky zázemí. Jsou založeny na protikladu koncentrace určitých jevů v regionálním jádru a rozptylu těchto jevů v okolí střediska. Je pro ně charakteristické nerovnoměrné uspořádání jevů, jsou většinou dynamické a mohou se měnit. Jako příklad tohoto typu regionu slouží regiony dojížděky do zaměstnání, do škol, za službami nebo migrační regiony. Tento typ regionu bývá označován jako sociogeografický region²². Vyznačují se funkční jednotností, skládají se z nodálního centra a zázemí, které je na centrum vázáno drahami a toky.

¹⁷ DUŠEK, J. Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí ve Středočeském kraji). 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011. 100 s. ISBN 978-80-87472-13-2.

¹⁸ ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

¹⁹ TOUŠEK, Václav, Josef KUNC a Jiří VYSTOUPIL. *Ekonomická a sociální geografie*. Příbram: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-114-4.

²⁰ ANDĚL, Jiří. *Sociogeografická regionalizace*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1996. skripta. ISBN 80-7044-112-7.

²¹ ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

²² ANDĚL, Jiří. *Sociogeografická regionalizace*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1996. skripta. ISBN 80-7044-112-7.

1.2.2 Mikroregion

Z hlediska regionalizace jsou mikroregiony územní celky, v jejichž rámci jsou relativně uzavřeny nejintenzivnější regionální procesy, především dojíždka do zaměstnání a za základními druhy služeb. Míra uzavřenosti hlavních procesů i rozsahy mikroregionů jsou ale značně odlišné, proto je nezbytné určovat objektivně existující rozdíly v mikroregionální autonomii. Vztahy mezi bydlištěm, pracovištěm a komplexem základních služeb jsou na mikroregionální úrovni zcela dominantní pro formování příslušných územních celků. Mikroregiony 1. stupně jsou často správní obvody obce s rozšířenou působností, v době totality střediska osídlení obvodního významu, mikroregiony 2. stupně se přibližně rovnají území okresů. Současná prostorová organizace těchto vztahů má nodální formu, vztah jádro – periferie²³.

Jako kvazi-mikroregion lze označit účelový svazek venkovských obcí, který není vymezen na základě funkčních procesů, ale je často konstruován za účelem snadnějšího dosažení subvencí. Již od roku 1990 se jednotlivé venkovské obce na základě společné vůle mohly sdružovat za účelem zajištění některých činností veřejné správy. Nejčastějšími typy spolupráce v prvním období do roku 1998 byly účelové svazky obcí s cílem vybudovat nebo rozšířit jednotlivé typy technické infrastruktury nebo zajistit jednu zcela konkrétní investici. Obce se také sdružovaly například z důvodů zajištění provozu regionální skládky. Teprve po změně přístupu k dotační politice (od 1998) začínají venkovské obce velmi intenzivně budovat venkovské mikroregiony jako sdružení obcí s cílem zajistit „komplexní“ sociálně ekonomický rozvoj. Toto období je charakteristické překotným vznikem mikroregionů. Neexistovaly a dosud neexistují žádné legislativní úpravy, které by vedly k přesnějšímu vymezení územního rozsahu jednotlivých mikroregionů nebo by vymezily formy spolupráce. Jednotlivé mikroregiony vznikají zcela živelně a zdrojem pro vznik byly především neověřené informace o předpokládaných typech podpory. Po roce 2000 se dosud živelný rozvoj spolupráce obcí mění ve více formalizovanou strukturu a zákon o obcích odlišuje svazky obcí jako veřejnoprávní korporace, které jsou tvořeny pouze obcemi a volnější mikroregionální sdružení, kde účastníky spolupráce jsou kromě obcí i další právnické osoby²⁴.

1.2.3 Hierarchie regionů

Rozdílnost kvality a vlastností regionů, resp. rozdílnost ve velikosti a komplexitě, je možné určit na základě řádovosti regionů - hierarchii²⁵. Sídlní strukturou a prostorovou organizací společnosti na území ČR se dlouhodobě zabývá Martin Hampl. Jeho zájem se soustřeďuje

²³ Hampl, M., Gardavský, V., Kühnl, K.: *Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČR*, UK, Praha 1987, 255 s.

²⁴ PERLÍN, Radim. Je strategický plán nástroj rozvoje venkovských mikroregionů?. In: *Venkov je náš svět*[online]. 2006 [cit. 2013-02-17]. ISBN 80-213-1539-3. Dostupné z: http://soclab.pef.czu.cz/pdf/Sbornik_Venkov_neprodejne.pdf

²⁵ ANDĚL, Jiří. *Sociogeografická regionalizace*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1996. skript. ISBN 80-7044-112-7.

zejména na vývoj sociogeografických systémů, jejichž součástí je také prostorová organizace obyvatel. Sociogeografické organizace jsou v první řadě komplexní územní dělbou společenských funkcí, a to včetně funkcí podmíněných interakcí společnosti a přírodního prostředí. Při utváření této organizace se tedy uplatňují a vzájemně podmiňují procesy ekonomické, sociální, kulturní i ekologické. Páteří této organizace je sídelní a regionální hierarchie, která je výsledkem i podmínkou dělby funkcí, která významově polarizuje a současně integruje územní celky a jejich soustavy²⁶. V sociálněgeografické realitě lze rozlišovat množství různých regionálních procesů, přičemž je často zjištěna jejich vzájemná nesouhlasnost, stejně jako jejich významová nerovnocennost. Z tohoto důvodu je nutné určování a vymezení sociálněgeografických regionů zakládat na vyhodnocení významově primárních vztahů²⁷.

Hamplova regionalizace vychází z dojížděky za prací a dojížděky do škol a stanovil si následující výchozí zásady:

- mikroregiony 1. stupně vymezuje na základě pracovní vyjížděky
- seskupení mikroregionů 1. stupně do vyšších celků na základě celkové vyjížděky – pracovní i školské
- požadavek územní celistvosti vymezovaných regionů a vyloučení enkláv, dostatečná velikost celého regionu i zázemí střediska

S ohledem na tyto zásady stanovuje čtyři základní hierarchické úrovně regionů, mikroregiony 1. stupně, mikroregiony 2. stupně, mezoregiony a makroregiony. Tyto úrovně určil kvantitativním rozsahem příslušných celků a kvalitativním typem integračních procesů.

Mikroregiony 1. stupně vymezuje primárně podle pracovní dojížděky a v některých případech sekundárně podle pravděpodobného obslužného spádu obcí a dojížděky do škol. Dále je požadována populační velikost celého regionu 15 tisíc obyvatel a 5 tisíc obyvatel zázemí. Tyto hodnoty označuje jako kritické pro formování funkčního mikroregionu s odpovídající polaritou střediska a zázemí. Dále rozlišuje dvě skupiny středisek s částečnou mikroregionální funkcí, které nesplnily podmínky pro zařazení – subregionální typ A (15 tisíc obyvatel regionu, ale v zázemí je počet obyvatel 2500 - 4999) a subregionální typ B (obyvatel regionu 10000 - 14999, zázemí 5 tisíc obyvatel a více). Mikroregiony 1. stupně se většinou shodují s územím obce s rozšířenou působností.

²⁶ HAMPL, Martin. Regionální diferenciace současného socioekonomického vývoje v České republice. *Sociologický časopis*. 2007, roč. 43, č. 5. s. 889-910. Dostupné z:

http://sreview.soc.cas.cz/uploads/37b063c882ab7d2042ada9a9a649332938bc3085_433_07-5%20Haml.pdf

²⁷ HAMPL, Martin, Václav GARDAVSKÝ a Karel KÜHNEL. *Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1989.

Mikroregiony 2. stupně jsou vymezeny také populační velikostí - 40 tisíc obyvatel a jednoznačně byla vybrána ta střediska, která si podřizují jiný mikroregion 1. stupně. Lze je orientačně přirovnat k územím okresů.

Mezoregiony jsou rozsáhlejší území zhruba na úrovni krajů. Na této úrovni jsou nejdůležitější procesy migrační mobilita obyvatelstva, denní dojížděka za prací, dojížděka do vysokých škol a dojížděka za vyššími službami. U těchto procesů je intenzita a stupeň integrity nižší než u mikroregionálních procesů.

Makroregion lze charakterizovat jako soběstačný národohospodářský systém. Hampl na této úrovni vymezuje území celé ČR a naprosto jednoznačnou makroregionální pozici má hlavní město Praha.

Výše uvedeným způsobem Hampl vymezil regiony na čtyřech hierarchických úrovních, ale tato hodnocení jsou jen dílčí a jen omezeně postihují integrální regionální význam středisek. Z tohoto důvodu konstruoval agregátní ukazatel regionálního významu středisek, který označil jako „komplexní regionální význam“. Intenzita vazeb mezi středisky a zázemím se snižuje v závislosti na zvyšování hierarchické úrovně. V rámci mikroregionů 1. stupně jsou relativně uzavřeny nejfrekventovanější regionální procesy a k výraznému poklesu intenzity vazeb dochází od úrovně mikroregionů 2. stupně. Pro přiřazení obyvatel k jednotlivým střediskům určil Hampl následující váhy, které tyto skutečnosti zjednodušeně vyjadřují:

- 40 % je přiřazeno podle místa trvalého bydliště
- 30 % je přiřazeno k příslušným střediskům mikroregionů 1. stupně
- 15 % k příslušným střediskům mikroregionů 2. stupně
- 10 % k příslušným střediskům mezoregionů
- 5 % k makroregionálnímu centru, tzn. k Praze

Součtem uvedených počtů je potom vyjádřen komplexní význam střediska – počet komplexně vázaného obyvatelstva k tomuto středisku²⁸.

1.3 Metody výběru obslužných středisek

Tato kapitola je zpracována na základě zprávy RNDr. Jaroslava Maryáše, CSc.²⁹, který ve své práci uvádí, že při výběru středisek obslužné sféry a hodnocení jejich hierarchické úrovně lze využít dva následující metodické přístupy:

- *Statické charakteristiky* – vymezení středisek na základě údajů o funkci, kapacitě a využití zařízení maloobchodu a služeb v sídlech. Využití dat statistických úřadů.

²⁸ HAMPL, Martin. *Geografická organizace společnosti v České republice: Transformační procesy a jejich obecný kontext*. 1. vyd. Praha: DemoArt, 2005, 147 s. ISBN 80-89746-02-X.

²⁹ MARYÁŠ, Jaroslav. K metodám výběru středisek maloobchodu a sfér jejich vlivu. In: *Zprávy geografického ústavu ČSAV*. roč. 20, č. 3. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1983, s. 61-81. ISSN 0375-6122.

- *Dynamické charakteristiky* – vymezení středisek na základě velikosti obsluhovaného území, tedy na základě obslužných procesů mezi sídly. Data zjišťovaná anketárním šetřením spádovosti obyvatelstva za obslužným vybavením sídel.

1.3.1 Vymezení obslužných středisek na základě statistických charakteristik

Z Christallerovy teorie centrálních míst většinou vycházejí autoři, kteří určují obslužná střediska na základě statistických charakteristik podle druhů funkcí sídla a podle přebytku významnosti sídla. Metoda hodnocení koncentrace druhů funkcí sídla je spíše orientační a málo výstižná, bere v úvahu pouze potenciaální možnost sídla stát se střediskem. Neurčuje, jestli sídlo skutečně plní funkci střediska i pro své zázemí. Tato metoda je vhodná pouze při nedostupnosti jiných dat, nebo pokud je doplněná dalšími charakteristikami.

Metoda určení střediskovosti sídla podle přebytku významu zjišťuje, zda sídlo dosahuje vyšší ukazatele než by podle průměrných ukazatelů na jednoho obyvatele ve zkoumaném území a vzhledem k počtu obyvatel v sídle mělo dosahovat. Tato metoda staví na následujících ukazatelích:

- počet obslužných zařízení
- kapacita obslužných zařízení
- využití obslužných zařízení

Při hodnocení středisek podle přebytku významu uvádí Maryáš jako nejméně vhodná data o počtu obslužných zařízení, samotný počet zařízení nevypovídá o kapacitě nebo o využití, které jsou velmi variabilní. Hodnocení založené na kapacitě zařízení je založeno na datech o zaměstnanosti v obslužné sféře, porovnává podíl zaměstnaných v těchto odvětvích v sídle s průměrným počtem zaměstnaných v odvětví ve zkoumaném území nebo v celé zemi. Poslední metodika hodnocení je založená na údajích o využití obslužných zařízení a pracuje s daty o realizovaném maloobchodním obrátu, tato metoda je považována za nejvhodnější.

1.3.2 Vymezení obslužných středisek na základě dynamických charakteristik

Metodické postupy založené na dynamických charakteristikách, zejména na údajích o spádovosti obyvatel za občanským vybavením, se používají nejen pro výběr a hierarchické členění středisek, ale především pro určení rozsahu spádových území jednotlivých středisek a zjištění intenzity vztahu středisko – zázemí. Údaje o pohybu obyvatelstva za nákupy nejsou běžně statisticky zjišťovány, ale získávají se pomocí anketárních šetření. Z metodického hlediska můžeme za nejvhodnější považovat anketární šetření prováděná přímo v domácnostech, a to buď formou interview, rozesláním dotazníků poštou nebo přes soustavu základních škol, kdy odpovídají rodiče dětí. Pro zpracování rozsáhlejšího území je to však těžko technicky proveditelné, proto je vhodné použít náhradního šetření prováděného např. přes tajemníky obecních úřadů nebo učitele škol. I když tyto výsledky nemusí být vždy plně reprezentativní, odrážejí realitu mnohem lépe než použití statistických charakteristik.

1.4 Vymezení sfér vlivu obslužných středisek

Následující kapitola opět vychází z prací RNDr. Jaroslava Maryáše, CSc.³⁰ Pro geografii maloobchodu a služeb je významným problémem vymezení sfér vlivu obslužných středisek. Dojíždka za občanským vybavením je totiž tak jako dojíždka do zaměstnání jedním z významných regionotvorných procesů. Při vymezování sfér vlivu obslužných středisek se v první řadě používají metodiky založené na využití interakčních modelů a na využití údajů z anketárního šetření.

1.4.1 Vymezení sfér vlivu středisek na základě interakčních modelů

Mezi nepoužívanější interakční modely patří gravitační modely a modely intervenujících příležitostí. Gravitační modely vycházejí z Newtonova gravitačního zákona a zpočátku byly používány k demografickým výzkumům, vyjadřovaly vzájemné působení pomocí počtu obyvatel středisek a vzdálenosti s nimi. Pozdější vývoj vedl k zevšeobecnění proměnných. V závislosti na tom, zda některá z proměnných není dána a musíme ji nahrazovat zástupnou proměnnou, dělí se gravitační modely na modely s omezením a bez omezení. Nejznámějším gravitačním modelem bez omezení je tzv. Reillyho zákon maloobchodní gravitace. Spádové oblasti určuje na základě výpočtu bodů rovnováhy, pro které platí, že pravděpodobnost cesty za nákupem do jednoho střediska je stejná jako pravděpodobnost cesty za nákupem do konkurenčního střediska. Tento model ale neobsahuje všechny aspekty, které působí na rozdělení výdajů obyvatel menšího sídla mezi střediska. V geografii maloobchodu a služeb jsou z gravitačních modelů s omezením nepoužívanější hlavně modely omezené poptávkou, z nich nejznámější je Huffův model. Ten definuje podíl cest za nákupy z určitého sídla do všech středisek. Tento podíl lze považovat za pravděpodobnost, že určité středisko bude vybráno jako cíl nákupů obyvateli sídla. Výhodou Huffova a jemu podobných modelů je pravděpodobnostní pojetí a možnost rozdělit spádová území mezi více než dvě střediska. Model intervenujících příležitostí předpokládá, že vyjíždějící bere v úvahu každou příležitost, pokud existuje určitá pravděpodobnost, že budou jeho potřeby uspokojeny. Tento model se spíše používá pro vymezení nákupních zón ve velkoměstech a aglomeracích.

Interakční modely mají pro vymezení spádových oblastí následující omezení:

- požadují rovnovážný stav zkoumaného jevu
- považují prostorový systém za uzavřený, neuvažují se cesty za nákupy mimo zkoumané území
- jsou založeny na bydlišti obyvatel, neuvažují spádovost za nákupy založené na pracovišti

³⁰ MARYÁŠ, Jaroslav. K metodám výběru středisek maloobchodu a sfér jejich vlivu. In: *Zprávy geografického ústavu ČSAV*. roč. 20, č. 3. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1983, s. 61-81. ISSN 0375-6122 a MARYÁŠ, Jaroslav. *Nadmístní střediska maloobchodu a služeb v ČSSR a jejich sféry vlivu* (Výzkumná zpráva), Brno: Geografický ústav ČSAV, 1988, 96 s.

- jsou omezeny výběrem ukazatelů, kterými se určuje střediskovost sídla i dopravní funkci
- předpokládají pokles výdajů se vzdáleností

1.4.2 Vymezení sfér vlivu středisek na základě anketárních šetření

Pro anketární šetření vedené ke zjištění spádovosti za nákupy a službami se používají dva způsoby:

- anketou ve vybraných zařízeních obslužné sféry určitého střediska
- anketou ve všech sídlech zkoumané oblasti

Anketární šetření prováděné ve všech sídlech zkoumané oblasti je nejvýstižnější a proto je tato metoda považována za nejvhodnější ke stanovení středisek a určení sfér jejich vlivu. Při anketárním šetření prováděném v obslužných zařízeních střediska je totiž obtížné stanovit kritéria k určení rozsahu spádového území a určit intenzitu vztahu středisko – zázemí. Pro vymezení sfér vlivu středisek je použitelná jen v omezené míře.

Následuje popis Maryášovy³¹ metody pro vymezení sfér vlivu obslužných středisek, která je pro tuto práci stěžejní a je použita v praktické části.

Vykazované směry spádu byly podle intenzity spádu rozděleny do tří kategorií:

- převážný spád – 10 bodů
- částečný spád – 5 bodů
- výjimečný spád – 1 bod

Pro jednotlivé obce byla každému cíli i , který byl obcí vykazován v daném obslužném procesu j , přiřazena hodnota v_{ij} . Tato hodnota určuje relativní význam cíle i pro vykazující obec v tomto obslužném procesu:

$$V_{ij} = \frac{T_{ij}}{PC_{ij} * PT_j} * 100$$

Kde:

- T_{ij} - bodová hodnota typu spádu do cíle i v obslužném spádu j
- PC_{ij} - počet cílů v tomto typu
- PT_j - součet bodových hodnot všech typů intenzity spádu uváděných obcí v obslužném procesu j .

³¹ MARYÁŠ, Jaroslav. *Nadmístní střediska maloobchodu a služeb v ČSSR a jejich sféry vlivu* (Výzkumná zpráva), Brno: Geografický ústav ČSAV, 1988, 96 s.

Pro každou obec se součet těchto v_{ij} rovnal 100 % u každého obslužného procesu j . Následně byl ke každému obslužnému procesu podle významu resp. frekvence využívání přidělen koeficient k_j . Celkový relativní význam cv_i cíle i pro danou obec za všechny hodnocené obslužné procesy se potom rovnal:

$$cv_i = \frac{\sum_j v_{ij} * k_j}{\sum_i \sum_j v_{ij} * k_j} * 100$$

Zde opět platí, že v každé obci se součet hodnot cv_i rovná 100 %. Jako zásadní problém při vymezení sfér vlivu obslužných středisek uvádí Maryáš ohodnocení důležitosti jednotlivých procesů nadmístní úrovně z hlediska frekvence využívání. Maryáš vycházel především z počtu uváděných cílů v tehdejší Československu za předpokladu, že nejvíce „cílových obcí“ je vykazováno u nejčastěji využívaných zařízení občanské vybavenosti, a tedy u nejvýznamnějších, resp. současně nejfrekventovanějších obslužných procesů. Na základě rozboru hlavních cílů (cíle převážných nákupů) byly stanoveny čtyři podskupiny základních obslužných procesů nadlokální úrovně a pro další hodnocení byl těmto podskupinám přidělen koeficient. Tento koeficient byl určen podle poměrů počtů hlavních cílů, které byly uvedeny v daných obslužných procesech a počtu hlavních cílů v dojížděce za speciálními službami, kde byl nejmenší počet hlavních cílů ze zjišťovaných základních obslužných procesů na nadlokální úrovni. Poměry byly určeny následovně:
speciální služby : nákupy nábytku : nákupy knih : nákupy léků : nákupy běžného průmyslového zboží : běžné služby : nákupy běžného textilu a obuvi = 1 : 1,3 : 2,0 : 3,3 : 4,0 : 4,0.

Koeficienty byly stanoveny:

- koeficient 1 – nákupy knih, nábytku, speciální služby, nákupy speciálního výběrového zboží
- koeficient 2 – nákupy léků
- koeficient 3 – nákupy běžného průmyslového zboží
- koeficient 4 – nákupy běžného textilu a obuvi, běžné služby

K vybraným střediskům byly ostatní obce přiřazeny na základě převažujícího spádu, kdy celkový relativní význam druhého nejsilnějšího střediska nedosahoval více než dvě třetiny hodnoty celkového relativního významu prvního nejsilnějšího střediska. Ostatní obce, které nevykazovaly dostatečně významnou spádovost k určitému středisku, byly považovány za oscilační. Při výpočtu populační velikosti základních obslužných regionů byl počet jejich obyvatel rozdělen mezi příslušná konkurenční střediska.

1.5 Metoda sběru dat

Za standardní metodu získávání kvantitativních údajů je považováno dotazování. Existuje mnoho dotazovacích metod, ale všechny sdílí společnou závislost získaných údajů na zvolených otázkách. Forma položené otázky a hlavně volba slov ovlivňují charakter odpovědi a tím i konečná data³². Dotazování je nejběžněji využívaná metoda empirického výzkumu a je založená na výpovědích lidí – respondentů. Dotazování má své nezastupitelné místo ve výzkumu především těch skutečností, o kterých jiným způsobem informace získat nelze. Základním pravidlem je dotazovat se jen na to, co nelze jiným způsobem změřit, zjistit, spočítat. Nástroje, které se opírají o výpovědi respondentů, se označují jako dotazovací techniky. Existuje celá řada těchto technik, které se od sebe liší různými kritérii:

- podle stupně standardizace rozhovoru
- podle počtu respondentů – individuální nebo skupinový rozhovor
- osobní a neosobní forma, např. písemné, telefonické, elektronické dotazování
- podle počtu témat
- jednorázové nebo opakované dotazování³³

1.5.1 Individuální osobní rozhovor

Dále bude popsána technika dotazování, která byla použita při vlastním šetření. Touto technikou byl individuální osobní rozhovor prostřednictvím dotazníku.

Osobní rozhovory jsou metodou číslo jedna v primárním sběru informací. Výhodou je například získání pozornosti respondenta na delší dobu, tazatel má větší možnost kontroly a zaznamenává menší počet odmítnutí odpovědět než při telefonických rozhovorech. Respondenti mají delší čas na rozmyšlenou a tazatel tak lépe porozumí hodnotě odpovědi. Respondent má také větší pocit důvěrnosti oproti anonymnímu telefonickému rozhovoru. Existují i nevýhody této techniky, zejména časová náročnost a nákladnost, komplikovaná organizace³⁴. Pro přiměřené používání individuálního osobního rozhovoru ve výzkumu je nutné porozumět podstatě interakce mezi tazatelem a dotazovaným a uvědomit si, co všechno tuto interakci ovlivňuje. Osobní dotazování je ovlivněno:

- *Předmětem dotazování* a vztahem obou účastníků k tomuto předmětu.
- *Scénářem (formulářem) rozhovoru*, podle kterého je rozhovor veden a kam se zapisují odpovědi respondenta. Uplatňují se zde obsah a formulace otázek, jejich návaznost a pořadí.

³² HAUGE, Paul. *Průzkum trhu*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2003. ISBN 80-7226-917-8.

³³ SURYNEK, Alois, Růžena KOMARKOVÁ a Eva KAŠPAROVÁ. *Základy sociologického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-038-4.

³⁴ HAUGE, Paul. *Průzkum trhu*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2003. ISBN 80-7226-917-8.

- *Prostředím, kde probíhá.* Jiný rozhovor je v rušném a jiný v nerušeném prostředí. Jiný zase v prostředí, které je svázáno s obsahem dotazování nebo je k němu neutrální.
- *Osobností dotazovaného a tazatele a jejich interakcí.* V průběhu interakce k tomu přistupuje veškerá komunikace, která v této dvojici proběhne, tj. jak verbální, tak neverbální³⁵.

Dotazník je strukturovaný sled otázek, navržených za účelem zjištění názorů a faktů a následného zaznamenání těchto údajů. Prvotní rolí dotazníku je získání přesných informací od respondentů. Dále dotazník poskytuje strukturu rozhovorům, jelikož je důležité pokládat respondentům stejné otázky. Dotazník také plní funkci standardního formuláře, do kterého se zapisují odpovědi dotazovaných³⁶.

³⁵ SURYNEK, Alois, Růžena KOMÁRKOVÁ a Eva KAŠPAROVÁ. *Základy sociologického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-038-4.

³⁶ HAUGE, Paul. *Průzkum trhu*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2003. ISBN 80-7226-917-8.

2 VYMEZENÍ A CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ

Tato kapitola vymezuje zkoumané území – SO ORP Bučovice a částečně také charakterizuje území okresu Vyškov. Cílem je přiblížit zkoumané území z hlediska přírodních poměrů, administrativního členění, demografických a ekonomických ukazatelů. Vzhledem k tomu, že tato práce srovnává analýzu procesů obslužné spádovosti v současnosti, s výzkumem provedeným v roce 1970, jsou zde porovnány i vybrané ukazatele těchto let.

2.1 Přírodní poměry a administrativní dělení

Oblast zkoumaného území je správní obvod obce s rozšířenou působností (SO ORP) Bučovice, který je součástí Jihomoravského kraje a leží v jihovýchodní části okresu Vyškov. Grafické zobrazení polohy SO ORP Bučovice a okresu Vyškov (SO ORP Vyškov, Slavkov u Brna a Bučovice) v rámci Jihomoravského kraje poskytuje obrázek č. 1, mapa s administrativním rozdělením okresu Vyškov je k dispozici v příloze C.

Obrázek č. 1: Správní obvody Jihomoravského kraje

Pramen: http://www.3260.cz/jihomoravsky_kraj.htm

Sídlní struktura okresu Vyškov je odedávna ovlivněna přírodními podmínkami. Osídlení oblasti je značně nerovnoměrné, převážná část obcí leží v oblasti úvalů a pahorkatin (oblast Slavkov a Bučovice), ve Vyškovské bráně a jižní Hané. Je to důsledkem jednak komunikačního významu Vyškovské brány a jednak příhodných podmínek pro zemědělství. Statut města má 5 obcí - Bučovice, Ivanovice na Hané, Rousínov, Slavkov u

Brna a Vyškov. Podle správního území těchto obcí byly od počátku roku 2007 narovnané hranice okresu, tím tedy obec Mouchnice, která nyní patří pod ORP Kyjov, přešla do okresu Hodonín. Správní obvod Vyškova má největší rozlohu – 547 km², patří sem 42 obcí, následují Bučovice s rozlohou 171 km², patří sem 20 obcí.

Obrázek č. 2: Správní obvod ORP Bučovice

Pramen: [http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/administrativni_mapa_so_orp_bucovice/\\$File/ORP6205.jpg](http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/administrativni_mapa_so_orp_bucovice/$File/ORP6205.jpg)

Správní obvod Slavkova u Brna má rozlohu 158 km² a 18 obcí. K nižšímu správnímu členění: Bučovice a Slavkov u Brna plní zároveň i funkci pověřeného obecního úřadu (POU), v rámci ORP Vyškov jsou celkem 3 POU – Ivanovice na Hané, Rousínov (obce 2. stupně) a Vyškov, navíc Vojenský újezd Březina³⁷. SO ORP Bučovice zabírá 26 katastrálních území o celkové rozloze 17 103 ha. Podle údajů ČSÚ tvoří největší podíl na celkové rozloze zemědělská půda – 68 %, podíl lesních pozemků je 22 % a nejmenší podíl 1,7 % zaujímají zastavěné plochy.

³⁷ Čerpáno z: CHARAKTERISTIKA OKRESU A VÝVOJ SÍDELNÍ STRUKTURY. CZSO [online]. 2005 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/o/13-6228-03-2001-1_charakteristika_okresu_a_vyvoj_sidelni_struktury, CHARAKTERISTIKA OKRESU VYŠKOV. CZSO [online]. 2009 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_vyskov, Historie a současnost města. *Město Bučovice* [online]. 6.9.2006 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: http://www.bucovice.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=1516&p1=60&id=53, O spolku obcí. *Mezihoří* [online]. 2008 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: <http://www.somezihori.cz/cze/o-spolku-obci-p659>

2.2 Obce SO ORP Bučovice

Součástí SO ORP Bučovice je jedno město, jeden městys a osmnáct obcí. Výčet obcí je následující: Bohaté Málkovice, Brankovice, Bučovice, Dobročkovice, Dražovice, Chvalkovice, Kojátky, Kožušice, Křižanovice, Letonice, Malínky, Milonice, Mouřínov, Nemochovice, Nemotice, Nesovice, Nevojice, Rašovice, Snovídky a Uhřice. Z údajů, které poskytuje tabulka č. 1, vyplývá, že nejvyšší počet obyvatel (6455) žije v Bučovicích, dále obce Letonice, Nesovice, Dražovice a městys Brankovice mají počet obyvatel v rozmezí 806 – 1418. V těchto obcích je také nejvyšší počet ekonomických subjektů. Míra nezaměstnanosti je nejvyšší v obcích Malínky (33,3 %) a Kožušicích (28,20 %), kde žije nejmenší počet obyvatel z celého SO ORP Bučovice. Kožušice mají také nejmenší podíl ekonomicky aktivních obyvatel (EAO) a to 36 %. Naopak největším podílem 56 % EAO disponuje obec Rašovice. Průměrný věk obyvatel těchto obcí se pohybuje kolem 40 let, nejmladší obyvatelstvo má obec Kojátky, kde v roce 2010 dosáhl průměrný věk obyvatel 37,8 let a nejvyšší průměrný věk obyvatel 43,7 let vykazuje obec Chvalkovice.

Tabulka č. 1: Vybrané ukazatele obcí SO ORP Bučovice k 31. 12. 2010

	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	EAO (%)	Průměrný věk	Počet ekonomických subjektů	Míra nezaměstnanosti (%)	1. zmínka o obci v roce
Bohaté	4,83	260	51	40,4	41	12,8	1349
Brankovice	12,15	888	53	40,1	185	11,5	1348
Bučovice	31,19	6455	50	40,3	1444	9,7	1343
Dobročkovice	5,03	195	42	42,6	38	8,5	1348
Dražovice	6,41	806	50	40,4	186	8,2	1382
Chvalkovice	6,94	261	44	43,7	67	17,2	1389
Kojátky	5,82	349	44	37,8	80	12,3	1358
Kožušice	7,18	109	36	41,2	20	28,2	1353
Křižanovice	4,79	760	50	40,3	147	9,8	1131
Letonice	11,01	1418	50	40,3	298	9,8	1235
Malínky	3,41	138	48	41,7	21	33,3	1408
Milonice	4,98	349	45	42,6	70	15,3	1349
Mouřínov	11,53	455	46	41,7	69	15,7	1381
Nemochovice	10,58	279	47	41,6	54	10,8	1353
Nemotice	3,68	375	45	42,2	75	12,5	1371
Nesovice	10,27	1148	46	42	222	8,5	1131
Nevojice	10,61	395	49	41,1	97	13	1353
Rašovice	5,66	627	56	39,7	137	11,1	1131
Snovídky	10,55	361	49	40,8	63	10,8	1360
Uhřice	4,37	263	44	39,2	42	15,4	1368

Pramen: ČSÚ, Veřejná databáze, MPSV, vlastní zpracování

Počet obyvatel ve většině obcí SO ORP Bučovice byl v roce 2011 nižší než v roce 1970, pouze Bučovice, Letonice, Křižanovice, Dražovice a Brankovice vykazují nárůst absolutního

počtu obyvatel. Největší pokles obyvatel vykazuje obec Kožušice (58 %), Dobročkovice (43 %), Nemochovice (40 %) a Malínky (36 %). Tyto obce se vyznačují špatnou dopravní obslužností, nízkou občanskou vybaveností a prakticky nulovými pracovními příležitostmi. Celkový počet obyvatel regionu se od roku 1970 do roku 2001 snížil o 539 osob, ale podíl ekonomicky aktivních osob (EAO) je shodný, a to 48 %. Údaje o absolutním počtu obyvatel v roce 1970 poskytuje tabulka č. 4, o vybavenosti obcí v roce 2011 příloha G.

Základní přehled z hlediska hospodaření a zadluženosti obcí poskytuje tabulka č. 2. Finanční soběstačnost udává podíl vlastních příjmů a běžných výdajů. Míra samofinancování vlastními příjmy je nejnižší v Brankovicích (55 %), naopak Dražovice, Kojátky, Křižanovice, Malínky, Nemochovice, Nesovice, Nevojice a Rašovice plně pokryjí své běžné výdaje vlastními příjmy. Finanční nezávislost udává podíl vlastních příjmů a celkových příjmů, zbytek příjmů je závislý na transferech. Zde si nejlépe stojí obec Letonice (94 %) a na opačné straně žebříčku je obec Bohaté Málkovice (27 %). Ukazatel dluhové služby je příznivý, k hranici 30 % stanovené Ministerstvem financí ČR se žádná z obcí v regionu nepřibližuje. Obce, jejichž ukazatel celkové likvidity bude k 31. 12. daného roku v intervalu $<0; 1>$ a zároveň podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25 %, se považují za obec s vyšší mírou rizika hospodaření. Tyto dvě podmínky také nesplňuje žádná ze sledovaných obcí.

Tabulka č. 2: Vybrané ukazatele hospodaření obcí SO ORP Bučovice k 31. 12. 2010

	Finanční soběstačnost (%)	Finanční nezávislost (%)	Ukazatel dluhové služby (%)	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (%)	Celková likvidita
Bohaté Málkovice	79	27	0	1,82	2,9
Brankovice	52	35	3,99	3,59	3,61
Bučovice	69	48	4,42	9,15	0,67
Dobročkovice	99	79	0	0,1	59
Dražovice	100	88	14,5	4,54	3,07
Chvalkovice	88	84	10,85	20,16	6
Kojátky	100	87	0	0,59	27,5
Kožušice	69	64	5,56	16,72	7,24
Křižanovice	100	86	0	1,97	5,73
Letonice	86	94	0	3,11	0,7
Malínky	100	86	0	0,22	168,22
Milonice	86	82	0	1,71	2,1
Mouřínov	64	89	0	1,49	8,39
Nemochovice	100	81	5,47	13,94	0,67
Nemotice	95	80	12,33	9,08	1,41
Nesovice	100	84	0	7,52	2,06
Nevojice	100	93	10,9	4,68	2,17
Rašovice	100	90	0	0,96	4,1
Snovídky	90	85	6,29	5,66	1,39
Uhřice	81	84	0	18,44	0,38

Pramen: ÚFIS, vlastní výpočty a zpracování

2.3 Obyvatelstvo a ekonomické ukazatele

Hustota zalidnění v ORP Bučovice, to znamená podíl počtu osob na km², dosáhla v roce 2010 hodnoty 92,9 a v průběhu předchozích deseti let vykazuje rostoucí tendenci. Jak vyplývá z tabulky č. 3, ve sledovaném období počet obyvatel SO ORP Bučovice narůstal, kromě roku 2007, kdy byl počet obyvatel o 13 osob nižší než v roce předcházejícím. Celkový i přirozený přírůstek obyvatel se od roku 2008 pohyboval v kladných číslech.

Tabulka č. 3: Vybrané demografické ukazatele za ORP Bučovice v letech 2006 -2010

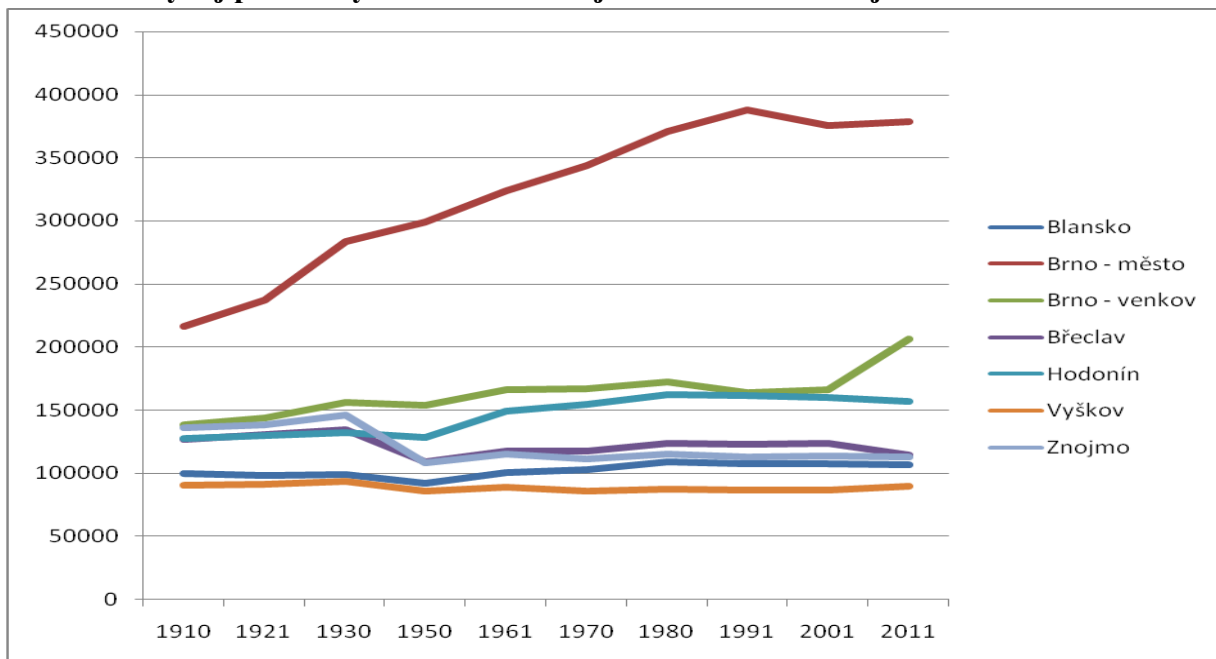
	2006	2007	2008	2009	2010
Počet obyvatel	15740	15727	15744	15834	15891
Přirozený přírůstek obyvatel	-21	-6	24	19	46
Celkový přírůstek obyvatel	27	-13	17	90	57
Průměrný věk mužů	38,1	38,4	38,6	38,9	39,2
Průměrný věk žen	41,3	41,6	41,9	41,9	42,1
Podíl obyvatel starších 65 let (%)	14,7	14,9	15,2	15,6	15,8
Index stáří	95,3	99	103,8	108	108,4

Pramen: ČSÚ, Veřejná databáze, vlastní zpracování

Je také patrné stárnutí obyvatelstva. Zvyšuje se jak průměrný věk mužů i žen, tak roste i hodnota ukazatele indexu stáří, který vyjadřuje počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 – 14 let. Podrobnější údaje o přirozeném přírůstku, přírůstku stěhováním a celkovém přírůstku obyvatel v regionu a v jednotlivých obcích v letech 2003 – 2006 poskytuje příloha B. Ze srovnání ukazatelů z roku 1970 a 2011 za okres Vyškov vyplývá, že se absolutní počet obyvatel okresu Vyškov zvýšil o 3071 osob, ale přirozený přírůstek se snížil přibližně čtyřikrát. Podíl EAO dosahuje shodné úrovně, stejně jako počet lékařů na 1000 obyvatel. Největší rozdíly jsou v počtu sňatků a v počtu dokončených bytů, tyto ukazatele měly v roce 2011 přibližně poloviční hodnoty roku 1970. Srovnání dalších ukazatelů z oblasti školství, zdravotnictví nebo životní úrovně poskytuje příloha I.

Náhled na vývoj počtu obyvatel v okresech jihomoravského kraje v posledních 100 letech poskytuje graf č. 1. Počet obyvatel okresu Vyškov se s mírnými výkyvy udržuje po celé období v průměru na hodnotě 90 000, podobný trend lze sledovat i v okrese Blansko. V okresech Znojmo, Hodonín a Břeclav je patrný výrazný úbytek obyvatel v poválečném období, v průměru o 11 000 osob. Brno – město jako jediný okres nezaznamenal pokles obyvatel po 2. světové válce a počet obyvatel se v průběhu 100 let téměř zdvojnásobil. V okrese Brno - venkov v posledních deseti letech počet obyvatel výrazně vzrostl, a to o 40 264 osob.

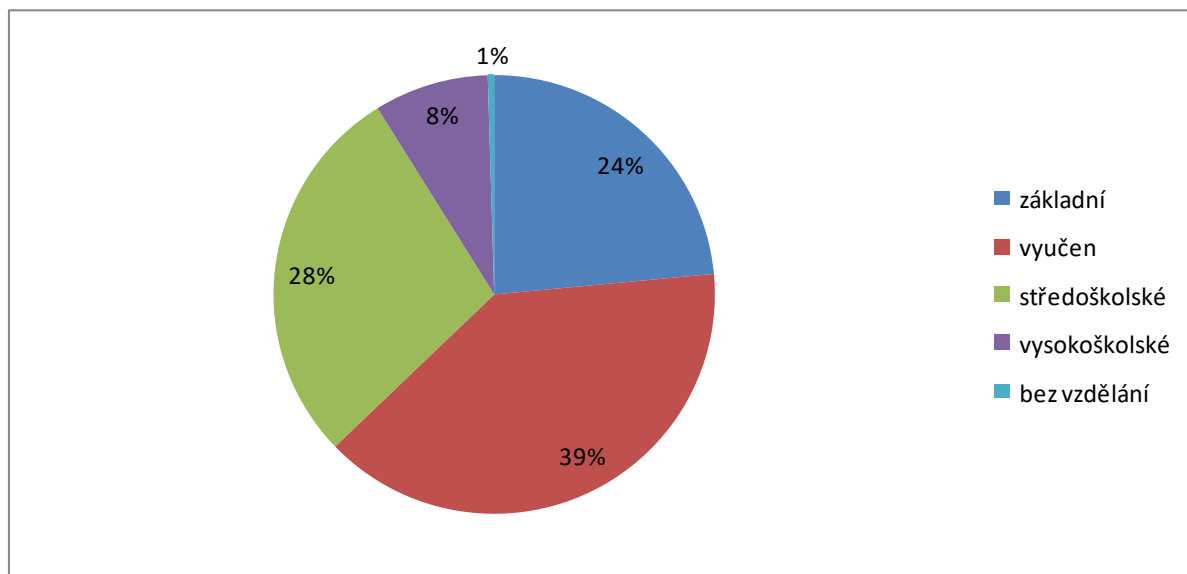
Graf č. 1: Vývoj počtu obyvatel v okresech jihomoravského kraje v období 1910 - 2011

Pramen: ČSÚ, Historický lexikon obcí ČR 1869-2005, Veřejná databáze, vlastní zpracování

Graf č. 2 přibližuje vzdělanostní strukturu obyvatelstva ve věku 15 a více let podle předběžných výsledků SLDB 2011. Mezi obyvateli tvoří největší podíl nejvyššího dosaženého vzdělání střední – vyučen bez maturity. Dále 28 % obyvatel má středoškolské vzdělání s maturitou včetně vyššího odborného, 24 % obyvatel dosáhlo pouze základní vzdělání a 8 % vysokoškolské vzdělání.

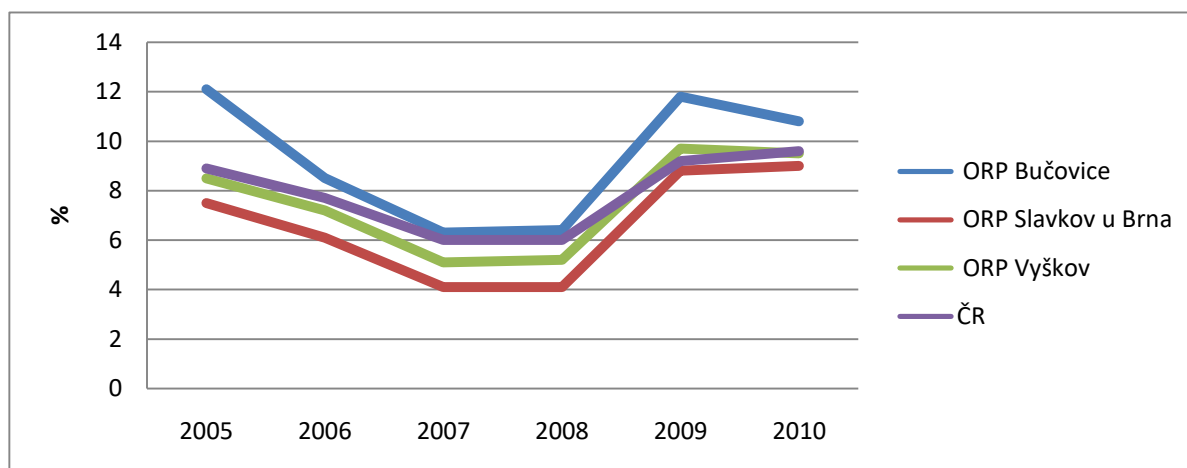
Graf č. 2: Vzdělanostní struktura obyvatel SO ORP Bučovice v roce 2011

Pramen: SLDB 2011 – předběžné výsledky, vlastní zpracování

Oproti předchozímu sčítání v roce 2001 klesl podíl osob se základním vzděláním o 4 % a osob s výučním listem o 3 %. Naopak o 4 % se zvýšil podíl osob s maturitou a o 3 % s vysokoškolským vzděláním. Tento trend lze označit jako pozitivní, vzdělanost obyvatel roste.

Graf č. 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v ORP okresu Vyškov a ČR v období 2005 - 2010 (k 31.12.)

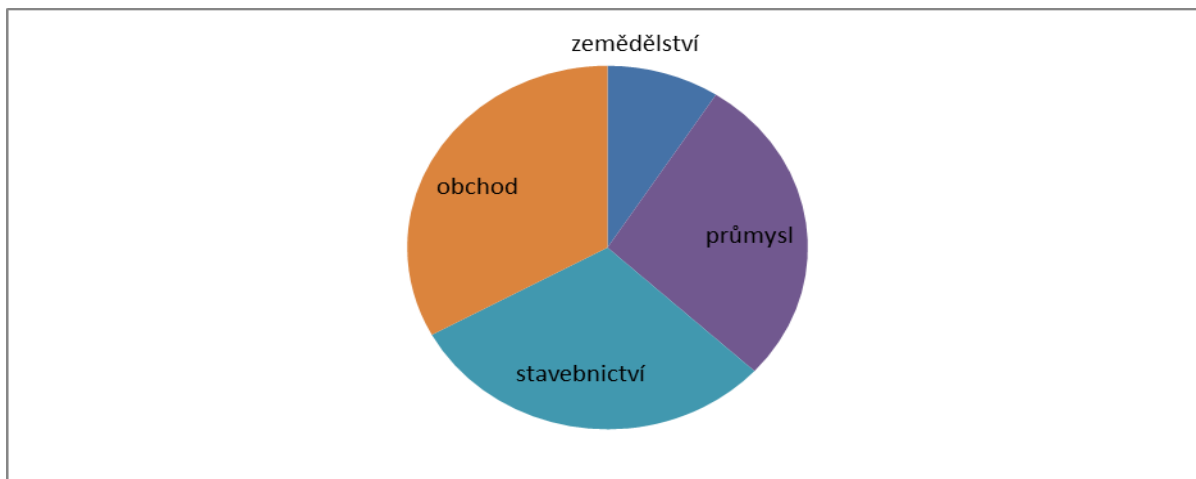
Pramen: MPSV, vlastní zpracování

Vývoj míry nezaměstnanosti je pro bučovický region dlouhodobě nepříznivý. Nezaměstnanost na tomto území po celé sledované období převyšuje celorepublikový průměr a také v rámci okresu dosahuje trvale nejvyšších hodnot. Pouze období pozitivního makroekonomického vývoje v letech 2007 – 2008 se odrazilo na nižší nezaměstnanosti v SO ORP Bučovice, přesto nebyla pokořena hranice 6 %, míra nezaměstnanosti v celorepublikovém průměru ani míra nezaměstnanosti v ostatních regionech vyškovského okresu. V prosinci 2010 dosáhla míra nezaměstnanosti v SO ORP Bučovice 10,8 %, což je o 1,2 % vyšší hodnota než celorepublikový průměr a v rámci okresu o 1,8 % vyšší než v SO ORP Slavkov u Brna, a o 1,3 % vyšší než v SO ORP Vyškov. Obyvatelé mikroregionu Bučovicko mají na trhu práce obtížnou situaci, důvodem je zejména nižší počet ekonomických subjektů a špatná dopravní dostupnost na odpolední a noční směny směrem na Vyškov a Brno.

Přestože ve zkoumaném území ve srovnání s okolními regiony existuje méně ekonomických subjektů, jejich počet má rostoucí tendenci. Podle údajů ČSÚ bylo v roce 2010 na tomto území 3267 ekonomických subjektů, což je o 759 více než v roce 2000, v roce 2011 počet ekonomických subjektů dosáhl počtu 3356. Graf č. 4 přibližuje jejich převažující činnost. Od roku 2000 klesl podíl zemědělské činnosti o 8,8 %, podíl ostatních činností se vyvíjel bez výraznějších změn. Z komparace se sousedním regionem SO ORP Slavkov u Brna, který je velikostně srovnatelný (rozloha 158 km², 18 obcí a 21819 obyvatel) se SO ORP Bučovice vyplývá, že kromě zemědělství bylo v roce 2011 ve všech oblastech činnosti ekonomických

subjektů na území Bučovicka menší počet a to se mimo jiné následně odráží i na vyšší nezaměstnanosti. Příloha J přináší podrobnější přehled o zaměření ekonomických subjektů a srovnání se SO ORP Slavkov u Brna.

Graf č. 4: Podíl ekonomických subjektů v ORP Bučovice podle odvětví činnosti k 31. 1. 2010

Pramen: ČSÚ, vlastní zpracování

2.4 Doprava

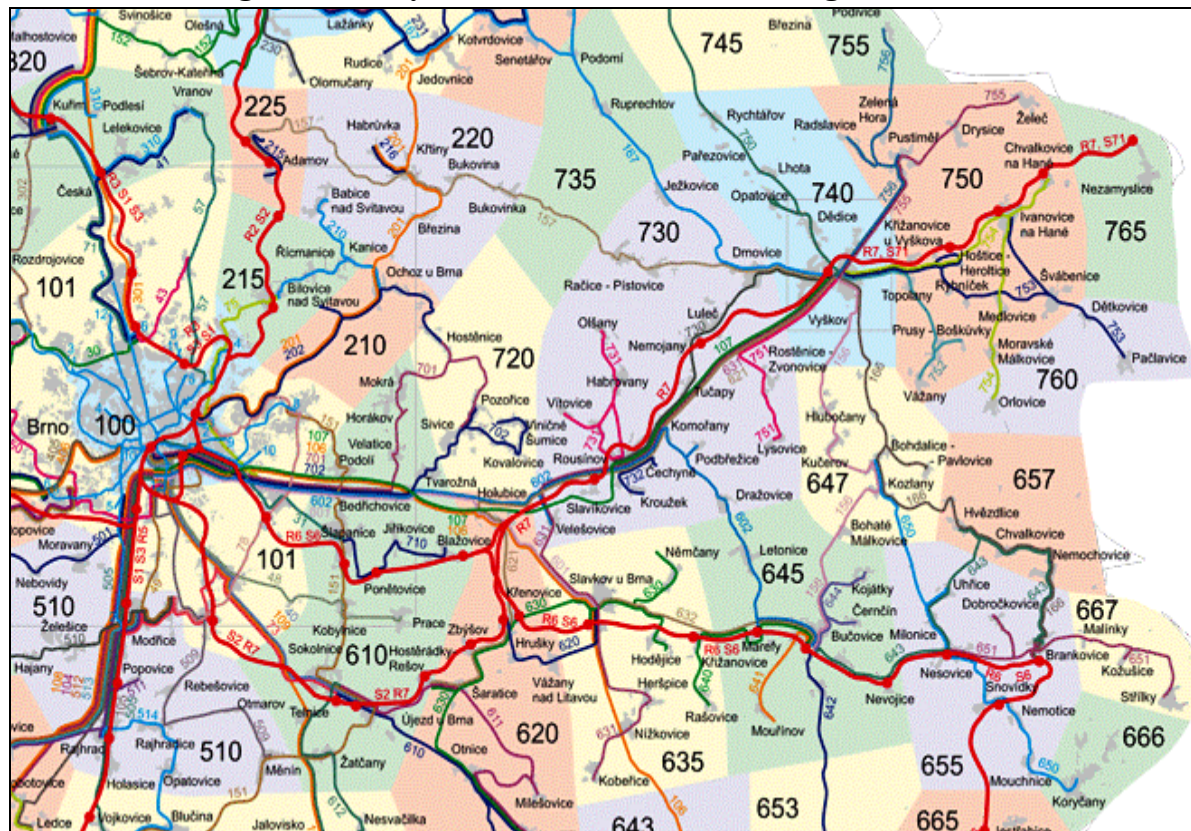
Dopravní obslužnost v obcích se odvíjí od přítomnosti či absence silniční či železniční tepny v obci. Obce ležící na rychlostní komunikaci E 50 a železniční trati uvádějí dobrou dopravní obslužnost ve směru těchto tepen, zejména směrem na Bučovice a Brno. V ostatních obcích je dopravní obslužnost nevyhovující, především spojení s městem Vyškov. V polovině roku 2008 byla spuštěna další etapa (E4B) Integrovaného dopravního systému (IDS JMK), která propojila východní oblast Vyškovska a Kyjovska s ostatními linkami Jihomoravského kraje³⁸.

Železniční doprava je zde páteřním systémem na trase Brno – Slavkov u Brna – Bučovice – Kyjov – Veselí nad Moravou, železniční zastávky regionálního vlaku jsou na území ORP Bučovice v obcích Bučovice, Brankovice, Křižanovice, Nemotice, Nesovice a Nevojice. Regionální autobusové linky IDS JMK zajišťující obsluhu jednotlivých měst a obcí jsou vedeny do přestupních terminálů umožňujících přestup na páteřní linky nebo do přestupních terminálů na okraji města Brna s přestupem na tramvajovou dopravu, pokud zajišťují spojení cestujících ve směru na Brno, nebo do regionálních center, pokud zajišťují spojení do těchto regionálních center. Regionální autobusová linka č. 156 spojuje Bučovice, Bohdalice-Pavlovice, Hlubočany, Vyškov a regionální autobus na lince č. 166 Brankovice, Nemochovice, Hvězdlice, Bohdalice-Pavlovice, Vyškov. Z krajského města Brna vyjíždí regionální autobus se zastávkou v Letonicích a Bučovicích, dále IDS JMK provozuje

³⁸ Rozvojová strategie Svazku obcí Mezihoří na období 2010 - 2013: aktualizované znění k 31.12.2009 [online]. 2009 [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.somezihori.cz/cze/rozvojova-strategie-so-mezihori-2007-2013-p712>

regionální autobusy, které spojují jednotlivé obce regionu s přestupním terminálem v Bučovicích³⁹.

Obrázek č. 3: Regionální linky IDS JMK ve zkoumaném regionu a okolí

Pramen: <http://www.idsjmk.cz/mapa/Plan-site-celek.gif>

2.5 Dojížd'ka obyvatel ORP Bučovice dle SLDB 2001 a SLDB 1970

Přehled o dojížd'ce obyvatel regionu do zaměstnání podle Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) 2001 a 1970, poskytuje tabulka č. 4. Údaje o ekonomické aktivitě nejsou plně srovnatelné, v roce 1970 byli pomáhající členové rodiny v zemědělství, resp. v soukromém sektoru zahrnuti do kategorie ekonomicky neaktivních, v roce 2001 naopak do kategorie ekonomicky aktivních. Obce Milonice a Uhřetice byly v období 1964 - 1989 sloučeny, z toho důvodu nejsou z roku 1970 dostupné údaje za jednotlivé obce. Celkově ze všech obcí regionu vyjíždí za zaměstnáním v rámci okresu 39 % EAO, což znamená oproti roku 1970 nárůst o 7 %. Naopak podíl vyjíždějících do zaměstnání mimo okres zaznamenal v roce 2001 oproti roku 1970 pokles o 5 %. Největší nárůst podílu vyjíždějících EAO v rámci okresu vykazují Bohaté Málkovice a Dražovice (o 23 %), naopak pokles je zaznamenán u vyjíždějících mimo okres u většiny obcí s výjimkou Chvalkovic, Nemochovic a Snovídek. V územním srovnání dojíždí

³⁹ KORDIS JMK. *Plán dopravní obslužnosti Jihomoravského kraje pro období let 2012 až 2016: aktualizace č. 1*. 2012, 49 s.

za zaměstnáním ve větší míře obyvatelé malých obcí, kde je minimum pracovních příležitostí. Zvýšení podílu vyjíždějících za zaměstnáním lze také přičíst transformaci ekonomiky, snižování přezaměstnanosti po roce 1989, ukončení nebo omezení činnosti zemědělských družstev v menších obcích a z toho plynoucí pokles pracovních míst v místě bydliště.

Tabulka č. 4: Dojížd'ka obyvatel obcí ORP Bučovice do zaměstnání v roce 1970 a 2001

	Počet obyvatel		Počet EAO		EAO (%)		Z toho vyjíždějící do zaměstnání (%)			
	1970	2001	1970	2001	1970	2001	v rámci okresu		mimo okres	
							1970	2001	1970	2001
Bohaté Málkovice	374	249	175	133	47	53	41	64	15	10
Brankovice	894	933	418	471	47	50	29	34	26	21
Bučovice	5848	6321	2797	3247	48	51	15	15	22	17
Dobročkovice	351	210	173	82	49	39	29	49	22	15
Dražovice	831	826	364	402	44	49	23	46	29	28
Chvalkovice	425	244	227	116	53	48	44	47	7	18
Kojátky	419	349	349	154	47	44	27	36	17	14
Kožušice	271	106	138	39	51	37	17	10	33	33
Křižanovice	739	709	310	379	42	53	29	37	44	31
Letonice	1322	1440	656	712	50	49	41	43	26	23
Malínky	219	142	106	66	48	46	17	36	38	33
Milonice	506	337	392*	157	46*	47	37*	48	21*	17
Mouřínov	644	467	307	210	48	45	48	49	22	14
Nemochovice	446	291	221	130	50	45	25	34	14	19
Nemotice	550	353	216	168	39	48	31	38	43	33
Nesovice	1356	1124	660	529	49	47	42	32	29	28
Nevojice	328	403	158	193	48	48	39	41	39	22
Rašovice	809	667	413	350	51	52	34	36	34	25
Snovídky	469	348	210	176	45	51	47	36	26	34
Uhřice	344	237	*	117	*	49	*	50	*	13
Celkem/průměr	17142	15756	7898	7831	48	48	32	39	27	22

Pramen: SLDB 2001, SLDB 1970, Statistická ročenka okresu Vyškov – 1976, vlastní zpracování

**Milonice-Uhřice byly v roce 1970 integrovány – společná data*

2.6 Dobrovolné svazky obcí ORP Bučovice

Svazek obcí Mezihoří byl založen jako dobrovolný svazek obcí v roce 2006. Na rozvoji společného území začaly spolupracovat obce Dobročkovice, Chvalkovice, Kožušice, Malínky, Milonice, Nemochovice, Nemotice, Nesovice, Nevojice, Snovídky, Uhřice, městysy Brankovice a Hvězdlice a město Bučovice, to však na vlastní žádost ukončilo členství k 31. 12. 2006. Většina obcí spadá pod ORP Bučovice, pouze Hvězdlice patří do ORP Vyškov. Obce začaly spolupracovat již v roce 2003, kdy založily Dobrovolný svazek Mezihoří, ale k oficiálnímu vzniku došlo až v roce 2006. Od roku 2007 je Svazek obcí Mezihoří členem Místní akční skupiny Společná cesta, kterou tvoří další tři svazky – Větrník, Ivanovická Brána

a mikroregion Rakovec. Do samosprávného Svazku obcí Mezihoří se obce sdružily pro zlepšení výkonu některých funkcí obcí a zejména pro zlepšení jejich možností a podmínek pro realizaci rozvojových záměrů. Jelikož se mikroregion Mezihoří nachází na hranici dvou krajů, je zde nutná úzká spolupráce se Zlínským krajem, což je dané i pohybem obyvatelstva za prací, nákupem, zábavou, společnou historickou tradicí, dopravním napojením, napojením cyklotras, turistických tras, hipotras včetně doprovodné infrastruktury⁴⁰. Dalším dobrovolným svazkem obcí, ve kterém jsou členy obce ORP Bučovice je svazek Ždánický les a Politaví. Tento svazek vznikl v roce 1995 a celkem sdružuje 27 obcí z okresů Vyškov a Hodonín. Z mikroregionu se jedná o 6 obcí: Bučovice, Kojátky, Křižanovice, Letonice, Mouřínov a Rašovice.

⁴⁰ *Rozvojová strategie Svazku obcí Mezihoří na období 2010 - 2013: aktualizované znění k 31.12.2009* [online]. 2009 [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.somezihori.cz/cze/rozvojova-strategie-so-mezihori-2007-2013-p712>

3 ANKETÁRNÍ ŠETŘENÍ

K analýze základních mikroregionálních procesů bylo nutné provést vlastní anketární šetření mezi obyvateli zkoumaného území formou dotazníku. Použitou metodou sběru dat byl osobní rozhovor. Většina otázek z dotazníku byla po konzultaci s vedoucím práce RNDr. Jaroslavem Maryášem, CSc., záměrně převzata z dotazníku Ivany Bartákové⁴¹, které byly účelně formulovány a plně vyhovují k získání dat při šetření spádovosti obyvatelstva za službami. Převzatý dotazník je koncipován tak, že umožňuje provést srovnání s předchozími výzkumy. Druhá část této kapitoly je věnována anketárnímu šetření Geografického ústavu ČSAV z roku 1970. Originály vyplněných dotazníků, které nebyly doposud zpracovány, poskytl ke zpracování vedoucí práce, RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc.

3.1 Anketární šetření v roce 2012

Šetření proběhlo v období od dubna do srpna 2012 v prostorách Úřadu práce ČR - kontaktního pracoviště Bučovice a respondenti byli toho času nezaměstnaní obyvatelé jednotlivých obcí ORP Bučovice ve věkovém rozpětí 18 – 62 let. Při zjišťování spádovosti obyvatel za službami byla použita technika dotazování individuální osobní rozhovor jednotlivě s každým respondentem. Otázky byly kladeny podle dotazníku (příloha A), který sloužil také jako formulář k zápisu odpovědí. Celkem bylo šetření provedeno u 354 osob, mimo města Bučovice se povedlo zajistit 3 % reprezentativního vzorku obyvatelstva ze všech ostatních obcí. Po ukončení účelu jednání na úřadě práce byli uchazeči o zaměstnání osloveni se žádostí o spolupráci na dotazníkovém šetření, byl jim vysvětlen důvod šetření a také důvod výběru jejich osoby. Ochota respondentů byla vysoká, lze konstatovat, že nikdo z oslovených tuto žádost neodmítl a všichni také souhlasili s využitím údajů o jejich věku, vzdělání a bydlišti pro účely této práce. Jako nespornou výhodu pro uskutečnění šetření metodou individuálních osobních rozhovorů lze označit moje zaměstnání na Úřadě práce ČR přímo v oblasti zkoumaného území. Vzhledem k tomu, že potencionální respondenti docházejí sami v určitých intervalech na sjednané schůzky na úřadě práce a byli ochotni spolupracovat a odpovídat na otázky z dotazníku, byla jsem ušetřena časově a organizačně náročného oslovování občanů na ulici v místě jejich bydliště a zároveň nebylo nutné použít náhradní formu anketárního šetření přes obecní úřady.

3.1.1 Dotazník

Jak je zmíněno v úvodu této kapitoly, z důvodu komparace výsledků z předchozích šetření byl dotazník převzat z šetření Ivany Bartákové⁴² a byl aktualizován v oblasti maloobchodu a

⁴¹ BARTÁKOVÁ, Ivana. Spadovost za službami na Vyškovsku [online]. 2010 [cit. 2013-02-27]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/51022/esf_m/>.

⁴² BARTÁKOVÁ, Ivana. Spadovost za službami na Vyškovsku [online]. 2010 [cit. 2013-02-27]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/51022/esf_m/>.

služeb o dotaz na dojížděku za velkým nákupem potravin a drogerie v obchodním řetězci. Dotazník použitý pro tuto práci zahrnuje celkem 25 otázek, které jsou rozděleny do čtyř okruhů (příloha A). Jedná se o otázky zaměřené na zjištění dojížděky obyvatel obcí ORP Bučovice za službami, zdravotnictvím, do škol a za kulturou a trávením volného času.

Z oblasti maloobchodu a služeb byla dotazována dojížděka za:

- denními nákupy (potravin, drogerie, běžné domácí potřeby)
- velkým nákupem v obchodním řetězci (potravin, drogerie)
- nákupem běžného textilu a obuvi
- běžnými službami (kadeřník, čistírna, oprava obuvi, atd.)
- návštěvou banky
- návštěvou lékárny
- nákupy běžného průmyslového zboží (elektro, kola, sportovní potřeby, atd.)
- nákupy knih, hudebních a filmových nosičů
- nákupy nábytku a bytových doplňků
- speciálními službami (fotograf, oprava hodinek, šití šatů, atd.)
- nákupy speciálního výběrového zboží (klenoty, motoristické zboží atd.)

Z oblasti zdravotnictví byla zjišťována dojížděka za návštěvou:

- všeobecného lékaře
- dětského lékaře
- ženského lékaře
- zubního lékaře
- odborného lékaře
- nemocnice

Z oblasti školství byla zjišťována dojížděka do:

- základní školy 1. stupeň
- základní školy 2. stupeň
- střední školy a středního odborného učiliště

Z oblasti kultury a volného času byla zjišťována dojížděka za návštěvou:

- kina
- diskoték
- knihovny
- kulturních akcí (divadla, koncerty, atd.)
- restaurací a vináren

Dotazy zaměřené na kulturu a volný čas nebudou dále zpracovávány, mají jen doplňkový a informativní charakter.

Odpovědi na kladené otázky z dotazníku byl název obce, do které občané směřují za konkrétní službou. Pokud je dojížděka za danou službou uskutečňována převážně do jedné obce, byl název této obce zaznamenán do sloupce „převážně“. Při vyplnění tohoto sloupce bylo zároveň možné pro druhotné nebo ojedinělé cíle zapsat název obce i ve sloupcích „částečně“ a „výjimečně“. Pokud nebylo možné u dojížděky za službami označit jeden převládající směr a cílem dojížděky byly dvě nebo více obce, potom byla zaznamenána odpověď do sloupce „částečně“ a „výjimečně“.

3.1.2 Sběr dat a struktura respondentů

Anketární šetření bylo provedeno formou osobního rozhovoru u reprezentativního vzorku 3 % obyvatel ve všech sídlech zkoumané oblasti. Kritéria pro výběr respondentů byla následující - trvalé bydliště v obci zkoumaného území a věk nad 18 let. Vzhledem k tomu, že pracuji na Úřadě práce ČR, kontaktním pracovišti v Bučovicích, pod které administrativně spadají uchazeči o zaměstnání ze všech dvaceti obcí zkoumaného území, byla moje pozice tazatele usnadněna. V rámci jejich návštěvy úřadu práce jsem osobně provedla šetření u 3 % obyvatel (uchazečů o zaměstnání) všech dotčených obcí. Výjimkou bylo město Bučovice. Provedení osobního rozhovoru u 3 % obyvatel Bučovic (194 osob) bylo technicky a časově velmi náročné, zde jsem získala výpovědi pouze od 1 % obyvatel, v absolutním vyjádření se jednalo o 65 osob.

Tabulka č. 5: Počet obyvatel a počet respondentů - ORP Bučovice rok 2012

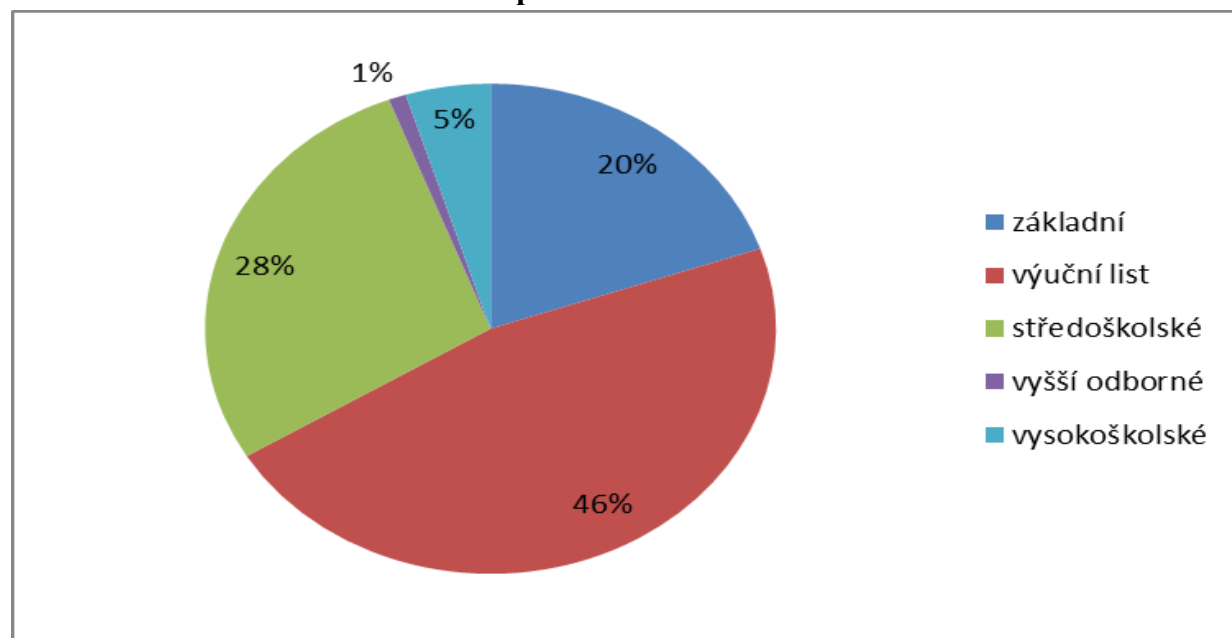
	Počet obyvatel	3 % obyvatel	Počet respondentů	Podíl respondentů na počtu obyvatel (%)
Bohaté Málkovice	255	8	8	3
Brankovice	903	27	28	3,1
Bučovice	6469	194	65	1
Dobročkovice	201	6	6	3
Dražovice	857	26	24	2,8
Chvalkovice	275	8	8	3
Kojátky	309	9	10	3,2
Kožušice	114	3	4	3,5
Křižanovice	763	23	23	3
Letonice	1413	42	43	3
Malínky	140	4	4	3
Milonice	355	10,6	10	2,8
Mouřínov	450	13,5	14	3.1
Nemochovice	270	8	8	3
Nemotice	393	11,8	11	2,8
Nesovice	1127	33,8	38	3,4
Nevojice	412	12,4	12	2,9
Rašovice	632	19	19	3
Snovídky	358	10,7	11	3
Uhřice	261	7,8	8	3

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření a SLDB 2011

Podle SLDB 2011 má ORP Bučovice 15957 obyvatel, z toho 3 % činí 479 osob, v mém vlastním šetření bylo osloveno celkově 354 respondentů. Rozdíl mezi počtem dotázaných a 3 % obyvatel ORP Bučovice dosahuje 124 osob a je důsledkem získání pouhého 1 % respondentů z města Bučovice.

Jak je patrné z grafu č. 5, téměř polovina dotázaných je vyučených, druhá největší skupina (28 %) dosáhla středoškolské vzdělání, 20 % respondentů má pouze základní vzdělání a nejmenší skupinu tvoří osoby s vysokoškolským a vyšším odborným vzděláním. Při srovnání s grafem č. 2, který zobrazuje vzdělanostní strukturu obyvatel ORP Bučovice lze konstatovat, že z pohledu nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů je struktura podobná jako u ostatní populace v dotčeném území. V anketárním šetření byly častěji zastoupeny ženy (55 %) než muži (45 %) a průměrný věk dotázaných je 38 let.

Graf č. 5: Vzdělanostní struktura respondentů

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

Podrobnější informace o nejvyšším dosaženém vzdělání, pohlaví a průměrném věku respondentů podle jejich místa trvalého bydliště přináší tabulka č. 6.

Tabulka č. 6: Struktura respondentů podle pohlaví, vzdělání a průměrného věku

Obec	Počet dotázaných	z toho		vzdělání (v %)					Průměrný věk
		muži	ženy	ZŠ	výuční	SŠ	vyšší	VŠ	
Bohaté Málkovice	8	5	3	25	25	50			37,1
Brankovice	28	11	17	29	36	21		14	36,8
Bučovice	65	31	34	17	43	26	5	9	37,5
Dobročkovice	6	2	4	17	66	17			40,8
Dražovice	24	10	14	12,5	37,5	42	4	4	35,9
Chvalkovice	8	3	5	37,5	25	37,5			43,9
Kojátky	10	5	5	30	50	20			35,5
Kožušice	4	1	3		75	25			35
Křižanovice	23	11	12	22	26	39	4	9	36,2
Letonice	43	19	24	16	44	33	2	5	40,6
Malínky	4	2	2	25	50	25			39,5
Milonice	10	4	6	20	50	20		10	36,8
Mouřínov	14	7	7	28,5	43	21,5		7	37,7
Nemochovice	8	4	4	12,5	62,5	25			39
Nemotice	11	4	7	36	46	18			35
Nesovice	38	20	18	19	45	21	5	10	40
Nevojice	12	5	7	17	58	17		8	36,6
Rašovice	19	7	12	21	42	26		11	35,5
Snovídky	11	5	6	9	46	36		9	40
Uhřice	8	3	5		62,5	37,5			37,4

Pramen: Vytvořila autorka na základě dat z dotazníkového šetření

3.2 Anketární šetření v roce 1970

Tato část práce přibližuje průběh anketárního šetření u obyvatel obcí okresu Vyškov, konkrétně obcí ležících na území současného SO ORP Bučovice a SO ORP Vyškov. Anketární šetření provedl Geografický ústav ČSAV v roce 1970 prostřednictvím soustavy základních škol, kde odpovídali rodiče dětí. Celkem bylo zpracováno 1143 dotazníků, z toho 346 z dvaceti obcí Bučovicka a 797 ze čtyřiceti obcí Vyškovska.

3.2.1 Dotazník

Samotný dotazník se skládal ze dvou částí. Pracovník, který prováděl průzkum, vyplnil část A (příloha D), která obsahuje souhrnné informace o obci a seznam všech zařízení občanské vybavenosti v obci, včetně počtu zaměstnanců a ročního obrátu jednotlivých zařízení. Údaje o počtu zaměstnanců a ročním obrátu je k dispozici pouze u malého počtu obcí, pracovníci provádějící průzkum většinou vyplnili pouze seznam zařízení v obci a ignorovali zjišťování a vyplnění údajů o počtu zaměstnanců a ročním obrátu provozoven. Otázky byly obyvatelům daných obcí kladeny z dotazníku B (příloha E), který zároveň sloužil jako formulář k zápisu odpovědí. Odpovědí byl název obce, do které občané směřují za konkrétní službou. Pokud byla dojíždka za danou službou uskutečňována pravidelně (převážně) do jedné obce, byl

název této obce zapsán do sloupce „pravidelně“. Při vyplnění tohoto sloupce bylo zároveň možné pro nepravidelně nebo výjimečně navštěvované cíle zapsat název obce i ve sloupcích „nepravidelně“ a „někdy“. Dotazník B obsahuje otázky zaměřené na vztahy k jiným obcím, dotazy jsou rozděleny podle vzdálenosti cílů do tří částí – blízké obce, obce do vzdálenosti 25 km a města mimo území okresu. V poslední, čtvrté části bylo zjišťováno, na kterou důležitou obec v okrese a na které jiné velké město by se obyvatelé přednostně obraceli, pokud by existovalo lepší dopravní spojení. Tato část byla ovšem také vyplněna jen v malém počtu dotazníků a proto nebyly údaje dále zpracovány.

V první části byla dotazována dojíždka do blízké obce, kam se obyvatelé obrazejí v těchto záležitostech:

- denní nákupy (potraviny, řemeslníci 1. stupně)
- návštěvy lékaře (výdej léků)
- administrativní (nižší) aj. (např. školy, pošta, národní výbor)
- volného času (restaurace, kina, kulturní podniky, spolková činnost apod.)

Zde bylo možné uvést i vlastní obec, pokud vybavení obce umožňovalo uspokojit tyto potřeby. Podle vymezení vzdálenosti dojíždky a charakteru nákupů a služeb, lze za účelem další komparace tento soubor otázek označit jako dotazy vedoucí k vymezení spádovosti na lokální úrovni.

V druhé části bylo zjišťováno, na které významné centrum do vzdálenosti 25 km se obyvatelé obrazejí za účelem:

- nákup potravin
- nákup oděvů
- speciální nákupy
- zdravotnictví
- administrativní (vyšší) včetně finančních záležitostí a volný čas

Soubor otázek druhé části byl opět podle určené vzdálenosti dojíždky, druhu potřeb, a přímým dotazem na významné centrum, označen jako dotazy vedoucí k vymezení spádovosti na nadlokální úrovni.

Ve třetí části bylo dotazováno, na kterém velkém městě mimo území okresu se obyvatelé cítí závislí a kam dojíždí zejména při „významných příležitostech“ (kulturní a sportovní podniky, speciální nákupy, odborní lékaři apod.)

Následuje souhrnný závěr vyplývající z částí 1 – 3:

- název blízké obce kam se dotazovaní ubírají nejčastěji
- název větší obce (města) kam se ubírají, pokud nenachází, co hledají v blízké obci
- název velkého města, které volí nejčastěji k uspokojení svých potřeb

3.2.2 Sběr dat a struktura respondentů

Anketární šetření proběhlo v rozmezí května a června roku 1970 přes soustavu základních škol prostřednictvím dotazníků, kdy pracovníkem provádějící průzkum byl učitel základní školy, který v průběhu rodičovských schůzek provedl šetření u rodičů žáků – obyvatel obce. Anketa byla provedena pouze u účastníků, kteří měli děti školou povinné. Účastníci ankety byli rozděleni do dvou základních skupin:

- bydlící a pracující v místě (v obci)
- bydlící v místě a pracující mimo obec bydliště

V obou předchozích skupinách se dále zjišťovala příslušnost k sociálním skupinám a tato odvětví zaměstnání:

1. Průmysl
2. Stavebnictví
3. Zemědělství a lesnictví
4. Doprava a spoje
5. Obchod, výkup, služby, veřejné stravování, bytové hospodářství
6. Zdravotnictví a sociální péče
7. Věda a výzkum, školství, kultura, osvěta
8. Peněžnictví, pojišťovnictví, správa, soudnictví, společenské organizace, ostatní nezařazená činnost

Příslušnost k sociálním skupinám:

- a) dělníci
- b) družstevní rolníci
- c) ostatní zaměstnanci

Počet zkoumaných případů byl závislý na velikosti obce. U obcí s počtem obyvatel do 600 byl požadavek zpracovat dotazník u 16 obyvatel, s počtem obyvatel nad 600 to bylo 32 dotazovaných obyvatel. Jak je patrné z tabulky č. 7 a přílohy F, ne v každé obci byl tento záměr naplněn. Podíl respondentů na celkovém počtu obyvatel se pohybuje v intervalu 1,1 % - 5,9 %, v průměru byly získány 3 % dotazníků, v absolutním vyjádření bylo na Bučovicu dotazováno 346 obyvatel dotčených obcí. Údaje o počtech respondentů, respektive počtu

dotazníků z jednotlivých obcí na území současného SO ORP Vyškov, které byly podkladem pro vymezení regionu maloobchodu a služeb, poskytuje příloha F.

Tabulka č. 7 : Počet a pohlaví respondentů – ORP Bučovice rok 1970

Obec	Počet respondentů		z toho (%)	
	absolutně	% z celkového počtu obyvatel	muži	ženy
Bohaté Málkovice	8	2,2	12	88
Brankovice	10	1,1	100	0
Bučovice	69	1,2	72	28
Dobročkovice	8	2,3	88	12
Dražovice	15	1,8	80	20
Chvalkovice	16	3,8	75	25
Kojátky	14	3,3	38	62
Kožušice	16	5,9	100	0
Křižanovice	22	3,0	82	18
Letonice	32	2,4	91	9
Malínky	6	2,7	100	0
Milonice	11	2,2	73	27
Mouřínov	16	2,5	100	0
Nemochovice	10	2,2	90	10
Nemotice	12	2,2	42	58
Nesovice	23	1,7	61	39
Nevojice	16	4,9	100	0
Rašovice	28	3,4	100	0
Snovídky	8	1,7	88	12
Uhřice	6	1,7	67	33
Celkem/průměr	346	3	78	22

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

Následující tabulka č. 8 přináší informace o struktuře respondentů obyvatel obcí Bučovicka z pohledu vyjížděky do zaměstnání a druhu odvětví, ve kterém byli zaměstnání. V obci Dobročkovice nebylo zaznamenáno, zda účastníci ankety pracují v místě bydliště nebo za prací dojíždějí. Kategorie odvětví jsou podrobně uvedeny v podkapitole 2.3.2. Přibližně jedna třetina dotazovaných pracovala v místě bydliště a to většinou v zemědělství, 63 % bylo zaměstnáno mimo svoji obec. Největší podíl ze vzorku obyvatelstva pracující v místě bydliště vykazuje obec Bohaté Málkovice (75 %), s 58 % následuje město Bučovice. Naopak obce Kožušice a Uhřice vykazují nejvyšší podíl (více než 80 %) vyjíždějících za zaměstnáním. Z pohledu odvětví zaměstnání má největší podíl zemědělství (22 %), s 18 % následuje odvětví průmyslu. Zastoupení ostatních odvětví je více méně vyrovnané, nejnižší podíl vykazuje zdravotnictví a sociální péče - 8 %. Odpovědi v dotaznících, které rozlišovaly dotazované podle příslušnosti k sociálním skupinám (dělník, družstevní rolník, ostatní zaměstnanci), byly vyplněny pouze u několika obcí, proto nebyly dále zpracovány.

Tabulka č. 8 : Vyjížd'ka do zaměstnání a odvětví činnosti respondentů – ORP Bučovice rok 1970 (%)

Obec	Vyjíždí	Pracují v obci	odvětví zaměstnání						
			1	2	3	4	5	6	7
Bohaté Málkovice	25	75	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	0,0	25,0
Brankovice	50	50	20,0	0,0	30,0	10,0	20,0	0,0	10,0
Bučovice	42	58	33,0	10,0	19,0	9,0	9,0	6,0	10,0
Dobročkovice	neuvedeno	neuvedeno	12,5	12,5	25,0	12,5	12,5	0,0	25,0
Dražovice	60	40	13,0	13,0	27,0	13,0	27,0	0,0	0,0
Chvalkovice	75	25	25,0	0,0	19,0	19,0	12,0	13,0	6,0
Kojátky	57	43	15,0	15,0	21,0	21,0	0,0	14,0	14,0
Kožušice	88	12	31,0	25,0	25,0	0,0	6,0	0,0	13,0
Křižanovice	73	27	9,0	9,0	9,0	14,0	14,0	9,0	18,0
Letonice	75	25	19,0	22,0	19,0	9,0	9,0	0,0	19,0
Malínky	67	33	17,0	17,0	32,0	17,0	0,0	0,0	17,0
Milonice	64	36	9,0	0,0	36,0	18,0	9,0	9,0	19,0
Mouřínov	75	25	31,0	6,0	25,0	12,0	0,0	6,0	20,0
Nemochovice	50	50	10,0	20,0	10,0	10,0	20,0	20,0	10,0
Nemotice	58	42	8,0	8,0	17,0	17,0	25,0	17,0	8,0
Nesovice	61	39	4,0	9,0	17,0	13,0	13,0	17,0	18,0
Nevojice	63	37	20,0	13,0	31,0	13,0	13,0	5,0	0,0
Rašovice	71	29	40,0	18,0	21,0	0,0	7,0	7,0	7,0
Snovídky	63	37	13,0	13,0	24,0	13,0	0,0	13,0	24,0
Uhřice	83	17	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	15,0	0,0
Celkem/průměr	63	37	18	12	22	13	11	8	13

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

Zpracování údajů z dotazníků bylo problematické. Počet pracovníků provádějící průzkum byl vysoký a jejich postup nebyl jednotný, zdaleka ne všichni věnovali vyplnění dotazníků dostatečnou pozornost a důslednost. Chyběly údaje o příslušnosti respondentů k sociálním skupinám a otázka zjišťující, na které město by se obraceli v případě lepšího spojení, nebyla zjišťována v převážné většině obcí vůbec. Časově náročný byl přepis velkého množství dotazníků do elektronické podoby. Do programu Excel bylo přepsáno celkem 1497 dotazníků, z toho 354 z vlastního anketárního šetření v roce 2012, z roku 1970 to bylo 346 dotazníků z Bučovicka a 797 dotazníků z obcí současného SO ORP Vyškov.

3.2.3 Vybavenost obcí

V roce 1971 byla vládním usnesením schválena koncepce střediskové soustavy osídlení, která rozdělovala všechny obce do čtyř následujících kategorií:

Střediska osídlení oblastního významu soustřeďovala nejvyšší typy zařízení občanské vybavenosti a představovala nejvyšší hierarchický stupeň řízení tehdejší centrálně plánované

společnosti. Sem patřila všechna krajská města a dále Karlovy Vary, Liberec, Pardubice, Gottwaldov (Zlín), Jihlava a Olomouc.

Střediska osídlení obvodního významu (SOV), která zajišťovala nejdůležitější nabídku pracovních příležitostí a úplný komplex služeb městského charakteru. Tuto funkci plnila okresní města a ještě dalších 99 měst.

Střediska osídlení místního významu (SMV), zajišťovala pro své zázemí služby nadmístního významu, zejména v oblasti zdravotnictví (obvodní, zubní, ženský a dětský lékař, lékárna), školství (úplné základní školství), kultury nadmístního významu, nákupu průmyslového zboží atd. Těchto středisek bylo vymezeno 833, z toho 169 měst.

Nestřediskové obce byly všechny ostatní, měly sice správní samostatnost, ale jejich vybavení základním zařízením a službami bylo minimální⁴³.

Spolu se systémem střediskových obcí se prosadila koncepce oddělit perspektivní a neperspektivní venkovská sídla ve snaze omezit jejich počet, soustředit výstavbu a vybavení do vybraných míst. Mnoho sídel bylo anektováno do rámce měst. Mnoho jich významově kleslo na tzv. „místní části“ jiných, větších vesnic⁴⁴. Takto se staly místní části Bučovic také obce Vícemilice, Marefy, Kloboučky, Černčín a obec Uhřice byla spojena s Milonicemi.

Občanská vybavenost podle dotazníkového šetření v roce 1970 je téměř shodná se stavem v 80. letech 20. století⁴⁵, kdy už byla plně zavedena koncepce střediskové soustavy osídlení. Pokud proběhly změny, tak negativním směrem. V Bohatých Málkovicích byla zrušena mateřská škola, v Malínkách zemědělský útulek a v Kozušicích pohostinství. Kromě Brankovic, Bučovic a Nesovic spadaly všechny ostatní obce zkoumaného území do kategorie nestřediskových obcí. Jak vyplývá z dotazníku A, jejich občanská vybavenost byla v roce 1970 omezena na prodejnu potravin a pohostinství, tyto provozovny se vyskytovaly ve všech nestřediskových obcích. Mateřská škola nebo zemědělský útulek⁴⁶ byly téměř v každé obci, kde toto zařízení chybělo, tam byla alespoň základní škola prvního stupně. Ve většině obcí se nacházely oba uvedené typy zařízení. Přehled o vybavenosti obcí školským zařízením poskytuje příloha H. Mezi SMV patřily obce Brankovice, Bučovice a Nesovice. Zde byla občanská vybavenost už na vyšší úrovni, včetně obvodního zdravotního střediska. Dostupné provozovny z oblasti maloobchodu, služeb a volnočasových zařízení jsou uvedeny v příloze K. Některé služby, např. holič nebo sběrna čistírny, byly v obcích dostupné jen jednou týdně, stejně jako možnost návštěvy kina v kulturním domě. Město Bučovice kromě občanské vybavenosti uvedené v příloze K, poskytovalo širokou nabídku služeb a prodejen, svým rozsahem srovnatelnou s okresním městem. Na území současného SO ORP Vyškov se v roce

⁴³ NOVÁKOVÁ, Božena et al. *Zeměpisný lexikon ČR: Obce a sídla*. 1. vyd. Praha: Academia, 1991, 604 s. ISBN 80-200-0316-9.

⁴⁴ BAŠE, Miroslav. Proměny venkovského osídlení. In: *Venkov je náš svět* [online]. 2006 [cit. 2013-02-17]. ISBN 80-213-1539-3. Dostupné z: http://soclabb.pf.czu.cz/pdf/Sbornik_Venkov_neprodejne.pdf

⁴⁵ NOVÁKOVÁ, Božena et al. *Zeměpisný lexikon ČR: Obce a sídla*. 1. vyd. Praha: Academia, 1991, 604 s. ISBN 80-200-0316-9.

⁴⁶ tehdejší alternativa mateřské školy

1970 nacházelo pět následujících SMV: Bohdalice – Kozlany (místní části Pavlovice, Manerov), Ivanovice na Hané, Krásensko – Podomí, Pustiměř a Rousínov. Střediskem obvodního významu bylo okresní město Vyškov. Ostatní obce byly nestřediskové, přesto že občanské vybavení např. Hvězdlic a Drnovic bylo na velmi dobré úrovni (příloha L).

4 VYMEZENÍ OBSLUŽNÝCH REGIONŮ – ROK 2012

Jedním z cílů práce je vymezit na základě analýzy procesů obslužné spádovosti parciální obslužné regiony a komplexní obslužný region. Vzhledem k tomu, že se tato práce věnuje menšímu územnímu celku, byly zvoleny hierarchické úrovně na lokální, nadlokální, mikroregionální úrovni a komplexní obslužný region. Podkladem pro zpracování této kapitoly je anketární šetření u obyvatel obcí správního obvodu Bučovice, které proběhlo v průběhu roku 2012. Podle probíhajících obslužných procesů bylo území rozčleněno na parciální regiony:

- školský region
- zdravotnický region
- region maloobchodu a služeb

4.1 Školský region

Parciální školský region byl vymezen na základě analýzy dojížděky do školských zařízení. Podle výskytu školských zařízení v jednotlivých obcích byly určeny nadlokální a mikroregionální střediska. Na nadlokální úrovni byla hodnocena dojížděka do základních škol, na mikroregionální úrovni dojížděka do středních škol, gymnázií, středních odborných škol a učilišť. Za nadlokální střediska jsou považovány obce, které jsou vybaveny mateřskou školou a úplnou základní školou, to znamená škola s 1. – 9. třídou. Mikroregionálním střediskem je obec vybavená alespoň dvěma typy středních škol a zároveň je nadlokálním střediskem.

Střediskem lokální úrovně je obec, ve které se nachází mateřská škola. Z údajů v příloze G vyplývá, že z celkového počtu 20 obcí jich disponuje mateřskou školou pouze 12. V malých obcích předškolní zařízení zcela chybí, jedná se o: Bohaté Málkovice, Dobročkovice, Chvalkovice, Kojátky, Kožušice, Malínky, Nemotice a Uhřice. Základní škola se nachází v 7 obcích, ale podmínku k zařazení na nadlokální úroveň splňují jen Brankovice a Bučovice, kde je úplná základní škola. Mikroregionálním střediskem lze označit pouze město Bučovice, kde se nacházejí dva typy středních škol - gymnázium a obchodní akademie. Dalšími mikroregionálními středisky jsou města mimo vymezené území, která uváděli respondenti v anketárním šetření. Výskyt škol v obcích byl ověřen v Rejstříku škol a školských zařízení⁴⁷.

Pro vymezení školského regionu byla použita zjednodušená metodika uvedená v podkapitole 1.4.2. Pro každou obec byly podle odpovědí respondentů vypočítány pouze relativní významy všech uvedených cílů v daném procesu, které byly následně sečteny a jednotlivé obce byly přiřazeny ke střediskům. Hierarchie je určena předem vzdělávací soustavou.

⁴⁷ Rejstřík škol a školských zařízení. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://rejskol.msmt.cz/>

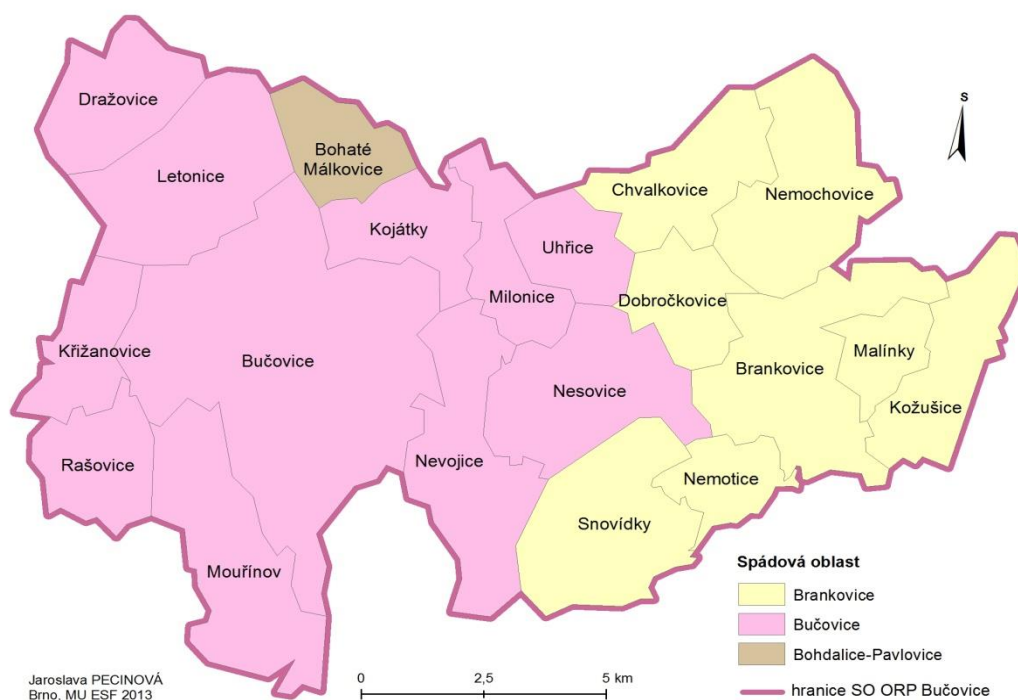
4.1.1 Nadlokální a mikroregionální školský region

Na nadlokální úrovni byla zkoumána dojíždka do úplné základní školy (1. - 9. ročník). Podkladem pro určení nadlokálních středisek byly odpovědi respondentů v anketárním šetření. Po vyhodnocení dotazníků byly vymezeny 3 nadlokální střediska - Bučovice, Brankovice a Bohdalice – Pavlovice. Z toho obec Bohdalice – Pavlovice se nachází mimo zkoumané území.

Na mikroregionální úrovni byl hodnocen proces dojíždky za středoškolským vzděláním, to znamená návštěva středních škol, gymnázií a odborných učilišť. Ve středisku na mikroregionální úrovni se musí nacházet alespoň dva typy středních škol a musí být také střediskem na nadlokální úrovni. Ve zkoumaném území je takovým střediskem pouze město Bučovice a mimo zkoumané území byly určeny střediska Vyškov a Brno.

Pro každou obec byly vypočítány relativní významy u všech cílů, které respondenti uvedli, a dále byly tyto relativní významy jednotlivých cílů sečteny. Cíl, který dosáhl nejvyšší hodnoty relativního významu, byl určen jako spádové středisko dané obce. Pokud ovšem hodnota relativního významu druhého nejsilnějšího střediska překročila dvě třetiny hodnoty nejsilnějšího střediska, nebyla daná obec jednoznačně přiřazena k jednomu cíli. Pokud byla tato hranice dvou třetin překročena, byla obec označena jako oscilační.

Obrázek č. 4: Nadlokální školský region 2012 – ORP Bučovice

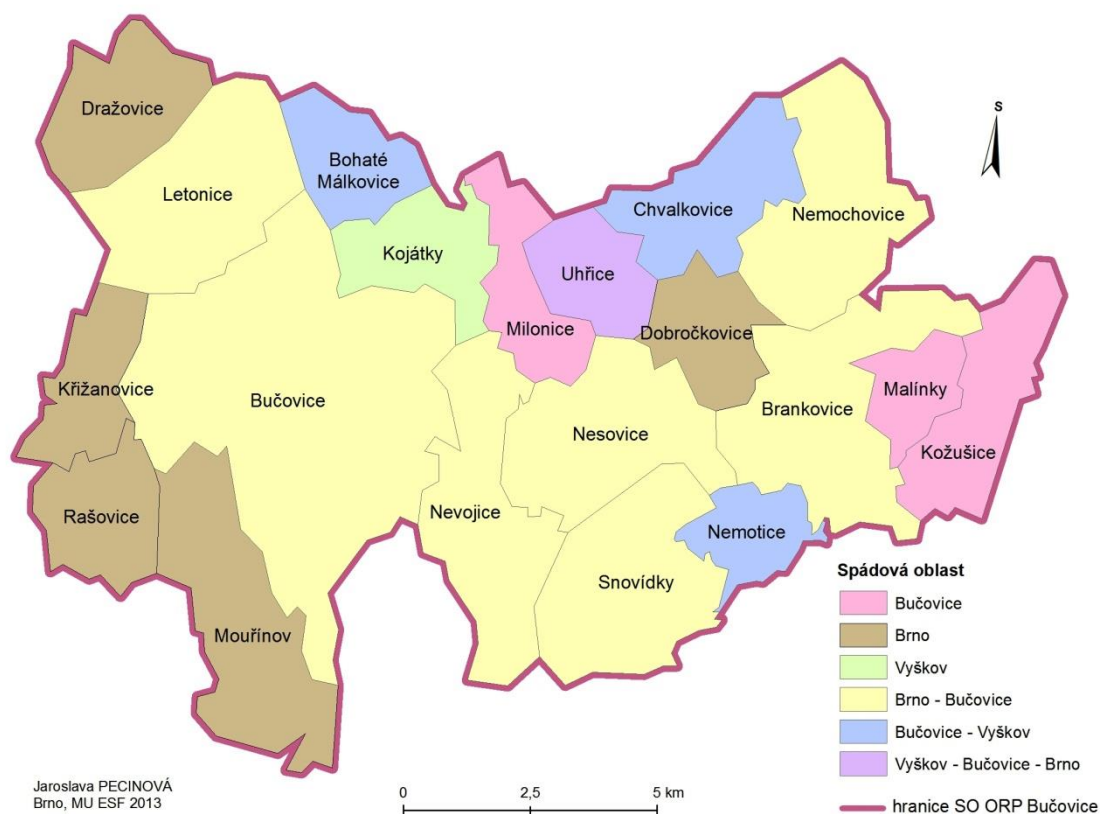

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

Jak je patrné z obrázku č. 4, na nadlokální úrovni se obce v regionu rozdělují do tří spádových obvodů. Největší z nich má středisko Bučovice, do jeho zázemí patří obce: Bučovice, Dražovice, Kojátky, Křižanovice, Letonice, Milonice, Mouřínov, Nesovice, Nevojice, Rašovice a Uhřice. Středisko Bohdalice – Pavlovice leží mimo zkoumané území a do jeho zázemí patří obec Bohaté Málkovice.

Na mikroregionální úrovni se nacházejí také tři spádové obvody – Bučovice, Vyškov a Brno. Největším z nich je spádový obvod mikroregionálního střediska Brna a je tvořen následujícími 5 obcemi: Dobročkovice, Dražovice, Křižanovice, Mouřínov a Rašovice. Pod Bučovice spadají obce Kožušice, Malínky a Milonice. Vyškov je střediskem pro obec Kojátky.

Obrázek č. 5: Mikroregionální školský region 2012 – ORP Bučovice

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

Na této úrovni je patrný výrazný počet oscilujících obcí, jejich podíl činí na celkovém počtu obcí 55 %. Mezi středisky Brno a Bučovice osciluje 7 obcí – Brankovice, Bučovice, Letonice, Nemochovice, Nesovice, Nevojice a Snovídky. Mezi Bučovicemi a Vyškovem oscilují Nemočovice, Chvalkovice a Bohaté Málkovice. Uhřice oscilují mezi Vyškovem, Bučovicemi a Brnem.

4.2 Zdravotnický region

Parciální zdravotnický region byl vymezen na základě analýzy dojížděky do zdravotnických zařízení a byla použita zjednodušená metodika uvedená v podkapitole 1.4.2. Podle výskytu zdravotnických zařízení v jednotlivých obcích byly určeny nadlokální a mikroregionální střediska. Střediska na lokální úrovni nebyla určena, většina obcí nemá k dispozici žádné zdravotnické zařízení. Na nadlokální úrovni byla hodnocena dojížděka ke všeobecnému lékaři, dětskému lékaři, gynekologovi a stomatologovi. Na mikroregionální úrovni byla hodnocena dojížděka k odbornému lékaři. Mimo tyto úrovně byla z dotazníků vyhodnocena také dojížděka do nemocnic. Za nadlokální střediska jsou považovány obce, které jsou vybaveny alespoň třemi následujícími ordinacemi lékařů - všeobecný, dětský, ženský nebo zubní lékař. Mikroregionálním střediskem je obec, ve které se nachází ordinace odborného lékaře a zároveň je také nadlokálním střediskem.

4.2.1 Nadlokální a mikroregionální zdravotnický region

Na nadlokální úrovni byla zkoumána dojížděka za návštěvou všeobecného lékaře pro dospělé, dětského lékaře, zubního lékaře a ženského lékaře. Z vyhodnocení dotazníků vyplývá, že alespoň jedna z uvedených služeb je poskytována pouze ve 3 obcích zkoumaného území, a to v Bučovicích, Brankovicích a Nesovicích. Ostatních 17 uváděných cílů se nachází mimo vymezené území. Výskyt zdravotnických zařízení byl ověřen v Registru zdravotnických zařízení⁴⁸ a na základě těchto informací bylo určeno 6 nadlokálních středisek - Bučovice, Koryčany, Kyjov, Rousínov, Slavkov u Brna a Vyškov. Z toho ve zkoumaném území se nachází pouze Bučovice. Na mikroregionální úrovni byl hodnocen proces dojížděky za návštěvou odborného lékaře. Ve středisku na mikroregionální úrovni se musí nacházet poliklinika nebo ordinace odborných lékařů a musí být také střediskem na nadlokální úrovni. Ve zkoumaném území je takovým střediskem pouze město Bučovice a mimo zkoumané území byly určeny střediska Vyškov, Brno, Slavkov u Brna a Kyjov. Pro každou obec byly vypočítány relativní významy u všech cílů, které respondenti uvedli, a dále byly tyto relativní významy jednotlivých cílů sečteny. Cíl, který dosáhl nejvyšší hodnoty relativního významu, byl určen jako spádové středisko dané obce. Pokud ovšem hodnota relativního významu druhého nejsilnějšího střediska překročila dvě třetiny hodnoty nejsilnějšího střediska, nebyla daná obec jednoznačně přiřazena k jednomu cíli. Pokud byla tato hranice dvou třetin překročena, byla obec označena jako oscilační.

Na nadlokální i mikroregionální úrovni je pouze jeden spádový obvod střediska Bučovice, kam spadá všech 20 obcí vymezeného území. Hodnocení procesu dojížděky do nemocnic přesahuje rámec nadlokálních regionů i mikroregionů, přesto byly tyto výsledky anketárního šetření zpracovány jako doplňková informace. Největší spádový obvod má Vyškov, pod který

⁴⁸ Registr zdravotnických zařízení. [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <https://snzr.uzis.cz/viewzz/rzz.htm>

spadá většina obcí ORP Bučovice. Výjimkou je obec Rašovice, která spadá pod Brno. Obec Dražovice osciluje mezi Vyškovem a Brnem, Nemotice oscilují mezi Vyškovem a Kyjovem.

4.3 Region maloobchodu a služeb

Parciální region maloobchodu a služeb byl vymezen na základě analýzy dojížděky za nákupy a službami, podle metodiky uvedené v teoretické části této práce. Na lokální úrovni jsou uzavřeny běžné denní nákupy potravin, ve většině obcí se vyskytuje minimálně jedna prodejna s tímto sortimentem. Po konzultaci s vedoucím práce byla na nadlokální úrovni hodnocena dojížděka za nákupy textilu a obuvi, návštěvou lékárny a běžnými službami. Na mikroregionální úrovni byla hodnocena dojížděka za nákupy běžného průmyslového zboží, velkým nákupem potravin a drogerie v obchodním řetězci, nákupy knih a mediálních nosičů, nákupy nábytku a bytových doplňků, nákupy speciálního výběrového zboží a za speciálními službami. Pro zjištění hierarchické úrovně, na které jsou uzavřeny jednotlivé procesy, byla pomocí internetového portálu Mapy Google změřena vzdálenost do hlavních (převážných) cílů a veškerých uváděných cílů. Ze zjištěných údajů byla určena vzdálenost hlavních cílů, do kterých se uskuteční 90 % cest, tyto údaje jsou uvedeny v tabulce č. 9.

Tabulka č. 9 : Počet cílů a vzdálenosti v km, do kterých se uskuteční 90 % cest

	Počet hlavních cílů	Všechny cíle	Vzdálenost hlavních cílů v km
Běžné denní nákupy (potravin, drogerie)	7	10	6,29
Nákup potravin v obch. řetězci (velký nákup)	5	8	12,42
Nákupy textilu a obuvi	5	11	11,87
Běžné služby (kadeřnictví, holičství, čistírny, opravny)	7	10	10,53
Návštěva lékárny	5	10	6,9
Nákup běžného průmyslového zboží (elektro,sport.potřeby)	4	9	21
Nákupy knih a mediálních nosičů (CD, DVD)	4	6	22,68
Nákupy nábytku a bytových doplňků	3	6	29,41
Speciální služby (fotograf, oprava hodinek apod.)	4	7	18,67
Nákupy speciálního výběrového zboží (auta, klenoty)	1	8	31,78

Pramen: Vytvořila autorka na základě dat z dotazníkového šetření

Ke každému obslužnému procesu byl přiřazen koeficient významnosti – frekvence využívání. Na základě doporučení vedoucího práce byly tyto koeficienty převzaty z diplomové práce Ivany Bartákové⁴⁹. Koeficient 1 byl stanoven u nákupu běžného průmyslového zboží, knih a mediálních nosičů, nábytku a bytových doplňků. K nákupu běžného textilu a obuvi, velkému nákupu potravin v obchodním řetězci byl přiřazen koeficient 1,7. U speciálních služeb byl

⁴⁹ BARTÁKOVÁ, Ivana. Spadovost za službami na Vyškovsku [online]. 2010 [cit. 2013-02-27]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/51022/esf_m/>.

stanoven koeficient 2, u běžných služeb koeficient 3, návštěva lékárny koeficient 4,3 a nákup speciálního výběrového zboží koeficient 1,3.

K vymezení regionu maloobchodu a služeb byla použita opět metoda uvedená v podkapitole 1.4.2. Pro každou obec byly vypočítány relativní významy u všech cílů, které respondenti uvedli, a dále byly tyto relativní významy jednotlivých cílů sečteny a vynásobeny koeficientem, který vyjadřuje frekvenci využívání. Cíl, který dosáhl nejvyšší hodnoty relativního významu, byl určen jako spádové středisko dané obce. Pokud ovšem hodnota relativního významu druhého nejsilnějšího střediska překročila dvě třetiny hodnoty nejsilnějšího střediska, nebyla daná obec jednoznačně přiřazena k jednomu cíli, ale byla označena jako oscilační.

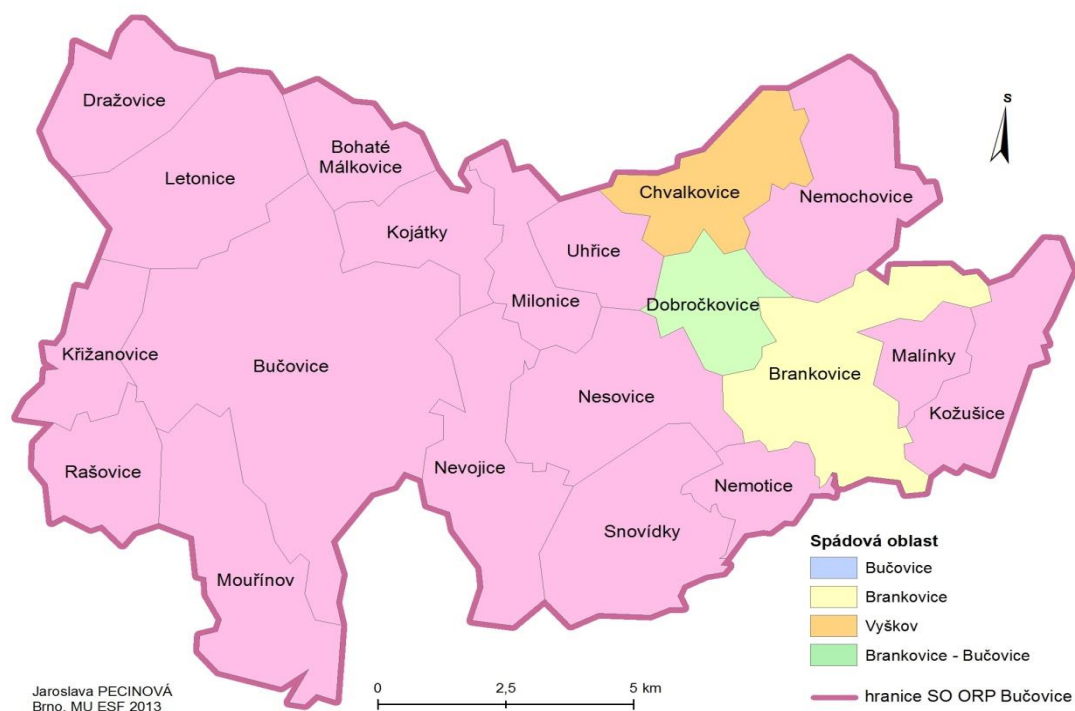
4.3.1 Nadlokální a mikroregionální region maloobchodu a služeb

Na nadlokální úrovni byla hodnocena dojížděka za nákupem textilu a obuvi, návštěva lékárny a dojížděka za běžnými službami. Střediskem na nadlokální úrovni byly určeny obce, které disponují minimálně dvěma výše uvedenými obslužnými procesy. Zároveň musí být toto středisko určeno jako hlavní cíl dojížděky alespoň jednou další obcí. Obec Nesovice splňuje podmínku vybavenosti, nachází se zde lékárna i kadeřnictví, není ale splněna podmínka hlavního cíle dojížděky některou další obcí. Obě tato kritéria splňují pouze Bučovice a Brankovice, mimo ORP Bučovice také Vyškov a Brno.

Na mikroregionální úrovni byla hodnocena dojížděka za nákupem běžného průmyslového zboží, velkým nákupem potravin a drogerie v obchodním řetězci (obchodním centru), nákupem knih a mediálních nosičů, nábytku a bytových doplňků, nákupy speciálního výběrového zboží a za speciálními službami. Také ve středisku mikroregionální úrovně musí být zastoupeny alespoň dva obslužné procesy, musí být určeno jako hlavní cíl dojížděky alespoň jednou další obcí a navíc musí být střediskem nadlokální úrovně. S ohledem na splnění těchto tří podmínek byla jako mikroregionální střediska určena města Bučovice, Brno a Vyškov.

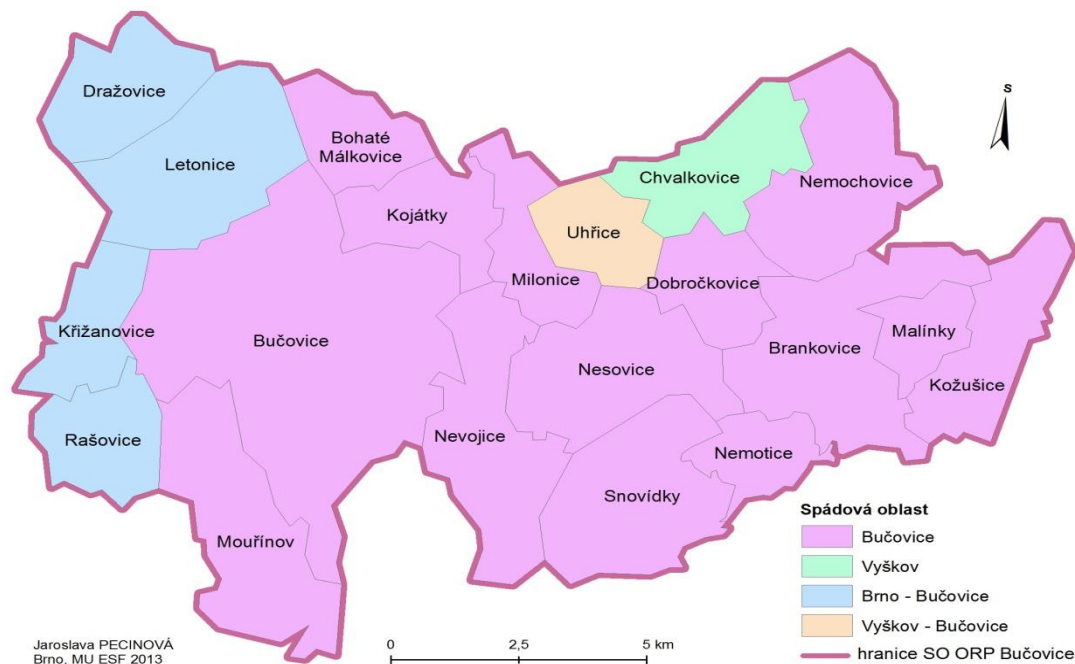
Na nadlokální úrovni je nejvýznamnějším střediskem město Bučovice, pod které spadají všechny obce regionu kromě Brankovic, Chvalkovic a Dobročkovic. Chvalkovice patří do zázemí druhého střediska na nadlokální úrovni, a tím je okresní město Vyškov. Dobročkovice oscilují mezi třetím střediskem Brankovicemi a Bučovicemi. Na mikroregionální úrovni je největším střediskem opět město Bučovice, sem spadáje 14 obcí. Pod Vyškov spadají stejně jako na nadlokální úrovni Chvalkovice. Oproti nadlokální úrovni se zvýšil počet oscilačních obcí, jejich podíl činí 25 %. Mezi Brnem a Bučovicemi oscilují obce ležící na západní hranici ORP Bučovice - Dražovice, Křižanovice, Letonice a Rašovice. Uhřovice oscilují mezi Vyškovem a Bučovicemi. Grafické znázornění vymezených středisek a jejich sfér vlivu poskytuje obrázek č. 6 a obrázek č. 7.

Obrázek č. 6: Nadlokální region maloobchodu a služeb 2012 – ORP Bučovice

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

Obrázek č. 7: Mikroregionální region maloobchodu a služeb 2012 – ORP Bučovice

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

4.4 Komplexní obslužný region

Na základě vymezení parciálních regionů v předchozí části práce, byl vymezen komplexní obslužný region a to na nadlokální a mikroregionální úrovni. Nejedná se o Hamplův komplexní sociogeografický region, protože v dotazníkovém šetření nebyla zahrnuta pracovní dojíždka – všichni zúčastnění respondenti byli v době šetření nezaměstnaní.

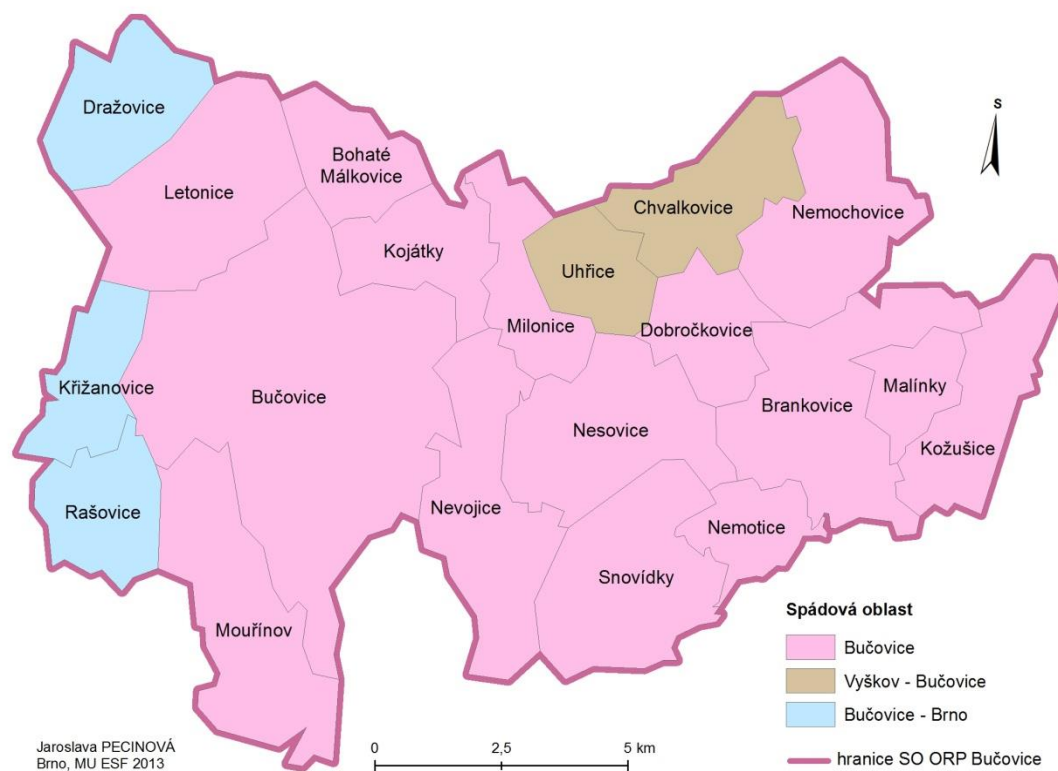
Komplexním obslužným střediskem byla stanovena obec, která byla určena minimálně dvakrát jako středisko u již vymezených parciálních regionů. Stanovení těchto komplexních středisek proběhlo na nadlokální a na mikroregionální úrovni. Na nadlokální úrovni to jsou střediska Bučovice, Brankovice a Vyškov. Na mikroregionální úrovni se jedná o střediska Bučovice, Brno a Vyškov.

Postup při vymezení sfér vlivu byl následující. Pokud obec ve všech vymezených dílčích regionech spadala pod stejné středisko, které bylo i střediskem komplexním, bylo k němu automaticky přiřazeno. Pokud byla spádovost obce u dojíždky do škol, zdravotnictví, maloobchodu a služeb odlišná, byl vypočítán převažující spád. Zdravotnictví, školství, maloobchodu a službám byla přikládána stejná váha. Cíl, který dosáhl nejvyšší hodnoty relativního významu, byl určen jako spádové středisko dané obce. Pokud ovšem hodnota relativního významu druhého nejsilnějšího střediska překročila dvě třetiny hodnoty nejsilnějšího střediska, nebyla daná obec jednoznačně přiřazena k jednomu cíli, ale byla označena jako oscilační.

Tímto způsobem byly určeny nadlokální komplexní obslužné regiony následovně. Jediný spádový obvod má město Bučovice a jeho území tvoří obce: Bohaté Málkovice, Dražovice, Kojátky, Křižanovice, Letonice, Milonice, Mouřínov, Nesovice, Nevojice, Rašovice, Snovídka, Uhřice. Mezi středisky nadlokální úrovně Bučovice a Brankovice oscilují Dobročkovice, Malínky, Nemochovice, Nemotice a Kožušice. Chvalkovice oscilují mezi Bučovicemi, Vyškovem a Brankovicemi. Městys Brankovice je komplexním střediskem nadlokální úrovně pro svoje obyvatelstvo, žádné další obce pod Brankovice nespádají.

Na komplexní mikroregionální úrovni byl opět určen jeden spádový obvod města Bučovic a jeho území tvoří obce: Bučovice, Bohaté Málkovice, Brankovice, Dobročkovice, Kojátky, Kožušice, Letonice, Malínky, Milonice, Mouřínov, Nemochovice, Nemotice, Nevojice a Snovídka. Mezi středisky Bučovice a Vyškov oscilují Chvalkovice a Uhřice. Dražovice, Křižanovice a Rašovice oscilují mezi Bučovicemi a Brnem. Grafické znázornění přináší obrázek č. 8.

Obrázek č. 8: Komplexní obslužný region 2012 – ORP Bučovice

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

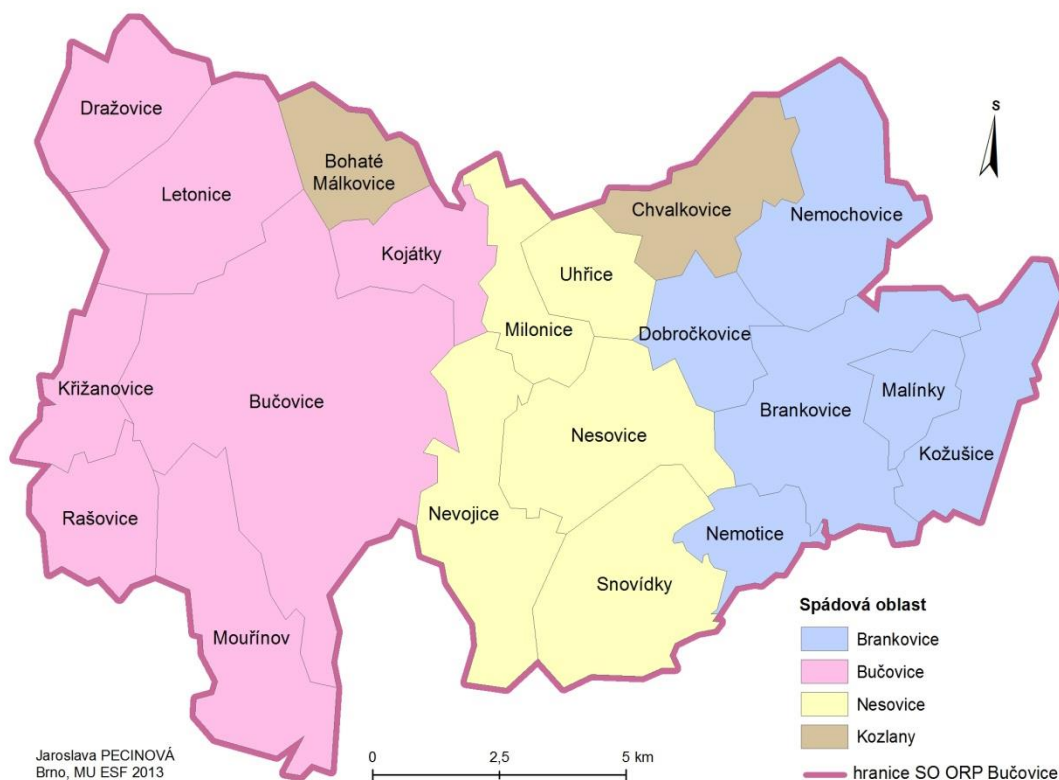
5 VYMEZENÍ OBSLUŽNÝCH REGIONŮ – ROK 1970

V souladu s cílem práce jsou v této kapitole pro následnou komparaci výsledků analyzovány obslužné procesy v roce 1970 na území současného ORP Bučovice a ORP Vyškov. Jak již bylo uvedeno v podkapitole 3.3, pro vymezení obslužných regionů byly v tomto období vyhodnoceny originální dotazníky z výzkumu Geografického ústavu ČSAV z roku 1970, které nebyly dosud zpracovány. Přímé anketární šetření bylo provedeno přes soustavu základních škol a pro tuto práci bylo zpracováno celkem 1143 dotazníků.

5.1 Zdravotnický region

V totalitním období bylo poskytování zdravotnických služeb zabezpečováno soustavou zdravotnických zařízení, základem byly zdravotnické obvody. Jednotlivé druhy zdravotnických zařízení byly určeny zákonem, stejně tak jejich síť, velikost a hranice zdravotnických obvodů. Občané neměli možnost svobodné volby, které zdravotnické zařízení využijí. Byla zavedena rajonizace zdravotnictví a každý obyvatel byl direktivně přidělen k obvodnímu lékaři, poliklinice nebo k nemocnici podle místa bydliště.

Obrázek č. 9: Nadlokální zdravotnický region 1970 – ORP Bučovice

Pramen: Rajonizace zdravotnických služeb léčebně preventivní péče Jihomoravského kraje. Brno: Krajský ústav národního zdraví v Brně, 1976. 113 s., s. 68–71.

Podle Rajonizace zdravotnických služeb léčebně preventivní péče Jihomoravského kraje⁵⁰ byly územní zdravotnické obvody ve zkoumaném území obce Brankovice, Bučovice a Nesovice. Do spádového obvodu Brankovic patřily obce: Brankovice, Kožušice, Malínky, Nemochovice, Dobročkovice a Nemotice. Spádový obvod Bučovic tvořily následující obce: Bučovice, Dražovice, Kojátky, Křižanovice, Letonice, Mouřínov a Rašovice. Spádový obvod Nesovic tvořily Nesovice, Nevojice, Snovídky, Milonice a Uhřice. Chvalkovice a Bohaté Málkovice patřily do spádového obvodu Kozlan, tato obec se nachází mimo vymezené území. Zdravotnické služby vyšší úrovně, to znamená polikliniky a nemocnice byly rozděleny do dvou spádových území. Poliklinika v Bučovicích byla zdravotnickým obvodem pro všech 20 obcí. Hospitalizaci pro obyvatele celého okresu zajišťovala nemocnice ve Vyškově.

5.2 Školský region

Podobně jako ve zdravotnictví, tak i v oblasti školství byly státem určeny spádové oblasti základních škol. Předem daná hierarchická struktura vzdělávacího systému také usnadňuje vymezení školských středisek. Střediskem lokální úrovně je obec, ve které se nachází předškolní zařízení. Ve sledovaném roce mělo toto zařízení 14 obcí, z toho 13 mateřských škol a jeden zemědělský útulek v obci Malínky. Podrobný přehled o školských zařízeních je uveden v příloze H. Základní škola nepatřila do občanské vybavenosti pouze v obcích Malínky, Nemotice a Dražovice, ale úplná základní škola se nacházela jen v obci Brankovice a Bučovice. Tyto dvě obce byly tedy nadlokálním školským střediskem. Střediskem mikroregionální úrovně bylo město Bučovice, kde se nacházela Střední zemědělská technická škola⁵¹ a Gymnázium.

V této fázi se již projevila rozdílná struktura dotazníku z roku 1970. Dotaz na dojížděku do škol byl formulován příliš široce jako dojížděka za administrativními záležitostmi včetně škol. Vzhledem k tomu, že spádové oblasti základních škol byly striktně určené, nebylo nutné na nadlokální úrovni odpovědi z dotazníků dále analyzovat. Spádový školský obvod na nadlokální úrovni pro střediska Brankovice a Bučovice byl v roce 1970 shodný se stavem v roce 2012⁵².

V poslední části je zjišťována dojížděka do měst ležících mimo území okresu, což je z hlediska vzdálenosti, významnosti a vybavenosti střediska srovnatelné s mikroregionální úrovní. Na této vyšší hierarchické úrovni se již plně projevila nevhodná formulace v dotazníku. Otázka je pojata komplexně na dojížděku při „významných příležitostech“ jako např. kulturní a sportovní podniky, odborní lékaři, speciální nákupy apod. Na základě takto položeného dotazu nelze jednoznačně určit, jestli uváděný cíl dojížděky je zároveň cílem dojížděky do středních škol. Naopak je pravděpodobné, že odpovědí na tuto souhrnnou otázku je cíl, který

⁵⁰ Rajonizace zdravotnických služeb léčebně preventivní péče Jihomoravského kraje. Brno: Krajský ústav národního zdraví v Brně, 1976. 113 s., s. 68–71.

⁵¹ později Střední ekonomická škola, v současnosti Obchodní akademie

⁵² ověřeno telefonicky na ředitelství ZŠ Brankovice, ZŠ Bučovice

respondenti subjektivně vyhodnotili jako středisko, které poskytuje komplexní služby vyšší úrovně bez rozlišení, zda se jedná o oblast zdravotnictví, školství, kultury nebo maloobchodu a služeb. Další omezením hodnocení na této úrovni bylo určení cíle dojížděky město, které leží mimo území okresu, tím byla vyloučena střediska Bučovice, Vyškov a Slavkov u Brna. Z tohoto důvodu nebylo možné analyzovat, vymezit a dále srovnat vývoj ve školském regionu na mikroregionální úrovni.

5.3 Region maloobchodu a služeb

Tato část práce je pro další komparaci rozšířena o vyhodnocení dotazníků obyvatel ORP Vyškov. V první fázi při zpracování této kapitoly bylo nutné určit obce, které splňují kritéria pro středisko. Východiskem pro určení středisek bylo sledování počtu zařízení maloobchodu a služeb v jednotlivých obcích, podkladem byla data z dotazníku A (příloha K a L). Zároveň musí být obec určena jako hlavní cíl dojížděky v oblasti maloobchodu a služeb alespoň jednou další obcí. Hierarchie středisek byla stanovena do tří úrovní podle souborů otázek v dotazníku, jak je uvedeno v kapitole 3.3.1. Povaha dotazníku neumožnila hodnotit dojížděku za nákupy a službami v takovém měřítku jako v roce 2012, bylo nutné pracovat s omezenými daty. Tento nedostatek v dotazníku se zvláště projevil u vymezení spádovosti na vyšší úrovni než nadlokální, kde byl dotazován cíl dojížděky souhrnně za účelem speciálních nákupů, zdravotnictví a kulturou. Zároveň byla vyřazena střediska ležící na území okresu, toto kritérium výrazně snížilo počet možných uváděných cílů.

Podle počtu hlavních cílů nadlokální úrovně byl vypočten koeficient významnosti jednotlivých procesů. Pro území současného ORP Bučovice a ORP Vyškov byl základem pro stanovení koeficientů počet hlavních cílů u nákupů speciálního zboží a podle této hodnoty byly vypočítány ostatní. Počty hlavních cílů a hodnoty koeficientů jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 10 : Počty hlavních cílů a hodnota koeficientů významnosti

	hlavní cíle	koeficient
Nákupy potravin	13	1,4
Nákupy oděvů	12	1,3
Speciální nákupy	9	1

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

K vymezení regionu maloobchodu a služeb byla použita opět metoda, uvedená v podkapitole 1.4.2. Pro každou obec byly vypočítány relativní významy u všech cílů, které respondenti uvedli, a dále byly tyto relativní významy jednotlivých cílů sečteny a vynásobeny koeficientem, který vyjadřuje frekvenci využívání. Cíl, který dosáhl nejvyšší hodnoty relativního významu, byl určen jako spádové středisko dané obce. Pokud ovšem hodnota relativního významu druhého nejsilnějšího střediska překročila dvě třetiny hodnoty

nejsilnějšího střediska, nebyla daná obec jednoznačně přiřazena k jednomu cíli, ale byla označena jako oscilační.

5.3.1 Region maloobchodu a služeb – Bučovicko

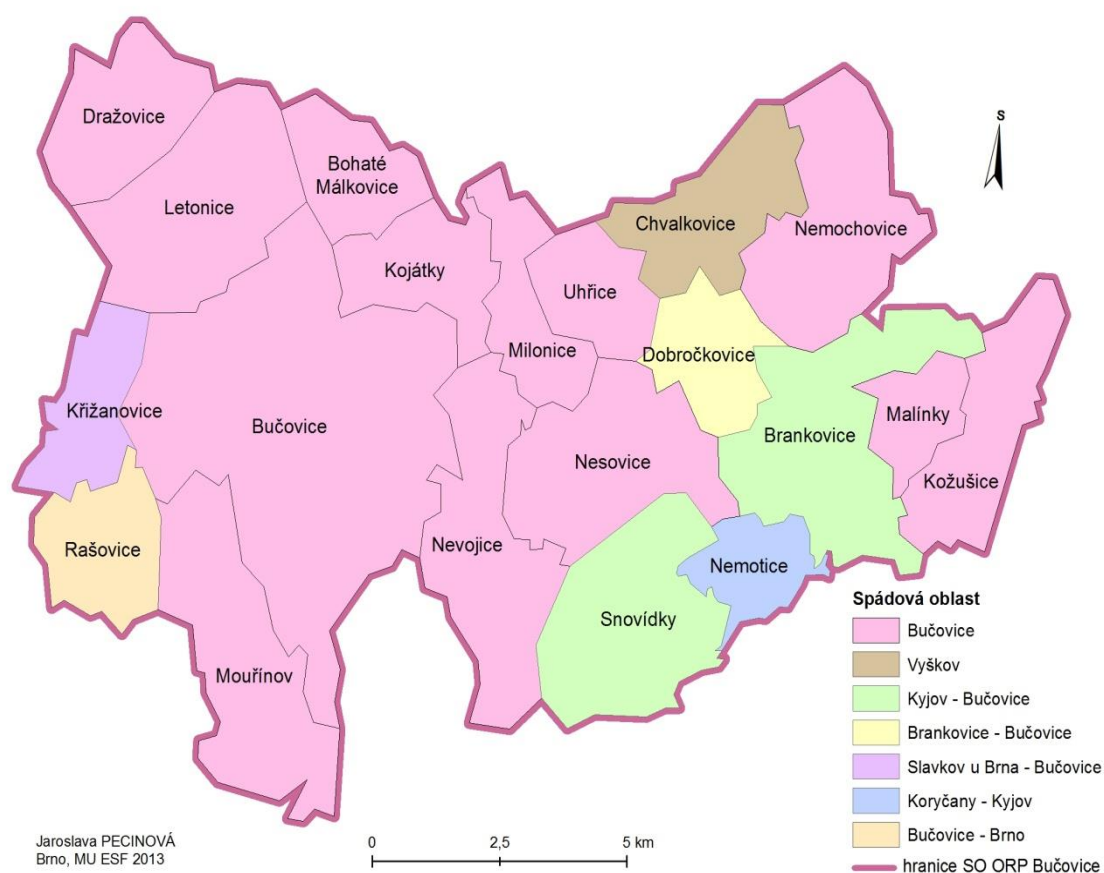
V první části dotazníku B, jak je uvedeno v podkapitole 3.3.1, bylo v části 1 z oblasti maloobchodu a služeb zjišťována pouze dojíždka za nákupem potravin – denní nákupy. Už v zadání je vymezen cíl dojíždky jako vlastní nebo blízká obec, z toho vyplývá hodnocení této části na lokální úrovni. Prodejna potravin nebo smíšeného zboží se vyskytovala ve všech obcích.

Druhá část dotazníku vymezuje jako cíl dojíždky významné centrum do vzdálenosti 25 km a z oblasti maloobchodu a služeb je dotazována dojíždka za účelem uspokojení nebo lepšího uspokojení svých potřeb typu: nákup potravin, nákup oděvů a speciální nákupy. U nákupu potravin v takto vymezené vzdálenosti se dá předpokládat dojíždka do lépe vybavených prodejen než v místě bydliště – na lokální úrovni. Dojíždka za těmito nákupy byla hodnocena na nadlokální úrovni. Na území současného ORP Bučovice byla podle vybavenosti zařízením, která umožňovala uspokojit tyto nákupy a byla určena jako cíl alespoň jednou další obcí, vymezena střediska Brankovice, Bučovice, Letonice a Nesovice. Střediska ležící mimo zkoumané území byla města Vyškov, Slavkov u Brna, Koryčany, Kyjov, Rousínov a Brno.

Bučovice byly významným centrem do vzdálenosti 25 km, které bylo cílem dojíždky v oblasti maloobchodu a služeb pro následující obce: Bohaté Málkovice, Bučovice, Dražovice, Kojátky, Kožušice, Letonice, Malínky, Milonice – Uhřice, Mouřínov, Nemochovice, Nesovice a Nevojice. Pro obyvatele Chválkovic bylo tímto centrem okresní město Vyškov. Zbývajících 6 obcí bylo oscilačních. Brankovice a Snovídky oscilovaly mezi Kyjovem a Bučovicemi, Dobročkovice mezi Brankovicemi a Bučovicemi. Mezi Slavkovem a Bučovicemi oscilovala obec Křižanovice, mezi Koryčany a Kyjovem obec Nemočice. Rašovice oscilovaly mezi Bučovicemi a Brnem

Jako velké město ležící mimo území okresu, na kterém se obyvatelé cítí závislé při dojíždce za kulturou, speciálními nákupy a odbornými lékaři bylo většinou obcí označeno město Brno. Výjimkou byly Dobročkovice a Nemočice, tyto obce oscilovaly mezi Kyjovem a Brnem.

Obrázek č. 10: Nadlokální region maloobchodu a služeb 1970 – ORP Bučovice

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření z roku 1970

5.3.2 Komplexní obslužný region – Bučovicko

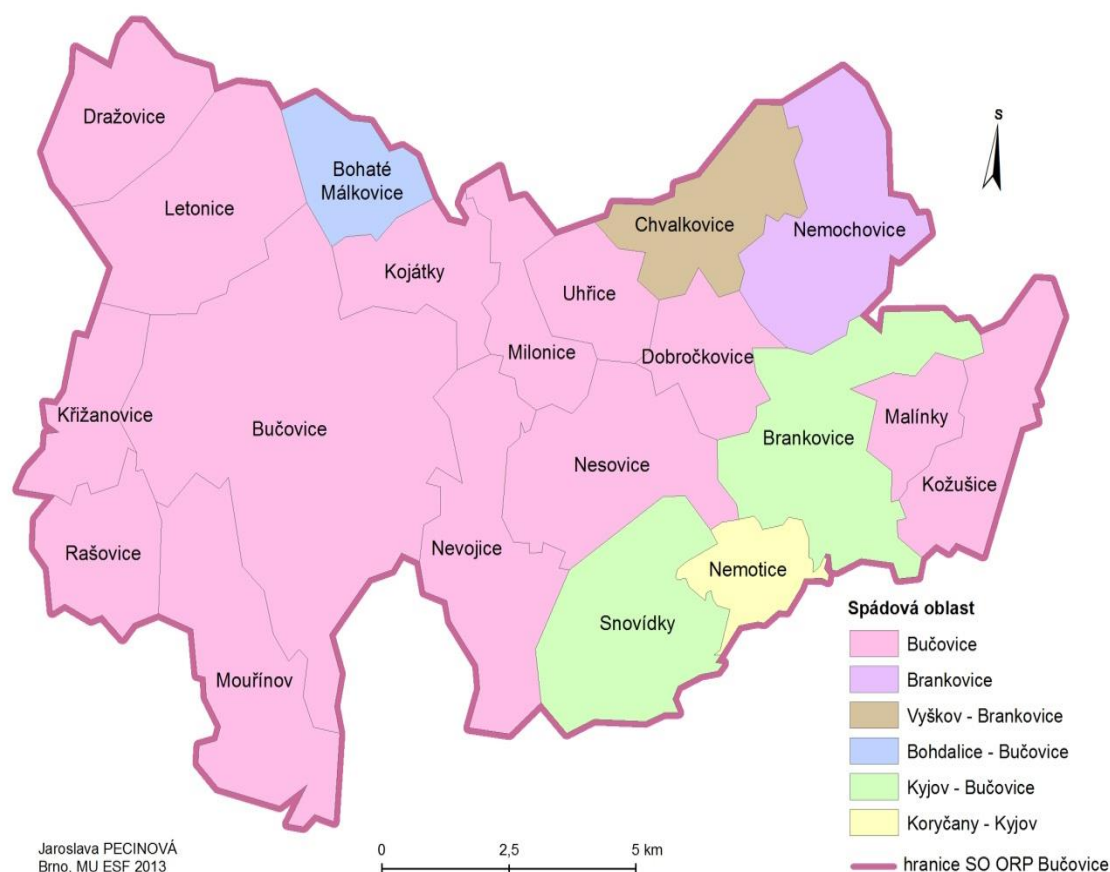
Na základě určení parciálních regionů v předchozí části práce byl vymezen komplexní region na nadlokální úrovni. Vzhledem nedostatku relevantních dat nebyl komplexní region vymezen také na mikroregionální úrovni. Komplexním obslužným střediskem byla stanovena obec, která byla určena minimálně dvakrát jako středisko u již vymezených parciálních regionů. Na nadlokální úrovni to jsou střediska Bučovice, Bohdalice-Kozlany, Brankovice, Koryčany, Kyjov a Vyškov.

Postup při vymezení sfér vlivu byl stejný jako u vymezení komplexního regionu v roce 2012. Pokud obec ve všech vymezených dílčích regionech spadala pod stejné středisko, které bylo i střediskem komplexním, bylo k němu automaticky přiřazeno. Pokud byla spádovost obce u dojížděky do škol, zdravotnictví, maloobchodu a služeb odlišná, byl vypočítán převažující spád. Zdravotnictví, školství, maloobchodu a službám byla přikládána stejná váha. Cíl, který dosáhl nejvyšší hodnoty relativního významu, byl určen jako spádové středisko dané obce. Pokud ovšem hodnota relativního významu druhého nejsilnějšího střediska překročila dvě

třetiny hodnoty nejsilnějšího střediska, nebyla daná obec jednoznačně přiřazena k jednomu cíli, ale byla označena jako oscilační.

Největší spádový obvod na nadlokální úrovni mělo město Bučovice, jeho zázemí tvořily obce: Bučovice, Dobročkovice, Dražovice, Kojátky, Kožušice, Křižanovice, Letonice, Malínky, Milonice, Mouřínov, Nesovice, Nevojice, Rašovice, Uhřice. Do spádového obvodu Brankovic patřila obec Nemochovice. Zbývající obce byly oscilační. Obec Chvalkovice oscilovala mezi Vyškovem a Brankovicemi, Bohaté Málkovice mezi Bohdalicemi a Bučovicemi. Snovídky a Brankovice oscilovaly mezi Bučovicemi a Kyjovem a Nemotice mezi střediskem Koryčany a Kyjov. Na vyšší úrovni nebyl pro nedostatek relevantních dat komplexní obslužný region vymezen.

Obrázek č. 11: Komplexní obslužný region nadlokální úrovně 1970 – ORP Bučovice

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření z roku 1970

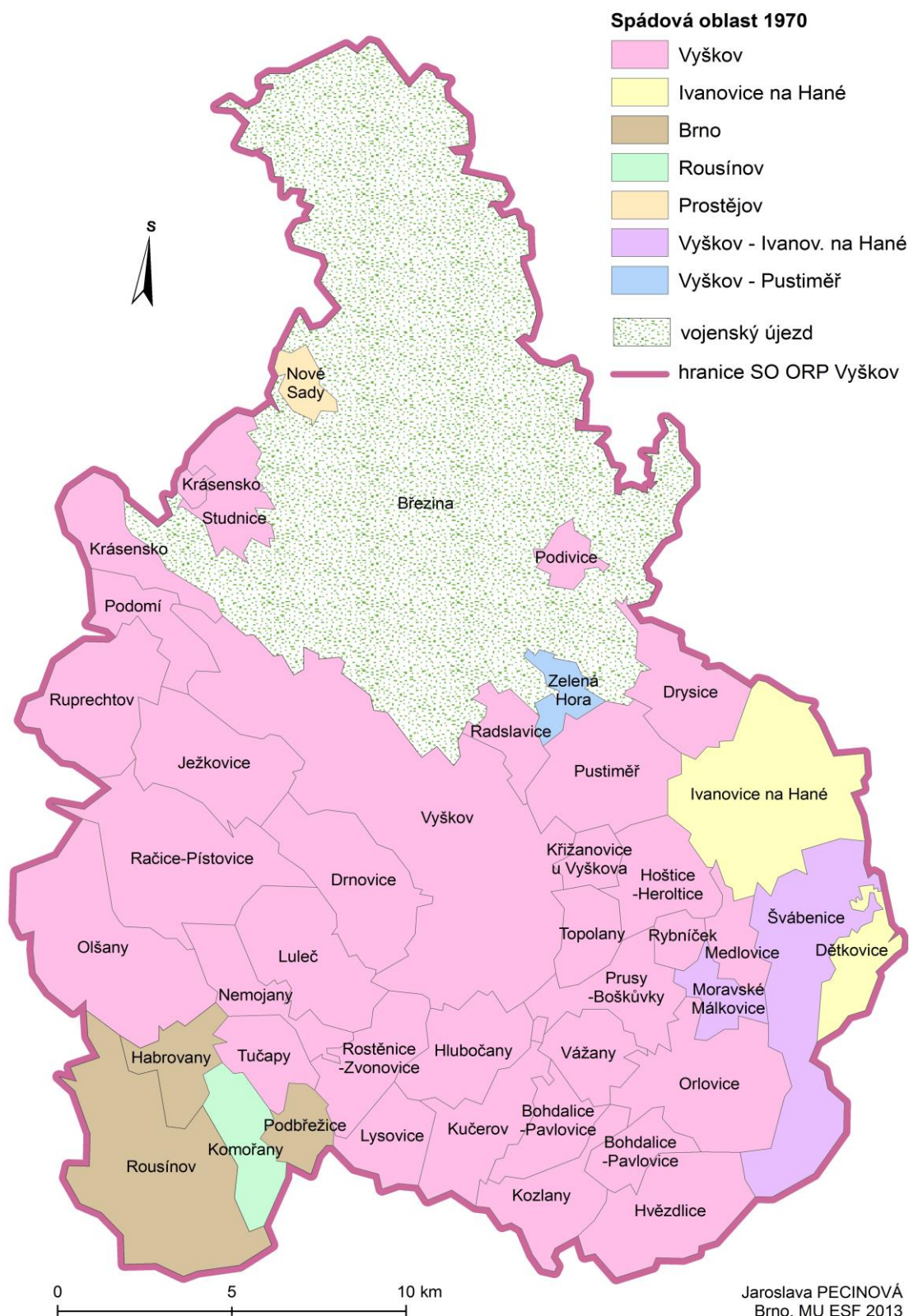
5.3.3 Region maloobchodu a služeb – Vyškovsko

Ve zkoumaném území současného ORP Vyškov splňovaly kritéria pro určení středisek maloobchodu a služeb, a byly významným centrem do vzdálenosti do 25 km následující obce: Drnovice, Hvězdlice, Pustiměř, Rousínov, Vyškov. Další střediska leží mimo zkoumané území.

Největší spádovou oblast mělo město Vyškov, patří do ní následující obce: Bohdalice, Drnovice, Drysice, Hlubočany, Hoštice-Heroltice, Hvězdlice, Ivanovice na Hané, Ježkovice, Kozlany, Krásensko, Křižanovice u Vyškova, Kučerov, Luleč, Lysovice, Medlovice, Nemojany, Orlovice, Podivice, Podomí, Prusy-Boškůvky, Pustiměř, Račice-Pístovice, Radslavice, Rostěnice-Zvonovice, Ruprechtov, Rybníček, Studnice, Topolany, Tučapy, Vážany a Vyškov. Ivanovice na Hané byly střediskem pro obec Dětkovice, Brno pro Habrovany, Podbřežice a Rousínov. Do spádového obvodu Rousínova patřila obec Komořany a pod Prostějov spadala obec Nové Sady. Obce Moravské Málkovice a Švábenice oscillovaly mezi Vyškovem a Ivanovicemi na Hané, Zelená Hora oscilovala mezi Vyškovem a Pustiměří.

Jako velké město ležící mimo území okresu, na kterém se obyvatelé cítí závislé při dojížděce za kulturou, speciálními nákupy a odbornými lékaři bylo stejně jako na Bučovicku většinou obcí označeno město Brno. Druhým uváděným cílem bylo město Prostějov, které bylo střediskem pro obce Drysice a Nové Sady. Obec Podivice byla oscilační mezi Prostějovem a Vyškovem. Obec Dětkovice nebylo možné na této úrovni hodnotit, v dotaznících nebyla tato otázka zodpovězena.

Obrázek č. 12: Nadlokální region maloobchodu a služeb 1970 – ORP Vyškov

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření z roku 1970

6 SROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ S PŘEDCHOZÍMI VÝZKUMY

Cílem této kapitoly je srovnání výsledků vlastního anketárního šetření, s výsledky šetření z roku 1970 a s výsledky dalších předchozích prací. Smyslem této komparace je zjištění odchylek v obslužných regionech, ve směru spádu jednotlivých obcí, respektive posouzení hlavních vývojových tendencí na Bučovicku v uplynulých čtyřiceti letech.

6.1 Srovnání obslužných regionů na Bučovicku v roce 1970 a 2012

Předmětem této podkapitoly je komparace výsledků analýzy vlastního anketárního šetření v roce 2012 s výsledky anketárního šetření Geografického ústavu ČSAV v roce 1970. Podkladem bylo přímé anketární šetření ve všech sídlech zkoumané oblasti u reprezentativního vzorku 3 % obyvatel.

6.1.1 Zdravotnický region

V roce 2012 na nadlokální i mikroregionální úrovni splňuje požadavky střediska pouze město Bučovice, pod které spadá všech 20 obcí zájmového území. Rozdíl při srovnání nadlokálního regionu zdravotnictví se zdravotnickým obvodem podle rajonizace vychází z rozdílné vybavenosti lékařskými ordinacemi a z toho plynoucí určení středisek. V současnosti je počet zdravotnických zařízení omezenější, v Brankovicích se nachází pouze praktický lékař, stomatolog a jednou týdně je v obci dětská poradna. V Nesovicích se nachází praktický lékař a stomatolog. Tyto obce nesplňují kritéria požadovaná pro nadlokální středisko a obce, které patřily v roce 1970 do jejich zdravotnického obvodu, v současnosti náleží do spádového obvodu Bučovic. Na mikroregionální úrovni se situace nezměnila, všechny obce spadají v obou obdobích do obvodu střediska Bučovic.

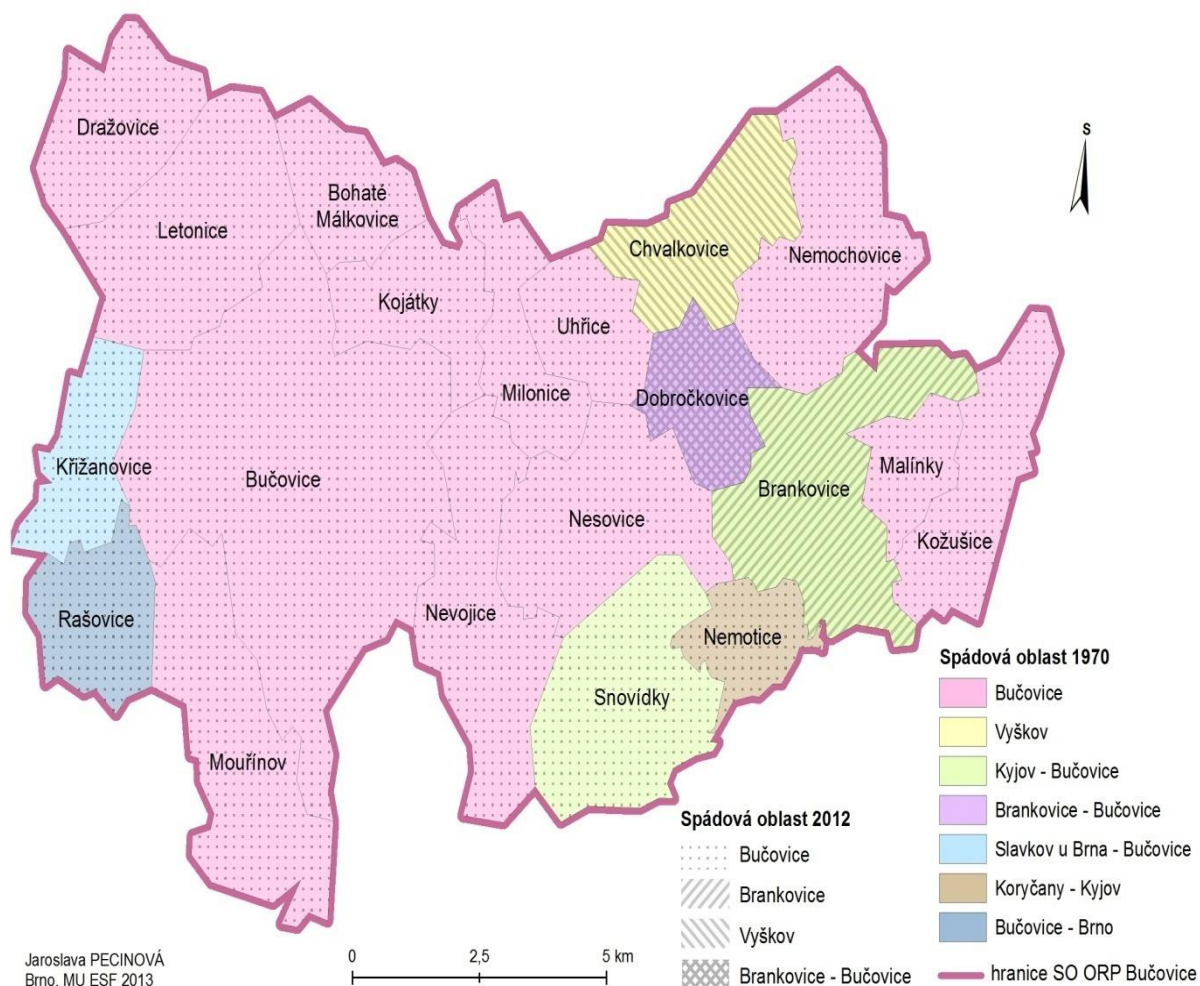
6.1.2 Školský region

V roce 1970 mělo předškolní zařízení, které vymezuje středisko lokální úrovně, 16 obcí. Oproti současnosti se MŠ nacházela také v Bohatých Málkovicích, Kojátkách, Nemoticích, naopak v Nevojicích a Rašovicích toto zařízení chybělo. V Malínkách byl provozován zemědělský útulek, který poskytoval služby jako MŠ. Celkově je v současnosti počet MŠ nižší o čtyři zařízení. Základní škola prvního stupně se v roce 1970 nacházela ve 14 obcích, v současnosti je tato hodnota výrazně nižší, tento typ školského zařízení má pouze 5 obcí. Podrobnější informace ke srovnání vybavení školským zařízením jsou k dispozici v přílohách G a H. Střediskem nadlokální úrovně byly vymezeny Brankovice a Bučovice. Na této úrovni neproběhla žádná změna, úplná základní škola se v těchto obcích nacházela v obou sledovaných obdobích i školské obvody, respektive spádové obvody obcí byly totožné. Vzhledem k nedostupnosti relevantních dat z roku 1970 nebyla v tomto období určena spádovost na mikroregionální úrovni.

6.1.3 Region maloobchodu a služeb

Přestože byly v povaze dotazníků v obou obdobích značné rozdíly a bylo problematické vhodně přiřadit na příslušnou úroveň obslužné procesy, které byly dotazovány v roce 1970 v omezené míře nebo jako komplexní dotaz na vyšší hierarchické úrovni, ve výsledných spádových obvodech středisek nadlokální úrovně nejsou významné odchylky. Komparaci výsledných spádových oblastí v grafické podobě poskytuje obrázek č. 13. V roce 2012 byla na nadlokální úrovni oscilační pouze obec Dobročkovice mezi středisky Brankovice a Bučovice, stejný výsledek se u této obce prokázal i v roce 1970. V roce 1970 bylo vymezeno jako oscilační mezi různými středisky dalších 5 obcí (Brankovice, Křižanovice, Nemočovice, Rašovice, Snovídky), které v roce 2012 tvoří spádovou oblast Bučovic, Brankovice jsou v současnosti samy sobě dostatečným střediskem. U ostatních obcí se spádovost nezměnila.

Obrázek č. 13: Nadlokální region maloobchodu a služeb ORP Bučovice – 1970 a 2012

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření z roku 1970 a 2012

Tabulka č. 11 : Podíl obyvatel a velikost území spádových obvodů maloobchodu a služeb nadlokální úrovně - ORP Bučovice

Středisko	podíl obyvatel ve spádovém obvodu v %		velikost území spádového obvodu v %	
	1970	2012	1970	2012
Bučovice	86	92	89	87
Brankovice	1	6	1	9
Vyškov	2,5	2	4	4
Brno	2	0	1,5	0
ostatní	8,5	0	4,5	0,5

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

Jak je patrné z tabulky č. 11, z hlediska populační velikosti středisko Bučovice svůj význam zesílilo, podíl obyvatel spadající pod toto středisko se zvýšil o 6 %. Podobně středisko Brankovice, kde nárůst činí 5 %. V roce 2012 na této úrovni oproti minulému období poklesl počet středisek mimo zkoumané území a na jejich úkor tato dvě střediska posílila. Pro Vyškov nastala změna jen v poklesu počtu obyvatel obce Chvalkovice o 35 %, spád zůstal zachován v nezměněné podobě. Pokles počtu obyvatel oproti roku 1970 činí v rámci celého regionu 1185 osob a je znatelný zvláště u malých obcí. Největší propad vykazuje obec Kožušice, a to 58 %. U oscilačních obcí byl při tomto hodnocení počet obyvatel rozdělen do příslušných středisek, mezi kterými oscilují, stejně tak i rozloha katastru.

Tabulka č. 12 : Podíl obyvatel a velikost území spádových obvodů maloobchodu a služeb mikroregionální úrovně - ORP Bučovice

Středisko	podíl obyvatel ve spádovém obvodu v %		velikost území spádového obvodu v %	
	1970	2012	1970	2012
Bučovice	0	86	0	88
Brno	97	12	99	8
Vyškov	0	2	0	4
Kyjov	3	0	1	0

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

Na vyšší hierarchické úrovni je sporné zda ji lze nazvat jako mikroregionální a jako takovou ji dále porovnávat, tomuto vymezení orientačně odpovídá Hamplův mikroregion 2. stupně, zčásti jeho vymezení mezoregionu. Rozdíl je zaznamenán u obce Chvalkovice, v roce 1970 spadala tato obec pod Brno, nyní pod Vyškov. Dražovice, Křižanovice, Letonice a Rašovice v roce 2012 oscilují mezi Brnem a Bučovicemi, v roce 1970 patřily do spádové oblasti Brna. Uhřetice v současnosti oscilují mezi Vyškovem a Bučovicemi, v roce 1970 byla tato obec

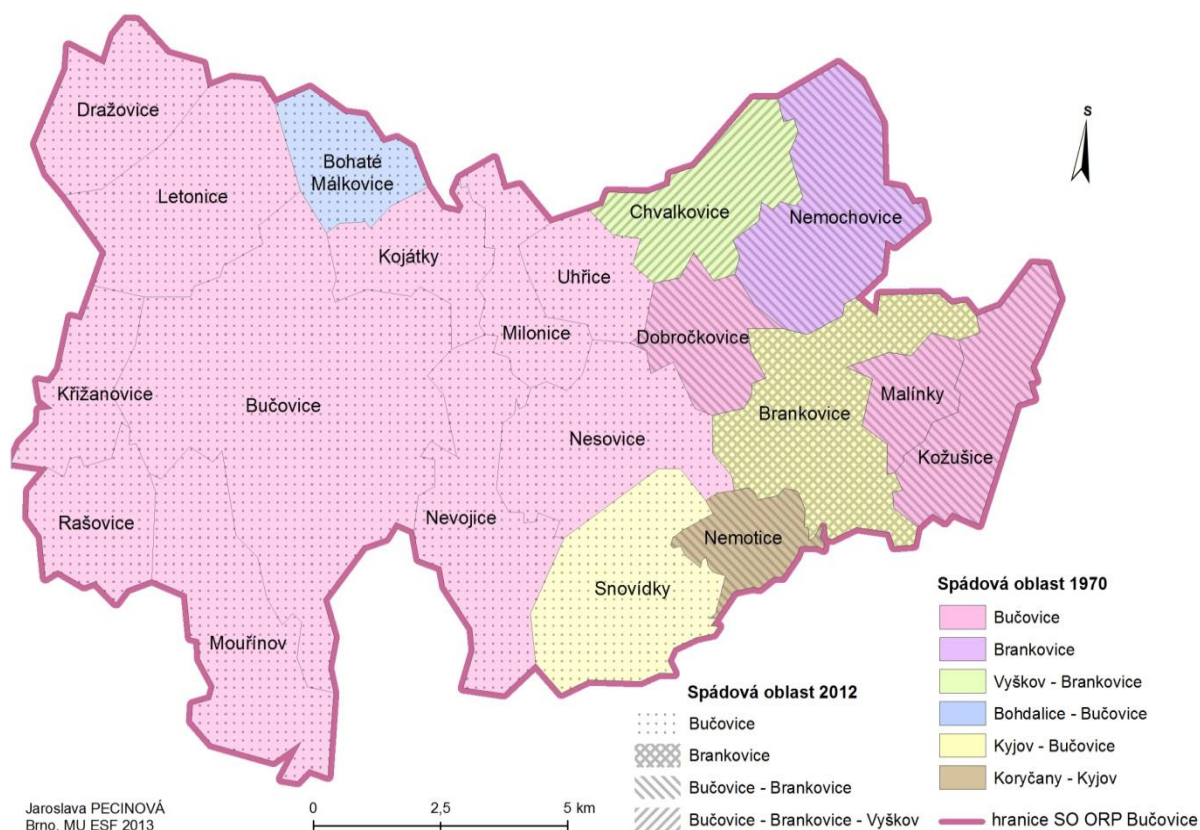
součástí Milonic (Milonice-Uhřice) a byla součástí spádové oblasti Brna. V roce 1970 tvořilo 18 obcí z 20 zázemí městu Brnu a další 2 obce byly oscilační mezi Brnem a Kyjovem.

V roce 2012 na mikroregionální úrovni nespádala žádná obec pod Brno, pouze 4 obce oscilovaly mezi Brnem a Bučovicemi, největší spádový obvod nyní vykazuje středisko Bučovice, se 14 obcemi ve svém zázemí. Komparace na této úrovni má ale omezenou vypovídací schopnost, v roce 1970 byla zjišťována střediska ležící mimo okres Vyškov, a to vylučovalo označit jako cíl dojížděky města Bučovice a Vyškov. Většina respondentů toto omezení ve svých odpovědích v dotazníku respektovala, z tohoto důvodu je objektivnost komparace a hodnocení vývoje na této úrovni nízká.

6.1.4 Komplexní obslužný region

Pro nedostatek relevantních dat byl komplexní region hodnocen v roce 1970 pouze na nadlokální úrovni, proto i komparace výsledků je omezena na tuto úroveň. Do zázemí Bučovic v roce 1970 patřilo 14 obcí, podle výsledků vlastního anketárního šetření v roce 2012 to je o jednu obec méně.

Obrázek č. 14: Komplexní obslužný region nadlokální úrovně ORP Bučovice v letech 1970 a 2012

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření z roku 1970 a 2012

Naopak se zvýšil počet oscilačních obcí z pěti na současných šest. Struktura zázemí Bučovic je z 80 % identická v obou obdobích, změny proběhly pouze u oscilačních obcí. Obce Dobročkovice, Kožušice a Malínky v roce 1970 patřily do zázemí Bučovic, v současnosti oscilují mezi Bučovicemi a Brankovicemi. Naopak nyní obce Bohaté Málkovice a Snovídky spadají pod Bučovice, v minulosti byly oscilační mezi Bučovicemi, Kyjovem a Bohdalicemi. Další rozdíl ve spádovosti je vykazován u obce Nemochovice, která původně spadala pod středisko Brankovice, nyní osciluje mezi původním střediskem a Bučovicemi. Brankovice jsou samy sobě dostatečným střediskem, oproti minulosti k tomuto středisku nenáleží žádná další obec. V podstatě všechny obce ležící v západní a střední části území SO ORP Bučovice tvoří v současnosti zázemí Bučovic, oscilační jsou pouze obce ve východní části území. Zde hraje roli i větší vzdálenost Bučovic a blízkost centra Brankovice. Spádový obvod Bučovic byl v roce 1970 roztržštěný, v současnosti tvoří jeden souvislý územní celek. V přepočtu na podíl obyvatel je spádovost do střediska Bučovice téměř identická v obou letech, v roce 2012 se podíl obyvatel zvýšil o 1 %. U střediska Brankovice došlo k nárůstu o 0,5 % a o 1,5 % klesl podíl obyvatel v oscilačních obcích. Velikost území spádového obvodu obou středisek se zvětšila. Pro údaje v tabulce č. 13 byl u oscilačních obcí počet obyvatel rozdělen do příslušných středisek, mezi kterými oscilují, stejně tak i rozloha katastru.

Tabulka č. 13 : Podíl obyvatel a velikost území spádových obvodů komplexních regionů nadlokální úrovně - ORP Bučovice

Středisko	podíl obyvatel ve spádovém obvodu v %		velikost území spádového obvodu v %	
	1970	2012	1970	2012
Bučovice	88	89	76	81
Brankovice	9,5	10	15	17
Ostatní	2,5	1	9	2

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření z roku 1970 a 2012

6.2 Srovnání s výsledky z 80. let 20. století

V této části práce je usilováno o srovnání zjištěných výsledků z oblasti maloobchodu a služeb s výsledky práce⁵³ RNDr. Jaroslava Maryáše, CSc. z osmdesátých let 20. století. Přesto, že byla použita k vymezení obslužných regionů stejná metodika, bylo opět problematické srovnávat výsledky z roku 1970 s dalšími výzkumy. Původ obtíží vznikl v tehdejší pojetí dotazníku, kde byla dotazována dojíždka na velká města ležící mimo okres a tím byla vyřazena potencionální střediska mikroregionální úrovně ve zkoumaném území. Také samotná otázka na dojíždku za nákupy a službami byla pojata velmi široce, netýkala se jen maloobchodu a služeb, ale také zdravotnictví a kultury. Z těchto důvodů budou předmětem

⁵³ MARYÁŠ, Jaroslav.: Dojíždka do škol a za službami. In Atlas obyvatelstva. Geografický ústav ČSAV - Federální statistický úřad, Brno - Praha 1987.

následující komparace výsledné spádové obvody z roku 2012, tato data byla již na mikroregionální úrovni maloobchodu a služeb srovnatelná. Obslužná střediska a sféry jejich vlivu vymezená v roce 2012 byla porovnána s mapou dojížděky za službami z roku 1987. V oblasti maloobchodu na mikroregionální úrovni proběhly změny následovně. Podle Maryáše byla obec Chvalkovice oscilační, v současnosti vykazuje spád do Vyškova. Dále obce Křižanovice a Rašovice tvořily zázemí Bučovic, nyní oscilují mezi Bučovicemi a Brnem. Obec Dražovice v západní části území a obce Nemochovice, Nemotice a Snovídky ležící na hranici ORP Bučovice označil Maryáš jako oscilační. Podle této práce tyto obce tvoří v současnosti zázemí Bučovic, kromě Dražovic, které jsou nadále oscilační mezi Brnem a Bučovicemi. Změna spádovosti je zaznamenána také u Letonic, Křižanovic a Uhřic, tyto obce jsou podle mé práce oscilační. Ostatní výsledky spádovosti jsou v obou pracích shodné.

6.3 Srovnání s výsledky z roku 2006

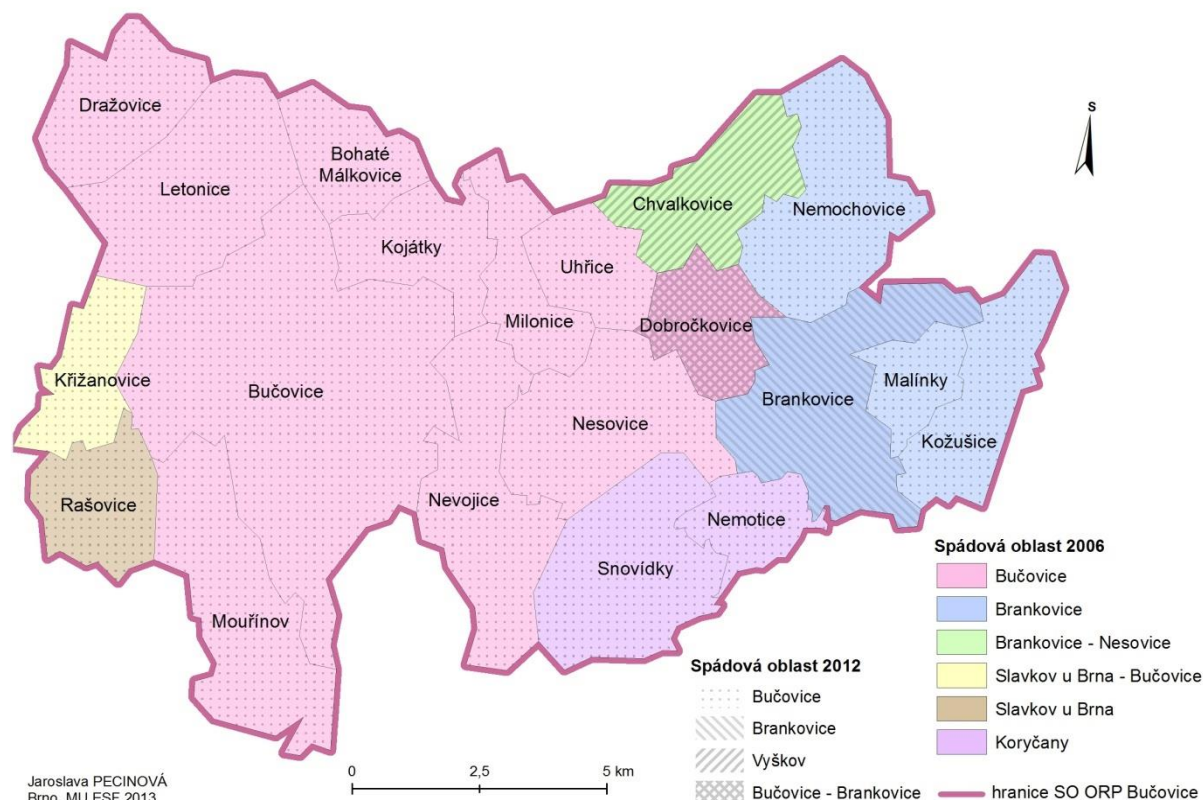
Vymezení středisek maloobchodu a služeb a jejich zázemí v regionu NUTS II Jihovýchod na základě dotazníkového šetření, se ve své diplomové práci z roku 2007 věnoval Petr Mašíček⁵⁴. Podkladem pro zjištění spádovosti bylo náhradní anketární šetření prostřednictvím obecních úřadů, které proběhlo k roku 2006. Cíle dojížděky za maloobchodem a službami byly zjišťovány dotazníkem, který obsahuje v oblasti maloobchodu a služeb identické otázky jako v mé práci. Kritériem pro určení střediska musela být daná obec určena jako cíl dojížděky některou další obcí alespoň u dvou druhů služeb. Dále autor rozdělil střediska do pěti hierarchických úrovní podle stupně vybavenosti, u tří nejvyšších úrovní byl kritériem také minimální počet obyvatel spádového regionu. Podle tohoto rozdělení bylo středisko Bučovice zařazeno na čtvrtý stupeň řádovostní úrovně. Služby typické pro tuto úroveň byly určeny takto: nákupy nábytku a bytových doplňků, nákupy knih a zvukových nosičů a speciální výběrové zboží. V mé práci byla na mikroregionální úrovni hodnocena dojížděka za stejnými nákupy. Brankovice byly zařazeny na druhý stupeň úrovně středisek, zde byla zjišťována dojížděka do lékáren a za nákupy běžného textilu a obuvi, stejně jako v mé práci na nadlokální úrovni. Dalším krokem bylo vymezení spádových obvodů středisek.

Komparace výsledků Mašíčkovy práce z roku 2007 s výsledky této práce z roku 2012 prokazuje rozdíly v počtu vymezených středisek i v jejich sférách vlivu. V obou pracích jsou shodná pouze dvě střediska, a to Bučovice a Brankovice. Třetím střediskem v roce 2012 je určeno město Vyškov, kam spadá obec Chvalkovice. V práci Mašíčka není pro obyvatele zkoumaného území Vyškov střediskem, ale vymezil navíc spádové oblasti se středisky Slavkov u Brna a Koryčany. Srovnání spádovosti konkrétních obcí poskytuje příloha P a grafické znázornění obrázek č. 15. Shodu ve spádovosti vykazuje 11 obcí (55 %) a změna střediska je zaznamenána u 7 obcí (35 %). Zbývajících 10 % představují obce, které byly v jednom ze sledovaných období oscilační a jedním ze středisek mezi kterými oscilují, bylo

⁵⁴ MAŠÍČEK, Petr. Střediska regionu Jihovýchod a jejich vybavenost v obchodu a službách [online]. 2007 [cit. 2013-03-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Stanislav Řehák. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/78032/prif_m/>.

vždy středisko Bučovice. Podle práce Mašička spadá východní část území do Brankovic, území je roztržštěné a oproti mé práci určil spádovost obcí do středisek Koryčany a Slavkov u Brna.

Obrázek č. 15: Nadlokální region maloobchodu a služeb ORP Bučovice – 2006 a 2012

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření a diplomové práce Petra Mašička

Ze srovnání populační a územní velikosti spádových obvodů vyplývá, že vzrůstá význam střediska Bučovice na úkor Brankovic a středisek mimo území ORP Bučovice.

Tabulka č. 14 : Podíl obyvatel a velikost území spádových obvodů maloobchodu a služeb nadlokální úrovně - ORP Bučovice (2007 a 2012)

Středisko	podíl obyvatel ve spádovém obvodu v %		velikost území spádového obvodu v %	
	2007	2012	2007	2012
Bučovice	78	92	63	87
Brankovice	10	6	22	9
Vyškov	0	2	0	4
Slavkov	6	0	5	0
Koryčany	6	0	10	0

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření a diplomové práce Petra Mašička

Důvodem odlišností ve vymezení spádových obvodů v relativně krátkém časovém úseku je pravděpodobně kombinace několika faktorů - částečně odlišné metodiky, částečné změny dojížděky obyvatel, změny mobility obyvatel a odlišná forma dotazníkového šetření. Mašíček zpracoval údaje získané na základě náhradního anketárního šetření přes obecní úřady, pro tuto práci byly podkladem údaje z přímého šetření u 3 % reprezentativního vzorku obyvatel. Údaje získané od pracovníků obecních úřadů nemusí plně odrážet skutečnost a jsou spíše subjektivním názorem dotazovaného jednotlivce. Další možnou příčinou rozdílů je zkvalitnění dopravní obslužnosti od roku 2008, kdy bylo území okresu Vyškov plně integrováno do IDS JMK.

6.4 Srovnání dílčích výsledků z let 2009 a 2010

Ivana Bartáková ve své diplomové práci⁵⁵ z roku 2010 analyzovala procesy obslužné spádovosti na Vyškovsku, ve zkoumaném území byly zahrnuty také obce, které sousedí s ORP Vyškov. Konkrétně z ORP Bučovice se jednalo o 8 obcí: Bohaté Málkovice, Dražovice, Chvalkovice, Kojátky, Letonice, Milonice, Nemochovice a Uhřice. I v práci Bartákové byly podkladem data získaná náhradním šetřením prostřednictvím obecních úřadů a dále budou porovnány výsledky šetření s výsledky této práce na základě přímého šetření z roku 2012. Metodika zpracování i vzor dotazníku byly v obou pracích totožné. Shody a rozdíly ve vymezení spádovosti u obcí, které byly součástí zkoumaného území v obou pracích, poskytuje příloha M.

Při vymezení zdravotnického spádového obvodu na nadlokální úrovni byly výsledky totožné, pouze na mikroregionální úrovni spadala obec Letonice podle Bartákové pod Vyškov, podle mé práce spadá pod Bučovice. Odchylna nevznikla ani při vymezení nadlokálních středisek školství a jejich zázemí. Na mikroregionální úrovni je patrný rozdíl u vymezení oscilačních obcí. Zázemí Bučovic, jako nadlokálního střediska maloobchodu a služeb, tvoří podle Bartákové obce: Bohaté Málkovice, Dražovice, Chvalkovice, Kojátky, Letonice, Milonice, Nemochovice a Uhřice. Podle této práce spadá obec Chvalkovice pod středisko Vyškov, ostatní výsledky se shodují. Na mikroregionální úrovni v oblasti maloobchodu a služeb opět nastaly výraznější rozdíly ve vymezení spádovosti. U vymezení komplexního obslužného regionu na nadlokální úrovni vznikl rozdíl u spádovosti obcí Chvalkovice a Nemochovice, které jsou v této práci oscilační, podle Bartákové spadají do obvodu Bučovic. Na mikroregionální úrovni Bartáková uvádí spád obcí Dražovice a Chvalkovice do komplexního obslužného střediska Bučovice. V mé práci Dražovice oscilují mezi Bučovicemi a Brnem, Chvalkovice mezi Bučovicemi a Vyškovem. Obce Letonice a Milonice patří v této práci do spádové oblasti Bučovic, podle Bartákové oscilují mezi Vyškovem a Bučovicemi.

⁵⁵ BARTÁKOVÁ, Ivana. Spádovost za službami na Vyškovsku [online]. 2010 [cit. 2013-03-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/51022/esf_m/>

Jana Brablíková⁵⁶ se ve své diplomové práci z roku 2009 věnovala vymezení spádovosti v regionu Kroměřížsko. V její práci bylo zahrnuto také 5 obcí z regionu Bučovicko – Brankovice, Malínky, Kožušice, Nemotice a Snovídky. Metodika i vzor dotazníku se shodují s touto prací a data byla získána náhradním anketárním šetřením prostřednictvím příslušných obecních úřadů, stejně jako v práci Bartákové. Souhlasné výsledky byly ve vymezení parciálního zdravotnického regionu a ve školském regionu na nadlokální úrovni. Shody a rozdíly ve vymezení spádovosti u obcí, které byly součástí zkoumaného území v obou pracích, poskytuje příloha N. Největší odchylky jsou zaznamenány v oblasti školství na mikroregionální úrovni a v parciálním regionu maloobchodu a služeb.

6.5 Srovnání obslužných regionů na Vyškovsku v roce 1970 a 2010

V následující části práce jsou porovnány parciální regiony maloobchodu a služeb nadlokální úrovně na území současného ORP Vyškov v roce 1970 a 2010. Celková rozloha katastrálního území obcí zkoumaného území činí 390 km², počet obyvatel v roce 1970 byl podle ČSÚ 47 625 osob, v současnosti je to 50 909 osob. Vymezená střediska a jejich spádové oblasti maloobchodu a služeb nadlokální úrovně z roku 1970 jsou uvedeny v podkapitole 5.3.3., stav z roku 2010 je čerpán z diplomové práce Ivany Bartákové⁵⁷. Následně jsou výsledky komparace srovnány s vývojem spádovosti na území současného ORP Bučovice ve stejném období. Cílem této komparace je zjištění, zda vývoj spádovosti na Bučovicku vykazuje podobný trend jako v sousedním mikroregionu v rámci jednoho okresu. Komparace na mikroregionální úrovni nebyla provedena z důvodu omezené vypovídací schopnosti výsledků z roku 1970.

Výčet obcí a jejich příslušnost ke středisku v obou obdobích je uveden v příloze O, grafické znázornění situace v roce 2010 poskytuje příloha R a stav v roce 1970 je graficky znázorněn na obrázku č. 12. V roce 1970 bylo vymezeno 6 středisek maloobchodu a služeb: Brno, Ivanovice na Hané, Prostějov, Pustiměř, Rousínov a Vyškov. V roce 2010 byl počet shodný, ale střediska byly vymezeny odlišně ve dvou případech. Střediska v roce 2010 jsou následující: Blansko, Brno, Bučovice, Ivanovice na Hané, Rousínov a Vyškov.

⁵⁶ BRABLÍKOVÁ, Jana. Spádovost za službami ve vybraném regionu [online]. 2009 [cit. 2013-03-06]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/136048/esf_m/>.

⁵⁷ BARTÁKOVÁ, Ivana. Spádovost za službami na Vyškovsku [online]. 2010 [cit. 2013-03-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/51022/esf_m/>

Tabulka č. 15 : Podíl obyvatel a velikost území spádových obvodů maloobchodu a služeb nadlokální úrovně - ORP Vyškov

Středisko	podíl obyvatel ve spádovém obvodu v %		velikost území spádového obvodu v %	
	1970	2010	1970	2010
Vyškov	74	81	75	81
Ivanovice na Hané	9	3	10	3
Rousínov	1	13	1,5	12
Prostějov	0,5	0	0,5	0
Brno	11	1	7	0,5
Ostatní	4,5	2	6	3,5

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření a diplomové práce Ivany Bartákové

Pro údaje v tabulce č. 15 byl u oscilačních obcí počet obyvatel rozdělen do příslušných středisek, mezi kterými oscilují, stejně tak i rozloha katastru. Největší spádový obvod si podle obou prací vytváří středisko Vyškov, v roce 1970 do jeho zázemí patřilo 74 % obyvatel ve zkoumaném území, v roce 2010 se populační velikost zvětšila o 7 %. Počet obcí, které oscilují mezi dvěma středisky, vzrostl z počtu 3 obcí na 11 v roce 2010. U všech těchto obcí bylo jedno ze dvou středisek, mezi kterými oscilují, středisko Vyškov. Ivanovicím na Hané zhruba o dvě třetiny poklesl podíl obyvatel ve spádovém obvodu, stejně se zmenšila územní velikost. Výrazně klesá význam i u střediska Brno, naopak významně posiluje město Rousínov.

ZÁVĚR

Jedním z cílů této práce bylo analyzovat procesy obslužné spádovosti a na základě této analýzy vymezit parciální obslužné regiony a komplexní obslužný region v regionu Bučovicko. Zkoumané území o rozloze 171,01 km² se shoduje se SO ORP Bučovice a čítá 20 obcí s celkovým počtem 15 957 obyvatel. Datovou základnou pro vymezení obslužné spádovosti bylo anketární šetření u vzorku 3 % obyvatel jednotlivých obcí, v absolutním vyjádření bylo zpracováno 354 dotazníků. Na základě tohoto šetření byly v souladu s cílem vymezeny parciální regiony. V parciálním regionu zdravotnictví byl vymezen jeden spádový obvod se střediskem Bučovice na nadlokální i mikroregionální úrovni. V parciální školský region byl na nadlokální úrovni rozdělen do tří spádových oblastí se středisky Brankovice a Bučovice. Na mikroregionální úrovni jsou také tři spádové obvody, jedním ze středisek je město Bučovice a mimo ORP Bučovice další dvě střediska, a to Brno a Vyškov. V parciálním regionu maloobchodu a služeb byly vymezeny na nadlokální úrovni sféry vlivu střediska Brankovice, Bučovice a Vyškov. Na mikroregionální úrovni byl vymezen stejně jako u školského regionu spádový obvod střediska Bučovice, mimo zkoumané území Vyškov a Brno. Komplexní obslužný region je téměř v souladu s administrativním členěním SO ORP Bučovice. Středisko Bučovice vytváří zázemí pro všechny obce v tomto území, bylo sice stanoveno 5 oscilačních obcí, ale u všech je jedním ze středisek, mezi kterými oscilují středisko Bučovice a druhým Brno nebo Vyškov.

Ústředním cílem práce bylo identifikovat hlavní vývojové tendence na základě komparace s předchozími výzkumy. Interval, ve kterém je hodnocen vývoj obslužných regionů, je období od roku 1970 do roku 2012. Druhou fází, po vymezení obslužných regionů k roku 2012, bylo vymezení obslužných regionů k roku 1970. Datovou základnou bylo opět přímé anketární šetření, které provedl Geografický ústav ČSAV v roce 1970 přes soustavu základních škol. Touto formou bylo získáno a dále zpracováno 1143 dotazníků, v průměru odpovědělo 3 % obyvatel obcí ORP Bučovice a ORP Vyškov. Při pokusu o komparaci výsledků z roku 1970 s výzkumy z následujících období vznikly obtíže z důvodu rozdílné struktury dotazníků. Jako srovnatelné lze označit výsledky na nadlokální úrovni, na vyšší hierarchické úrovni by bylo srovnání zkreslené, protože formulace otázky v dotazníku vylučovala označit jako cíl dojížděky město nebo obec na území okresu. Druhým časovým bodem v hodnocení vývoje spádovosti byla 80. léta 20. století, výsledky byly porovnány se základními obslužnými regiony, které vymezil RNDr. Jaroslav Maryáš, CSc. Další srovnávané období je rok 2006, kdy ve své diplomové práci vymezil obslužné regiony Mašiček. Poslední v řadě je už zmíněné vymezení spádovosti z roku 2012, zpracované v této práci. V roce 2009 a 2010 v diplomových pracích Bartákové a Brablíkové byly zahrnuty při vymezení spádovosti sousedních regionů některé obce ORP Bučovice. I jejich výsledky byly použity pro zhodnocení odchylek a vývojových tendencí v této práci.

V parciálním školském regionu na nadlokální úrovni neproběhly do roku 2012 žádné změny, pro nedostatek relevantních dat nebyla hodnocena mikroregionální úroveň. Parciální zdravotnický region má v současnosti jeden spádový obvod pro všechny obce, se střediskem Bučovice, v roce 1970 bylo území direktivně rozděleno do tří spádových obvodů. Zde se projevují důsledky omezení občanské vybavenosti v obcích, které nebyly v totalitním režimu vymezené jako SMV nebo SOV. Brankovice a Nesovice v současnosti nesplňují svoji vybaveností kritéria pro středisko zdravotnictví.

Po celé sledované období je nejvýznamnějším střediskem maloobchodu a služeb město Bučovice, zvyšuje se podíl obyvatel v jeho zázemí, přestože velikost území spádového obvodu má mírně klesající tendenci. V roce 2006 bylo zaznamenáno výrazné posílení vlivu střediska Brankovice na úkor Bučovic, podíl obyvatel v jeho obvodu vzrostl od roku 1970 o 9 %. Tento nárůst byl ovšem dočasný, o šest let později klesl podíl obyvatel o 4 % a velikost území o 13 %. Jak je uvedeno v podkapitole 6.3, tento výkyv může mít několik příčin a je obtížné nesporně stanovit hlavní faktor této změny. Komparace současného stavu s 80. léty nevykazuje výrazné změny, rozdíly jsou zaznamenány u oscilačních obcí na východní hranici území, které v současnosti spádují do Bučovic, naopak obce na západní hranici jsou proti minulosti oscilační. Komplexní obslužný region je na začátku i na konci sledovaného období velikostí území shodný. Rozdíl je v integritě území - v roce 1970 se vyznačuje roztržitostí, v současnosti je celistvé. Podíl obyvatel spádujících do vymezených středisek je na začátku i konci hodnoceného období vyrovnaný. Absolutní počet obyvatel v celém regionu ve sledovaném období klesl o 1185 osob, což činí 7 %. Vylidňují se zejména populačně nejmenší obce v severovýchodní části zkoumaného regionu v okolí Brankovic. Jedná se o obce Kožušice, Dobročkovice, Nemochovice, Malínky a Chvalkovice, kde počet obyvatel klesl o 30 % a více. Důvodem jsou minimální pracovní příležitosti v místě bydliště, nízká občanská vybavenost obcí a relativně vysoká časová a finanční náročnost při dojíždění za prací do větších měst.

Z komparace dílčích výsledků z roku 2012 s výsledky Bartákové a Brablíkové z let 2009 a 2010 vyplývá, že rozdíly jsou výrazné především na mikroregionální úrovni ve všech oblastech. Tento výsledek podporuje hypotézu popsanou u komparace z roku 2006, a to že výslednou spádovost může ovlivnit zvolená forma anketárního šetření. Další příčinou této odchylky může být struktura respondentů v roce 2012, kteří byli v průběhu anketárního šetření nezaměstnaní. Tento stav se pravděpodobně odráží na jejich snížené mobilitě z důvodu omezených finančních prostředků.

V závěru této práce byly srovnány parciální regiony maloobchodu a služeb nadlokální úrovně vymezené v letech 1970 a 2010 na území SO ORP Vyškov. Cílem této komparace je zjištění, zda jsou ve vývoji spádovosti na Bučovicku vykazovány oproti sousednímu regionu odchylky. Komparace na mikroregionální úrovni nebyla provedena z důvodu omezené vypovídací schopnosti výsledků z roku 1970. Stejně jako na Bučovicku, tak i na Vyškovku se

zvětšuje podíl obyvatel spádujících do nejvýznamnějšího střediska regionu, kterým je okresní město Vyškov. Podobný vývoj je také u ostatních středisek, Rousínov výrazně zvětšil své zázemí, v ORP Bučovice druhé středisko maloobchodu Brankovice také posiluje svůj vliv. Totožný je pokles významnosti středisek ležících mimo zkoumané území. Lze konstatovat, že vývojové tendence na území ORP Bučovice a ORP Vyškov jsou podobné.

Jako hlavní trend vývoje lze označit postupné zvyšování významnosti střediska Bučovice v rámci regionu, snížení podílu obyvatel spádujících do středisek mimo zkoumané území i podílu obyvatel oscilačních obcí.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

- [1] ANDĚL, Jiří. *Sociogeografická regionalizace*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1996. skripta. ISBN 80-7044-112-7.
- [2] BLAŽEK, Miroslav. *Ekonomickogeografická regionalizace*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1977, 60 s.
- [3] DOČKAL, Vít. Ústřední pojmy regionální politiky EU. *Středoevropské politické studie*, Brno: Mezinárodní politologický ústav MU Brno, 1/2004. ISSN 1212-7817. 2004.
- [4] DUŠEK, J. Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí ve Středočeském kraji). 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011. 100 s. ISBN 978-80-87472-13-2.
- [5] HAMPL, Martin. *Geografická organizace společnosti v České republice: Transformační procesy a jejich obecný kontext*. 1. vyd. Praha: DemoArt, 2005, 147 s. ISBN 80-89746-02-X.
- [6] HAMPL, Martin, Václav GARDAVSKÝ a Karel KÜHNL. *Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1989.
- [7] Hampl, M., Gardavský, V., Kühnl, K.: *Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČR, UK*, Praha 1987, 255 s
- [8] HAUGE, Paul. *Průzkum trhu*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2003. ISBN 80-7226-917-8.
- [9] KUNC, Josef, Bohumil FRANTÁL a Petr TONEV. Nákupní spád a vybrané nákupní zvyklosti návštěvníků Galerie Vaňkovka. In Viktorie Klímová, Vladimír Žitek. *Sborník příspěvků z XIV. Mezinárodního kolokvia o regionálních vědách*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 47-55, 9 s. ISBN 978-80-210-5513-1.
- [10] MAREŠ, Jaroslav. *Průmyslové regiony ČSR*. Akademia, Praha. 1980. 82 s.
- [11] MARYÁŠ, Jaroslav. *Nadmístní střediska maloobchodu a služeb v ČSSR a jejich sféry vlivu* (Výzkumná zpráva), Brno: Geografický ústav ČSAV, 1988, 96 s.
- [12] MARYÁŠ, Jaroslav. K metodám výběru středisek maloobchodu a sfér jejich vlivu. In: *Zprávy geografického ústavu ČSAV*. roč. 20, č. 3. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1983, s. 61-81. ISSN 0375-6122.
- [13] MARYÁŠ, Jaroslav., ŘEHÁK, Stanislav.: Regionální působnost středisek osídlení. In: *Atlas obyvatelstva ČSSR*. Brno – Praha, Geografický ústav ČSAV – Federální statistický úřad, 1987
- [14] NOVÁKOVÁ, Božena et al. *Zeměpisný lexikon ČR: Obce a sídla*. 1. vyd. Praha: Academia, 1991, 604 s. ISBN 80-200-0316-9.
- [15] SURYNEK, Alois, Růžena KOMÁRKOVÁ a Eva KAŠPAROVÁ. *Základy sociologického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-038-4.
- [16] TOUŠEK, Václav, Josef KUNC a Jiří VYSTOUPIL. *Ekonomická a sociální geografie*. Příbram: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-114-4.

[17] VOTRUBEC, Ctirad a kolektiv. *K problému hospodářsko-geografických středisek*. Nakladatelství ČSAV, Praha. 1963. 91s.

[18] ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

Ostatní prameny a zdroje

- [1] BARTÁKOVÁ, Ivana. Spádovost za službami na Vyškovsku [online]. 2010 [cit. 2013-03-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/51022/esf_m/
- [2] BAŠE, Miroslav. Proměny venkovského osídlení. In: *Venkov je náš svět* [online]. 2006 [cit. 2013-02-17]. ISBN 80-213-1539-3. Dostupné z: http://soclab.pef.czu.cz/pdf/Sbornik_Venkov_neprodejne.pdf
- [3] BRABLÍKOVÁ, Jana. Spádovost za službami ve vybraném regionu [online]. 2009 [cit. 2013-03-06]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Maryáš. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/136048/esf_m/.
- [4] ČSÚ, Veřejná databáze
- [5] Czso.cz [online]. 2005 [cit. 2012-02-23]. CHARAKTERISTIKA OKRESU VYŠKOV. CZSO [online]. 2009 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_vyskov
- [6] Czso.cz [online]. 28. 4. 2005, 12. 5. 2005 [cit. 2010-11-27]. Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Vyškov 2001. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/o/13-6228-03-2001-2_obyvateľstvo
- [7] Czso.cz [online]. 2005 [cit. 2012-02-23]. Charakteristika okresu a vývoj sídelní struktury. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/o/13-6228-03-2001-1_charakteristika_okresu_a_vyvoj_sidelni_struktury
- [8] HAMPL, Martin. Regionální diferenciace současného socioekonomického vývoje v České republice. *Sociologický časopis*. 2007, roč. 43, č. 5. s. 889-910. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/37b063c882ab7d2042ada9a9a649332938bc3085_433_07-5%20Hampl.pdf.
- [9] Historický lexikon obcí České republiky. ČSÚ [online]. 3.3.2007 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>
- [10] KORDIS JMK. *Plán dopravní obslužnosti Jihomoravského kraje pro období let 2012 až 2016: aktualizace č. 1*. 2012, 49 s.
- [11] KUNC, Josef, Bohumil FRANTÁL, Petr TONEV a Zdeněk SZCZYRBA. Nákupní spád, nákupní chování a nákupní centra: příklad brněnské aglomerace: (příspěvek ke studiu denních urbánních systémů). *Sociologický časopis* [online]. 2012, č. 5 [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/159-sociologicky-casopis-czech-sociological-review-5-2012/3295>
- [12] MAŠÍČEK, Petr. Střediska regionu Jihovýchod a jejich vybavenost v obchodu a službách [online]. 2007 [cit. 2013-03-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Stanislav Řehák. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/78032/prif_m/.

- [13] *Město Bučovice* [online]. 6. 9. 2006 [cit. 2012-02-23]. Historie a současnost města Dostupné z: http://www.bucovice.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=1516&p1=60&id=53
- [14] *Mezihoří* [online]. 2008 [cit. 2012-02-23]. O spolku obcí. Dostupné z: <http://www.somezihori.cz/cze/o-spolku-obci-p659>
- [15] MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha, 2006.
- [16] OKRESNÍ ODDĚLENÍ ČSÚ VE VYŠKOVĚ. *Statistická ročenka okresu Vyškov - 1976*. Brno, 1976, 227 s.
- [17] OKRESNÍ ODDĚLENÍ ČSÚ VE VYŠKOVĚ. *Sčítání lidu, domů a bytů v roce 1970 v okrese Vyškov: Předběžné výsledky*. Vyškov, 1971.
- [18] OKRESNÍ ODDĚLENÍ ČSÚ VE VYŠKOVĚ. *Statistická ročenka okresu Vyškov - 1972*. Brno, 1972, 171 s.
- [19] PERLÍN, Radim. Je strategický plán nástroj rozvoje venkovských mikroregionů?. In: *Venkov je náš svět* [online]. 2006 [cit. 2013-02-17]. ISBN 80-213-1539-3. Dostupné z: http://soclab.pef.czu.cz/pdf/Sbornik_Venkov_neprodejne.pdf
- [20] Rajonizace zdravotnických služeb léčebně preventivní péče Jihomoravského kraje. Brno: Krajský ústav národního zdraví v Brně, 1976. 113 s., s. 68– 71.
- [21] Registr zdravotnických zařízení. [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <https://snzr.uzis.cz/viewzz/rzz.htm>
- [22] Rejstřík škol a školských zařízení. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://rejskol.msmt.cz/>
- [23] *Rozvojová strategie Svazku obcí Mezihoří na období 2010 - 2013: aktualizované znění k 31.12.2009* [online]. 2009 [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.somezihori.cz/cze/rozvojova-strategie-so-mezihori-2007-2013-p712>
- [24] Sčítání lidu, domů a bytů 1970: Pramenné dílo. Czso [online]. 2009 [cit. 2012-09-20]. Dostupné z: http://www.czso.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/pramenne_dilo_1970
- [25] Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Předběžné výsledky. Czso [online]. 2012 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30301&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=>
- [26] Statistika. MPSV [online]. 2012 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat>
- [27] ÚFIS. MF CR [online]. 2.5.2011 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/ufis/>

SEZNAM GRAFŮ

GRAF Č. 1: VÝVOJ POČTU OBYVATEL V OKRESECH JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V OBDOBÍ 1910 - 2011.....	27
GRAF Č. 2: VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATEL SO ORP BUČOVICE V ROCE 2011.....	27
GRAF Č. 3: VÝVOJ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI V ORP OKRESU VYŠKOV A ČR V OBDOBÍ 2005 - 2010 (K 31. 12.).....	28
GRAF Č. 4: PODÍL EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ V ORP BUČOVICE PODLE ODVĚTVÍ ČINNOSTI	29
GRAF Č. 5: VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA RESPONDENTŮ	36

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK Č. 1: SPRÁVNÍ OBVODY JIHOMORAVSKÉHO KRAJE	22
OBRÁZEK Č. 2: SPRÁVNÍ OBVOD ORP BUČOVICE.....	23
OBRÁZEK Č. 3: REGIONÁLNÍ LINKY IDS JMK VE ZKOUMANÉM REGIONU A OKOLÍ.....	30
OBRÁZEK Č. 4: NADLOKÁLNÍ ŠKOLSKÝ REGION 2012 – ORP BUČOVICE	45
OBRÁZEK Č. 5: MIKROREGIONÁLNÍ ŠKOLSKÝ REGION 2012 – ORP BUČOVICE	46
OBRÁZEK Č. 6: NADLOKÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB 2012 – ORP BUČOVICE ..	50
OBRÁZEK Č. 7: MIKROREGIONÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB 2012 – ORP BUČOVICE	50
OBRÁZEK Č. 8: KOMPLEXNÍ OBSLUŽNÝ REGION 2012 – ORP BUČOVICE	52
OBRÁZEK Č. 9: NADLOKÁLNÍ ZDRAVOTNICKÝ REGION 1970 – ORP BUČOVICE	53
OBRÁZEK Č. 10: NADLOKÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB 1970 – ORP BUČOVICE.....	57
OBRÁZEK Č. 11: KOMPLEXNÍ OBSLUŽNÝ REGION NADLOKÁLNÍ ÚROVNĚ 1970 – ORP BUČOVICE	58
OBRÁZEK Č. 12: NADLOKÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB 1970 – ORP VYŠKOV.....	60
OBRÁZEK Č. 13: NADLOKÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB ORP BUČOVICE – 1970 A 2012.....	62
OBRÁZEK Č. 14: KOMPLEXNÍ OBSLUŽNÝ REGION NADLOKÁLNÍ ÚROVNĚ ORP BUČOVICE V LETECH 1970 A 2012.....	64
OBRÁZEK Č. 15: NADLOKÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB ORP BUČOVICE – 2006 A 2012.....	67

SEZNAM TABULEK

TABULKA Č. 1: VYBRANÉ UKAZATELE OBCÍ SO ORP BUČOVICE K 31. 12. 2010.....	24
TABULKA Č. 2: VYBRANÉ UKAZATELE HOSPODAŘENÍ OBCÍ SO ORP BUČOVICE K 31. 12. 2010	25
TABULKA Č. 3: VYBRANÉ DEMOGRAFICKÉ UKAZATELE ZA ORP BUČOVICE V LETECH 2006 -2010.....	26
TABULKA Č. 4: DOJÍŽDKA OBYVATEL OBCÍ ORP BUČOVICE DO ZAMĚSTNÁNÍ V ROCE 1970 A 2001	31
TABULKA Č. 5: POČET OBYVATEL A POČET RESPONDENTŮ - ORP BUČOVICE ROK 2012.....	35
TABULKA Č. 6: STRUKTURA RESPONDENTŮ PODLE POHLAVÍ, VZDĚLÁNÍ A PRŮMĚRNÉHO VĚKU.....	37
TABULKA Č. 7: POČET A POHLAVÍ RESPONDENTŮ – ORP BUČOVICE ROK 1970.....	40
TABULKA Č. 8: VYJÍŽDKA DO ZAMĚSTNÁNÍ A ODVĚTVÍ ČINNOSTI RESPONDENTŮ – ORP BUČOVICE ROK 1970 (%)	41
TABULKA Č. 9: POČET CÍLŮ A VZDÁLENOSTI V KM, DO KTERÝCH SE USKUTEČNÍ 90 % CEST	48
TABULKA Č. 10: POČTY HLAVNÍCH CÍLŮ A HODNOTA KOEFICIENTŮ VÝZNAMNOSTI	55
TABULKA Č. 11: PODÍL OBYVATEL A VELIKOST ÚZEMÍ SPÁDOVÝCH OBVODŮ MALOOBCHODU A SLUŽEB NADLOKÁLNÍ ÚROVNĚ - ORP BUČOVICE	63
TABULKA Č. 12: PODÍL OBYVATEL A VELIKOST ÚZEMÍ SPÁDOVÝCH OBVODŮ MALOOBCHODU A SLUŽEB MIKROREGIONÁLNÍ ÚROVNĚ - ORP BUČOVICE	63
TABULKA Č. 13: PODÍL OBYVATEL A VELIKOST ÚZEMÍ SPÁDOVÝCH OBVODŮ KOMPLEXNÍCH REGIONŮ NADLOKÁLNÍ ÚROVNĚ - ORP BUČOVICE	65
TABULKA Č. 14: PODÍL OBYVATEL A VELIKOST ÚZEMÍ SPÁDOVÝCH OBVODŮ MALOOBCHODU A SLUŽEB NADLOKÁLNÍ ÚROVNĚ - ORP BUČOVICE (2007 A 2012).....	67
TABULKA Č. 15: PODÍL OBYVATEL A VELIKOST ÚZEMÍ SPÁDOVÝCH OBVODŮ MALOOBCHODU A SLUŽEB NADLOKÁLNÍ ÚROVNĚ - ORP VYŠKOV	70

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSAV	Československá akademie věd
ČSÚ	Český statistický úřad
EAO	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad Evropské unie
JmK	Jihomoravský kraj
MŠ	Mateřská škola
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial for Statistics
NV	Národní výbor
OECD	Organization for Economic Cooperation Development
ORP	Obec s rozšířenou působností
POU	Pověřený obecní úřad
SLDB	Sčítání lidu domu a bytů
SO	Správní obvod
SMV	Středisko osídlení místního významu
SOV	Středisko osídlení obvodního významu
ZŠ	Základní škola

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A - VZOR DOTAZNÍKU Z ROKU 2012

PŘÍLOHA B - POHYB OBYVATELSTVA V OBCÍCH ORP BUČOVICE V LETECH 2003-2006

PŘÍLOHA C - SPRÁVNÍ OBVODY OBCÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ V OKRESE VYŠKOV

PŘÍLOHA D - VZOR DOTAZNÍKU A Z ROKU 1970

PŘÍLOHA E - VZOR DOTAZNÍKU B Z ROKU 1970

PŘÍLOHA F – STRUKTURA RESPONDENTŮ SO ORP VYŠKOV V ROCE 1970

PŘÍLOHA G – VYBAVENOST OBCÍ SO ORP BUČOVICE V ROCE 2011

PŘÍLOHA H – VYBAVENOST OBCÍ SO ORP BUČOVICE ŠKOLSKÝM ZAŘÍZENÍM V ROCE 1970

PŘÍLOHA I – SROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ ZA OKRES VYŠKOV V LETECH 1970 A 2011

**PŘÍLOHA J – KOMPARACE EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ PODLE ČINNOSTI V SO ORP BUČOVICE
A SO ORP SLAVKOV U BRNA**

PŘÍLOHA K – VYBAVENOST OBCÍ SO ORP BUČOVICE V OBLASTI MALOOBCHODU A SLUŽEB – 1970

PŘÍLOHA L – VYBAVENOST OBCÍ SO ORP VYŠKOV V OBLASTI MALOOBCHODU A SLUŽEB – 1970

PŘÍLOHA M – KOMPARACE SPÁDOVOSTI OBCÍ SO ORP BUČOVICE V LETECH 2010 A 2012

PŘÍLOHA N – KOMPARACE SPÁDOVOSTI OBCÍ SO ORP BUČOVICE V LETECH 2009 A 2012

PŘÍLOHA O – KOMPARACE SPÁDOVOSTI OBCÍ SO ORP VYŠKOV V LETECH 1970 A 2010

**PŘÍLOHA N – KOMPARACE SPÁDOVOSTI OBCÍ SO ORP BUČOVICE V LETECH 2006 A 2012 –
NADLOKÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB**

PŘÍLOHA R – NADLOKÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB SO ORP VYŠKOV V ROCE 2010

PŘÍLOHA A – VZOR DOTAZNÍKU Z ROKU 2012

Obec:	Pohlaví:	Vzdělání:	Věk:
Druh potřeby	Název navštěvované obce		
	Převážně (pravidelně)	Částečně (méně často)	Výjimečně (velmi zřídka)
Denní nákupy (potraviny, drogerie, běžné domácí potřeby)			
Velký nákup (potraviny, drogerie) v obchodním centru			
Nákupy běžného textilu a obuvi			
Běžné služby (kadeřník, čistírna, oprava obuvi, atd.)			
Návštěva banky (pobočky)			
Návštěva lékárny			
Nákupy běžného průmyslového zboží (elektro, kola, sportovní potřeby			
Nákupy knih, hudebních a filmových nosičů (CD, DVD)			
Nákupy nábytku a bytových doplňků			
Speciální služby (fotograf, oprava hodinek, šití šatů, atd.)			
Nákupy speciálního výběrového zboží (klenoty, motoristické zboží atd.)			
Návštěva základní školy - 1. stupeň (ročníky 1 -5)			
Návštěva základní školy - 2. stupeň (ročníky 6 - 9)			
Návštěva střední školy a středního odborného učiliště			
Návštěva všeobecného lékaře			
Návštěva dětského lékaře			
Návštěva ženského lékaře			
Návštěva zubního lékaře			
Návštěva odborného lékaře			
Návštěva nemocnice			
Návštěva kina			
Návštěva diskoték			
Návštěva knihovny			
Návštěvy kulturních akcí (divadla, koncerty, atd.)			
Návštěvy restaurací a vináren			

PŘÍLOHA B – POHYB OBYVATELSTVA V OBCÍCH ORP BUČOVICE V LETECH 2003-2006

		Obyvatelstvo celkem k 31. 12.	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
Správní obvod celkem	2003	15 795	156	168	-12	334	268	66	54
	2004	15 764	148	170	-22	329	338	-9	-31
	2005	15 713	147	159	-12	259	298	-39	-51
	2006	15 740	142	163	-21	316	268	48	27
Bohaté Málkovice	2003	255	3	5	-2	5	6	-1	-3
	2004	265	4	3	1	14	5	9	10
	2005	257	1	3	-2	6	12	-6	-8
	2006	250	3	2	1	6	14	-8	-7
Brankovice	2003	913	6	5	1	20	11	9	10
	2004	903	11	11	-	10	20	-10	-10
	2005	901	8	10	-2	17	17	-	-2
	2006	881	9	12	-3	20	37	-17	-20
Bučovice	2003	6 386	76	62	14	138	90	48	62
	2004	6 415	54	60	-6	150	115	35	29
	2005	6 401	67	54	13	128	155	-27	-14
	2006	6 432	67	59	8	162	139	23	31
Dobročkovice	2003	215	1	1	-	5	8	-3	-3
	2004	204	1	5	-4	6	13	-7	-11
	2005	208	3	5	-2	8	2	6	4
	2006	213	2	8	-6	15	4	11	5
Dražovice	2003	814	6	9	-3	61	76	-15	-18
	2004	784	9	7	2	47	79	-32	-30
	2005	773	6	7	-1	11	21	-10	-11
	2006	798	9	7	2	28	5	23	25
Chvalkovice	2003	252	2	2	-	10	4	6	6
	2004	258	1	6	-5	13	2	11	6
	2005	253	1	3	-2	4	7	-3	-5
	2006	261	3	3	-	8	-	8	8
Kojátky	2003	361	2	6	-4	8	7	1	-3
	2004	360	3	4	-1	4	4	-	-1
	2005	348	3	4	-1	10	21	-11	-12
	2006	341	3	6	-3	4	8	-4	-7
Kožušice	2003	108	2	2	-	4	5	-1	-1
	2004	104	1	3	-2	1	3	-2	-4
	2005	106	-	1	-1	4	1	3	2
	2006	106	1	6	-5	5	-	5	-
Křižanovice	2003	709	7	7	-	22	15	7	7
	2004	705	9	6	3	9	16	-7	-4
	2005	707	8	6	2	14	14	-	2
	2006	722	3	2	1	19	5	14	15
Letonice	2003	1 419	14	17	-3	18	18	-	-3
	2004	1 418	11	5	6	27	34	-7	-1
	2005	1 413	13	15	-2	30	33	-3	-5
	2006	1 411	10	11	-1	37	38	-1	-2
Malínky	2003	146	-	1	-1	-	-	-	-1
	2004	143	-	2	-2	1	2	-1	-3
	2005	139	3	4	-1	4	7	-3	-4
	2006	134	1	4	-3	2	4	-2	-5
Milonice	2003	335	1	5	-4	3	7	-4	-8
	2004	346	6	6	-	14	3	11	11
	2005	344	1	4	-3	19	18	1	-2
	2006	341	-	1	-1	10	12	-2	-3
Mouřínov	2003	457	3	5	-2	8	8	-	-2
	2004	444	2	5	-3	3	13	-10	-13
	2005	445	1	4	-3	12	8	4	1
	2006	442	2	4	-2	12	13	-1	-3
Nemochovice	2003	284	3	5	-2	5	3	2	-
	2004	292	3	3	-	11	3	8	8
	2005	296	2	4	-2	10	4	6	4
	2006	289	1	3	-2	2	7	-5	-7
Nemotice	2003	346	5	7	-2	13	6	7	5
	2004	348	3	5	-2	18	14	4	2
	2005	347	3	5	-2	16	15	1	-1
	2006	355	4	6	-2	21	11	10	8
Nesovice	2003	1 152	12	14	-2	28	16	12	10
	2004	1 162	16	11	5	29	24	5	10
	2005	1 170	14	12	2	28	22	6	8
	2006	1 140	8	14	-6	10	34	-24	-30
Nevojice	2003	395	1	2	-1	2	6	-4	-5
	2004	387	4	5	-1	2	9	-7	-8
	2005	386	-	3	-3	9	7	2	-1
	2006	393	5	2	3	8	4	4	7
Rašovice	2003	651	6	9	-3	18	15	3	-
	2004	633	4	7	-3	12	27	-15	-18
	2005	626	7	7	-	12	19	-7	-7
	2006	623	2	4	-2	17	18	-1	-3
Snovidky	2003	367	3	3	-	17	7	10	10
	2004	354	2	12	-10	18	21	-3	-13
	2005	354	5	7	-2	11	9	2	-
	2006	363	3	3	-	14	5	9	9
Uhřice	2003	230	3	1	2	18	29	-11	-9
	2004	239	4	4	-	13	4	9	9
	2005	239	1	1	-	2	2	-	-
	2006	245	6	6	-	12	6	6	6

Pramen: ČSÚ

PŘÍLOHA C – SPRÁVNÍ OBVODY OBCÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ V OKRESE VYŠKOV

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU VYŠKOV - STAV K 1.1.2008

Počet obyvatel v obci

NÁZEV MĚSTA
Název městyse
Název ostatních obcí

Správní obvod obce
s rozšířenou působností

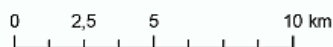

Průměrný počet obyvatel obce = 1 094

Největší: 1. Vyškov = 21 901
2. Bučovice = 6 453
3. Slavkov u Brna = 6 139
Nejmenší: 1. Nové Sady = 88
2. Kožušice = 106
3. Malinky = 130

Průměrná rozloha obce (ha) = 1 095

Největší: 1. Vyškov = 5 041
2. Bučovice = 3 119
3. Rousínov = 2 303
Nejmenší: 1. Rybníček = 210
2. Podivice = 226
3. Nové Sady = 242

DOTAZNÍK A

Datum:

Jméno pracovníka provádějícího výzkum:

Obec:

Počet obyvatel:

Osada:

Počet obyvatel:

Seznam všech zařízení v obci (místní části)

1. Prodejny (uvést seznam, u smíšené hlavní sortiment)

Zaměstnanci:			Roční obrat v Kčs
M	Ž	C	

a) Smíšené

--	--

b) Potraviny

--	--

c) Oděvy

--	--

d) Průmyslové zboží

--	--

e) Jiné

--	--

f) Poznámky

--	--

2. Restaurace (kavárny, hotely)

--	--

3. Služby, opravy atp.

--	--

4. Zařízení školské

**5. Zařízení kulturní, tělovýchovná,
společenská atp.**

--	--

**6. Zařízení správní
(též peněžnictví, pošty atp.)**

--	--

7. Zdravotnická zařízení

--	--

8. Poznámka

--	--

Pokud nestačí volné místo, použijte dalšího formuláře.

DOTAZNÍK B

Datum:

Jméno pracovníka provádějícího průzkum:

Jméno účastníka ankety:

Počet dětí:

Obec:

Osada (místní část, obvod):

Bydlí v místě	
Pracuje v místě:	Vyjíždí:
Příslušnost k	Příslušnost k
Soc. skupina:	Soc. skupina:

Vztahy k jiným obcím

1. Jestliže vybavení obce (nebo místní části) neumožňuje uspokojit všechny denní potřeby, nebo alespoň jejich většinu, na kterou blízkou obec (nebo město) se obyvatelé obracejí v těchto záležitostech*:

*(jestliže vybavení obce umožňuje uspokojit některé denní potřeby uveďte vlastní obec)

	pravidelně	nepravidelně	někdy
a) denních nákupů (potravin, řemeslníci 1. stupně potřeby)			
b) návštěvy lékaře (výdej léků)			
c) administrativní (nižší) (škola, pošta, NV)			
d) volného času (restaurace, kina, kulturní podniky)			

2. Existuje jedno (nebo více) významných center v příslušné oblasti (až do vzdálenosti 20-25 km), kam se obyvatelé obvykle obrací za účelem uspokojení (nebo lepšího uspokojení) svých potřeb rázu:

	pravidelně	nepravidelně	někdy
a) nákupy potravin			
b) nákupy oděvů			
c) nákupy speciální			
d) zdravotnictví			
e) administrativní (vyšší) včetně finančních záležitostí			
f) volný čas			

3. Na kterém velkém městě (městech), ležícím mimo území okresu se obyvatelstvo cítí závislé a kam jezdí zejména při „významných záležitostech“ (divadla, galerie, různé kulturní resp. sportovní podniky, speciální nákupy, odborní lékaři apod.):

pravidelně	nepravidelně	někdy

Z uvedeného sub 1 – 3 vyplývají tyto **souhrnné závěry**:

- blízká obec, kam se obyvatelé obce ubírají nejčastěji je:
 - jestliže tam nenacházejí to, co hledají, pak se ubírají do větší obce, kterou je:
 - jestliže musí do velkého města, pak volí nejčastěji:
4. Pokud by existovalo lepší spojení, na kterou důležitou obec by se obyvatelé přednostně obraceli v okrese: do jiného velkého města:

**PŘÍLOHA F – POČET OBYVATEL, RESPONDENTŮ A JEJICH STRUKTURA PODLE POHLAVÍ – OBCE SO ORP
VYŠKOV 1970**

Obec	Počet respondentů		z toho (%)		Počet obyvatel
	absolutně	% z celkového počtu obyvatel	muži	ženy	
Bohdalice	6	0,7	66	34	866
Dětkovice	9	2,6	44	56	345
Drnovice	30	1,4	97	3	2178
Dryšice	16	3,0	81	19	535
Habrovany-Olšany	29	2,2	55	45	1294
Hlubočany	11	1,8	82	18	626
Hoštice-Heroltice	26	4,3	100	0	603
Hvězdlice	25	2,8	48	52	879
Ivanovice na Hané	30	1,0	80	20	3152
Ježkovice	16	3,2	87	13	503
Komořany	32	5,6	93	7	569
Kozlany	16	3,7	100	0	428
Krásensko	11	2,7	45	55	409
Křižanovice u Vyškova	5	2,7	100	0	182
Kučerov	32	5,2	97	3	612
Luleč	32	5,2	69	31	853
Lysovice	12	3,6	83	17	336
Medlovice	9	2,5	77	23	358
Moravské Málkovice	32	5,0	100	0	653
Nemojany	28	4,6	64	36	613
Nové Sady	11	4,2	90	10	261
Orlovice	11	2,2	63	37	490
Podbřežice	16	5,6	94	1	288
Podivice	16	7,0	56	44	232
Podomí	11	2,4	54	46	465
Prusy-Boškůvky	28	3,7	89	11	754
Pustiměř	32	2,2	69	31	1448
Račice-Pístovice	32	2,5	84	16	1279
Radslavice	11	2,2	73	27	494
Rostěnice-Zvonovice	9	1,8	66	34	503
Rousínov	32	0,7	72	28	4767
Ruprechtov	32	4,3	100	0	739
Rybníček	5	1,8	80	20	279
Studnice	11	1,4	100	0	805
Švábenice	32	3,0	87	13	1044
Topolany	7	1,9	85	15	373
Tučapy	16	2,5	100	0	643
Vážany	16	3,0	94	6	539
Vyškov	48	0,3	80	20	15473
Zelená Hora	14	5,0	93	7	279
Celkem/průměr	797	3,0	80	20	47149

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

PŘÍLOHA G – VYBAVENOST OBCÍ V ROCE 2011 - BUČOVICKO

Obec	MŠ	ZŠ - 1. stupeň	ZŠ - 1. a 2. stupeň	ZUŠ	Gymnázium	Střední škola	Pošta	Zdravotnické zařízení
Bohaté Málkovice								
Brankovice	x		x				x	x
Bučovice	x		x	x	x	x	x	x
Dobročkovice								
Dražovice	x	x						
Chvalkovice								
Kojátky								
Kožušice								
Křižanovice	x	x					x	
Letonice	x	x					x	
Malínky								
Milonice	x						x	
Mouřínov	x							
Nemochovice	x							
Nemotice							x	
Nesovice	x	x					x	x
Nevojice	x							
Rašovice	x	x					x	
Snovídky	x							
Uhřice								

Pramen: ČSÚ, Veřejná databáze, vlastní zpracování

X = vyskytuje se v obci

PŘÍLOHA H – VYBAVENOST OBCÍ ŠKOLSKÝM ZAŘÍZENÍM V ROCE 1970 - BUČOVICKO

	MŠ	ZŠ 1. - 5. ročník	ZŠ 1. -9. ročník	Gymnázium	Střední škola	Zemědělský útulek	Jesle
Bohaté Málkovice	x	x					
Brankovice	x		x				
Bučovice	x		x	x	x		x
Dobročkovice		x					
Dražovice	x						
Chvalkovice		x					
Kojátky	x	x					
Kožušice		x					
Křižanovice	x	x					
Letonice	x	x					
Malínky		-				x	
Milonice*	x	x					
Mouřínov	x	x					
Nemochovice	x	x					
Nemotice	x	-					
Nesovice	x	x					
Nevojice		x					
Rašovice		x					
Snovídky	x	x					
Uhřice*							

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření

*občanská vybavenost byla zjišťována společně za obec Milonice – Uhřice bez rozlišení místních částí

X = vyskytuje se v obci

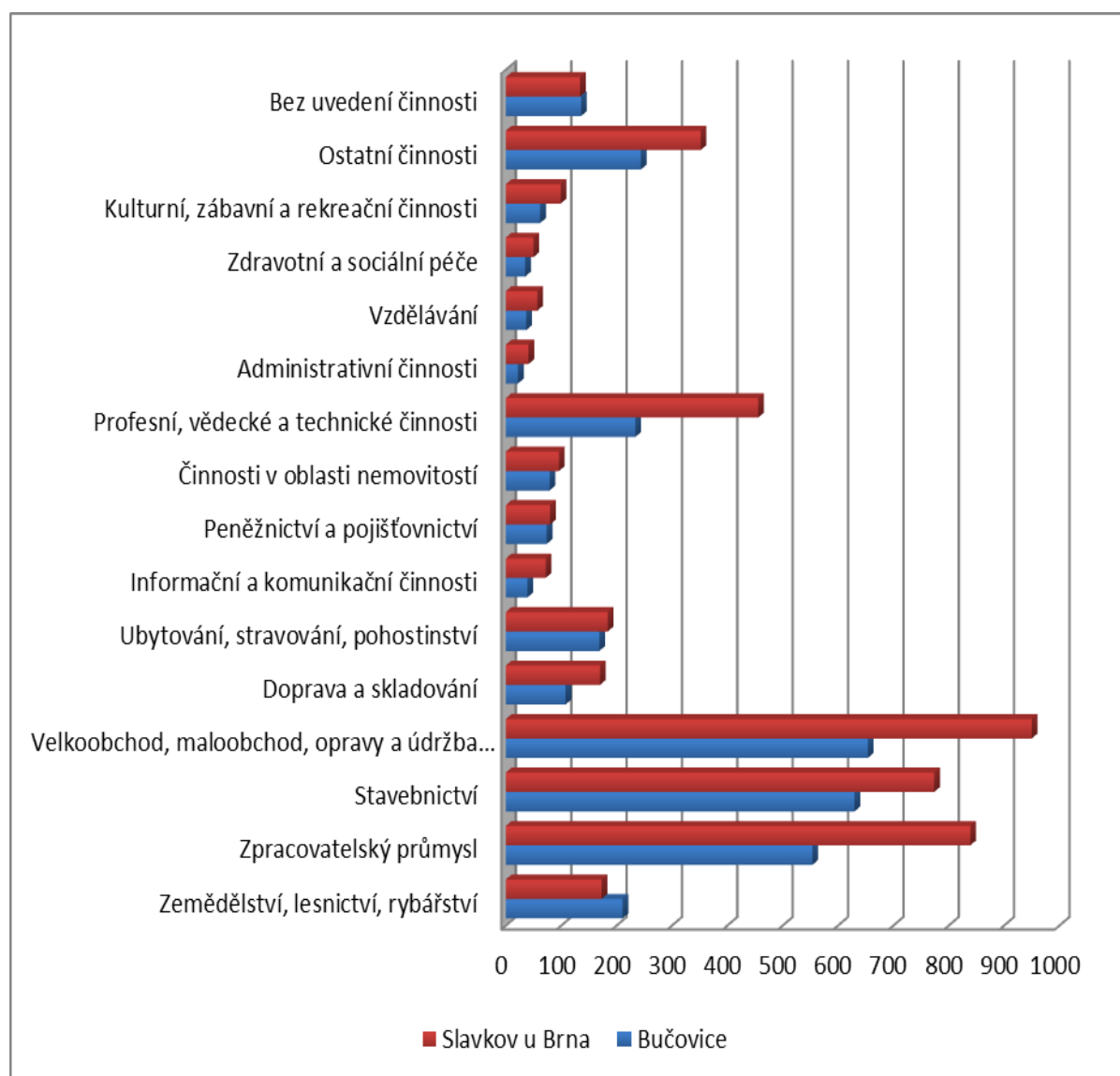
PŘÍLOHA I – SROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ ZA OKRES VYŠKOV V LETECH 1970 A 2011

	1970	2011
Počet obyvatel	86271	89342
Hustota obyvatel na 1 km ²	107	102
Rozloha (km ²)	810	889
Obyvatelé ve věku 0-15 (0-14)*	18101	13289*
16-59 (15-64)*	46286	61903*
60 a více (65 a více)*	21700	14150*
Průměrný věk obyvatel	38,5	40,7
Živě narození	1255	932
Zemřelí	1118	899
Přirozený přírůstek	137	33
Sňatky	721	367
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	41923 (49 %)	43690 (49%)
Průměrná pracovní neschopnost (%)	4,16	3,4
Příjemci důchodů celkem	21325	23655
z toho starobních	12418	14029
Průměrný měsíční starobní důchod (Kč)	754	10159
Děti v MŠ	2563	3301
Žáci ZŠ	10750	6857
Dokončené byty	640	264
Počet obyvatel na 1 osobní automobil	20,4	2,6
Lékaři na 1000 obyvatel	3,1	3,1
Počet nemocničních lůžek	435	449

Pramen: předběžné výsledky SLDB 2011, Statistická ročenka okresu Vyškov – 1976, vlastní zpracování

**věk a počet obyvatel v roce 2011*

PŘÍLOHA J – EKONOMICKÉ SUBJEKTY PODLE ČINNOSTI V SO ORP BUČOVICE A SO ORP SLAVKOV U BRNA K 31. 12. 2011

Pramen: ČSÚ, vlastní zpracování

PŘÍLOHA K – OBČANSKÁ VYBAVENOST OBCÍ V OBLASTI MALOOBCHODU A SLUŽEB NA BUČOVICKU V ROCE 1970

	Oděvy	Průmyslové zboží	Masna	Obuv	Drogerie	Pošta	Holič	Sběrna čistírny	Krejčovství	Spořitelna- jednatelství	Kino	Knihovna
Bohaté Málkovice												
Brankovice	x	x			x	x		x	x	x	x	x
Bučovice	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dobročkovice												x
Dražovice			x									x
Chvalkovice												x
Kojátky												
Kožušice										x		x
Křižanovice						x	x				x	x
Letonice	x	x	x	x		x	x		x		x	x
Malínky									x			
Milonice										x		x
Mouřínov												
Nemochovice							x					x
Nemotice						x						
Nesovice	x	x	x			x				x	x	x
Nevojice												x
Rašovice										x	x	x
Snovídky												x
Uhřice												

Pramen: Vytvořila autorka na základě dat z dotazníkového šetření

X = vyskytuje se v obci

PŘÍLOHA L – OBČANSKÁ VYBAVENOST OBCÍ V OBLASTI MALOOBCHODU A SLUŽEB NA VYŠKOVSKU V ROCE 1970

	Potraviny	Pohostinství	Masna	Obuv - opravna	Drogerie	Pošta	Holič	Sběrna čistírny	Obuv	Spořitelna- jednatelství	Oděvy	Průmyslové zboží
Drnovice	x	x	x	x		x		x		x	x	x
Hvězdlice	x	x	x			x			x		x	x
Ivanovice	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pustiměř	x	x	x			x			x	x	x	x
Rousínov	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vyškov	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Pramen: Vytvořila autorka na základě dat z dotazníkového šetření

x = vyskytuje se v obci

PŘÍLOHA M – KOMPARACE SPÁDOVOSTI OBCÍ ORP BUČOVICE V LETECH 2010 A 2012

2010	Školství		Maloobchod a služby		Komplexní region	
Obec	nadlokální	mikroreg.	nadlokální	mikroreg.	nadlokální	mikroreg.
Bohaté Málkovice	Bohdalice-Pavlovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice
Dražovice	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice
Chvalkovice	Brankovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice
Kojátky	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice
Letonice	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	Bučovice	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov
Milonice	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov
Nemochovice	Brankovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov
Uhřice	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov
2012	Školství		Maloobchod a služby		Komplexní region	
Obec	nadlokální	mikroreg.	nadlokální	mikroreg.	nadlokální	mikroreg.
Bohaté Málkovice	Bohdalice-Pavlovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice
Dražovice	Bučovice	Brno	Bučovice	os. Brno, Bučovice	Bučovice	os. Bučovice, Brno
Chvalkovice	Brankovice	os. Bučovice, Vyškov	Vyškov	Vyškov	os. Bučovice, Vyškov, Brankovice	os. Bučovice, Vyškov
Kojátky	Bučovice	Vyškov	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice
Letonice	Bučovice	os. Brno, Bučovice	Bučovice	os. Brno, Bučovice	Bučovice	Bučovice
Milonice	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice
Nemochovice	Brankovice	os. Brno, Bučovice	Bučovice	Bučovice	os. Bučovice, Brankovice	Bučovice
Uhřice	Bučovice	os. Vyškov, Bučovice, Brno	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	os. Bučovice, Vyškov

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření a diplomové práce Ivany Bartákové.

PŘÍLOHA N – KOMPARACE SPÁDOVOSTI OBCÍ ORP BUČOVICE V LETECH 2009 A 2012

2009	Školství		Maloobchod a služby		Komplexní region	
Obec	nadlokální	mikroreg.	nadlokální	mikroreg.	nadlokální	mikroreg.
Brankovice	Brankovice	Bučovice	os. Brankovice, Bučovice	Bučovice	os. Brankovice, Bučovice	Bučovice
Kožušice	Brankovice	Bučovice	os. Brankovice, Koryčany	Bučovice	Brankovice	Bučovice
Malínky	Brankovice	Bučovice	os. Brankovice, Bučovice	Bučovice	os. Brankovice, Bučovice	Bučovice
Nemochovice	Brankovice	os. Brno, Vyškov	os. Brankovice, Bučovice	os. Bučovice, Vyškov	os. Brankovice, Bučovice	os. Bučovice, Vyškov
Nemotice	Brankovice	Bučovice	os. Vyškov, Koryčany	os. Vyškov, Kyjov	os. Brankovice, Bučovice	Bučovice
Snovídky	Brankovice	Uherské Hradiště	os. Nesovice, Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice
2012	Školství		Maloobchod a služby		Komplexní region	
Obec	nadlokální	mikroreg.	nadlokální	mikroreg.	nadlokální	mikroreg.
Brankovice	Brankovice	os. Brno, Bučovice	Brankovice	Bučovice	Brankovice	Bučovice
Kožušice	Brankovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice	os. Brankovice, Bučovice	Bučovice
Malínky	Brankovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice	os. Brankovice, Bučovice	Bučovice
Nemochovice	Brankovice	os. Brno, Bučovice	Bučovice	Bučovice	os. Brankovice, Bučovice	Bučovice
Nemotice	Brankovice	os. Bučovice, Vyškov	Bučovice	Bučovice	os. Brankovice, Bučovice	Bučovice
Snovídky	Brankovice	os. Brno, Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice	Bučovice

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření a diplomové práce Jany Blešové

PŘÍLOHA O – KOMPARACE SPÁDOVOSTI OBCÍ ORP VYŠKOV V LETECH 1970 A 2010

Obec	Nadlokální středisko maloobchodu a služeb	
	1970	2010
Bohdalice	Vyškov	os. Vyškov-Bučovice
Dětkovice	Ivanovice na Hané	Vyškov
Drnovice	Vyškov	Vyškov
Dryšice	Vyškov	Vyškov
Habrovany-Olšany	Brno	os. Vyškov-Rousínov
Hlubočany	Vyškov	Vyškov
Hoštice-Heroltice	Vyškov	Vyškov
Hvězdlice	Vyškov	Vyškov
Ivanovice na Hané	Ivanovice na Hané	os. Vyškov-Ivanovice na Hané
Ježkovice	Vyškov	Vyškov
Komořany	Rousínov	os. Vyškov- Rousínov
Kozlany	Vyškov	Vyškov
Krásensko	Vyškov	os. Vyškov-Blansko
Křižanovice u Vyškova	Vyškov	Vyškov
Kučerov	Vyškov	os. Vyškov-Bučovice
Luleč	Vyškov	Vyškov
Lysovice	Vyškov	Vyškov
Medlovice	Vyškov	Vyškov
Moravské Málkovice	os. Vyškov-Ivanovice na Hané	Vyškov
Nemojany	Vyškov	Vyškov
Nové Sady	Prostějov	Vyškov
Orlovice	Vyškov	Vyškov
Podbřežice	Brno	os. Vyškov-Rousínov
Podivice	Vyškov	Vyškov
Podomí	Vyškov	os. Vyškov-Brno
Prusy-Boškůvky	Vyškov	Vyškov
Pustiměř	Vyškov	Vyškov
Račice-Pístovice	Vyškov	Vyškov
Radslavice	Vyškov	Vyškov
Rostěnice-Zvonovice	Vyškov	Vyškov
Rousínov	Brno	Rousínov
Ruprechtov	Vyškov	Vyškov
Rybníček	Vyškov	Vyškov
Studnice	Vyškov	os. Vyškov-Blansko
Švábenice	os. Vyškov-Ivanovice na Hané	Vyškov
Topolany	Vyškov	Vyškov
Tučapy	Vyškov	Rousínov
Vážany	Vyškov	Vyškov
Vyškov	Vyškov	Vyškov
Zelená Hora	os. Vyškov-Pustiměř	Vyškov

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření a diplomové práce Ivany Bartákové.

**PŘÍLOHA P – KOMPARACE SPÁDOVOSTI OBCÍ ORP BUČOVICE V LETECH 2006 A 2012 -
NADLOKÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB**

Obec	Nadlokální středisko maloobchodu a služeb	
	2006	2012
Bohaté Málkovice	Bučovice	Bučovice
Brankovice	Brankovice	Brankovice
Bučovice	Bučovice	Bučovice
Dobročkovice	Bučovice	os. Bučovice, Brankovice
Dražovice	Bučovice	Bučovice
Chvalkovice	os. Brankovice, Nesovice	Vyškov
Kojátky	Bučovice	Bučovice
Kožušice	Brankovice	Bučovice
Křižanovice	os. Slavkov u Brna, Bučovice	Bučovice
Letonice	Bučovice	Bučovice
Malínky	Brankovice	Bučovice
Milonice	Bučovice	Bučovice
Mouřínov	Bučovice	Bučovice
Nemochovice	Brankovice	Bučovice
Nemotice	Koryčany	Bučovice
Nesovice	Bučovice	Bučovice
Nevojice	Bučovice	Bučovice
Rašovice	Slavkov u Brna	Bučovice
Snovídky	Koryčany	Bučovice
Uhřice	Bučovice	Bučovice

Pramen: Vytvořila autorka na základě dotazníkového šetření a diplomové práce Petra Mašička

PŘÍLOHA R – NADLOKÁLNÍ REGION MALOOBCHODU A SLUŽEB ORP VYŠKOV 2010

Pramen: Vytvořila autorka na základě diplomové práce Ivany Bartákové